

TARTALOM

1.	Bevezetés.....	3
2.	Az Igazságügyi Szolgálat Áldozatsegítő Tevékenysége.....	9
2.1.	Az Áldozatsegítés Nemzetközi Jogi Háttere, Az Áldozat Fogalma	9
2.2.	Állami Kárenyhítés Magyarországon 2006 Előtt.....	13
2.3.	A Magyarországi Áldozatsegítés És Állami Kárenyhítés 2006-tól.....	15
2.3.1.	Az Állami Áldozatsegítés Szervezetrendszere, Személyi Feltételei	15
2.3.2.	Az Ást. Területi És Személyi Hatálya, Az Áldozat Fogalma	17
2.3.3.	Az Ügyfél Tájékoztatása.....	18
2.3.4.	Az Igényelhető Szolgáltatások, Az Áldozati Státusz Igazolása	25
2.3.5.	Érdekérvényesítés Elősegítése.....	27
2.3.6.	Jogi Segítségnyújtás	28
2.3.7.	Azonnali Pénzügyi Segély	33
2.3.8.	A Szolgáltatásokból Kizárt Áldozat	47
2.3.9.	A Kérelem Benyújtásának Módja, Az Igényérvényesítés Határideje	48
2.4.	A Kárenyhítés.....	46
2.4.1.	A Kárenyhítés Igénybevételére Jogosult Áldozat	47
2.4.2.	A Kárenyhítés Formái És Mértéke	67

2.4.3.	A Kárenyhítésből Kizárt Áldozat.....	76
2.4.4.	A Pénzben Nyújtott Támogatás Visszatérítése.....	72
2.5.	Az Áldozatsegítés Új Irányai, Az Európai Unió 2012/29/Eu Irányelve	73
2.5.1.	Az Új Irányelv Célja	73
2.5.2.	Az Áldozat Jogai	74
2.6	Az Áldozatsegítő Szolgálat jelzőrendszeri tevékenysége.....	81
3.	A Családon Belüli Erőszak	94
3.1.	A Családon Belüli Erőszak Fajtái.....	105
3.2.	A Családon Belüli Erőszak Felismerése.....	109
3.3.	A Családon Belüli Erőszakos Cselekmények Megismétlődésének Kockázata.....	115
3.4.	Tévhitiek A Családon Belüli Erőszakról.....	118
3.5.	Tanácsok A Családon Belüli Erőszak Áldozataival Kapcsolatba Kerülő Szakembereknek.....	129
4.	Címek, Elérhető Segédek	137
5.	Felhasznált Források, Ajánlott Linkek	150
6.	Mellékletek	152
7.	Esettanulmány.....	153
8.	„A Nagy 26” (Duluth, Minnesota).....	175
9.	Jegyzetek.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. BEVEZETÉS

Az Utcai Szociális Segítő Egyesülete 1992-es megalakulása óta küldetésének tartja a halmozottan hátrányos helyzetű emberek társadalmi reintegrációjának elősegítését, érdekvédelmét. A hajléktalanok az egyik legnehezebb élethelyzet-célcsoportot képviselik, hiszen rossz szociális helyzetük mellett a közösségtől való elszigetelődéssel és az elítéltséggel is meg kell küzdeniük. Az említett okok miatt a fedél nélküliek gyakran válnak áldozattá, és elkövetővé is egyben.

Az egyesület által regisztrált hajléktalanok közel felének sérelmére már követtek el bűncselekményt, ezért kiemelt egyetértéssel fogadta a TÁMOP 5.6.1 C pályázat célkitűzéseit. Az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott „PROVICTIM” című pályázatát a Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága támogatásra érdemesnek ítélte. A 2012. július 1. napjától induló és 2 évig tartó projekt célja az áldozatok segítése és az áldozattá válás megelőzése.

Az Egyesület a projektet a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatával, a Komárom-Esztergom Megyei Rendőrfőkapitánysággal

B nmegel zési Osztályával és Oroszlány Város Szociális Szolgálatával mint kiemelt együttm köd partnerekkel valósítja meg.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alaptevékenységén túl kiemelt feladatának tekinti, hogy saját eszközeivel részt vegyen a szolgáltató közigazgatás megvalósításában, biztosítsa ügyfelei számára a joghoz való hozzáférés lehet ségét és az esélyegyenl séget. Ezek megvalósításának egyik kiemelked intézményi eszköze a megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveként m köd Igazságügyi Szolgálat. A Szolgálat és jogel dje keretei között a pártfogó felügyel i, jogi segítségnyújtással kapcsolatos, büntető ügyekben alkalmazott közvetít i tevékenységeken túl 2006. január 1-jét l Magyarország az Európai Unió elvárásoknak megfelel en megreformált és kib vített módon biztosítja az áldozatok segítésével és az állami kárenyhítéssel kapcsolatos feladatok ellátását.

Az Igazságügyi Szolgálat áldozatsegítési szakterülete m ködése megkezdése óta igyekszik minden olyan lehet séget kihasználni, mely a b ncselekmények áldozatává vált személyek érdekeit, az áldozatsegít szolgálat fejl dését szolgálják és az eddig elért eredményeken túl további sikerekre ösztönöznek. Úgy véljük, a „PROVICTIM” keretei között megvalósítandó programelemek minden tekintetben a fenti célokat szolgálják.

A projektben létrejöv együttm ködés, az áldozatsegítés és a megelőzés hiányos rendszerét a meglév er források felhasználásával szeretné hatékonyabbá tenni. Egyfel l arra tesz kísérletet, hogy a már meglév szolgáltatások koordinálásával az áldozatok komplexebb ellátást, az állampolgárok az áldottá válás megelőzéséhez tájékoztatást, modelleket kapjanak, másfel l a meglév szervezetek igényeinek és lehet ségeinek felmérésével egy szélesebb kör szakmai együttm ködés kereteinek kialakítását biztosítja. Vagyis nem új szervezetek, ellátó helyek létrehozása a cél, hanem többnyire a már meglév és m köd segít -szolgáltatások összehangolásának és együttm ködésének a megvalósítása, amelyet l költség-hatékony és komplex áldozatsegítés várható.

A megvalósítandó tevékenységek a projekt célkit zése szerint a két év alatt mérséklík a b nceseleményeket el idéz okok hatását, csökkentik a sértetté válás veszélyét, növelik az egész közösség biztonságát, javítják az élet min ségét, er sítik a társadalmi összetartozást és egyben az emberi jogok érvényesülését.

A projekt célcsoportjai egyrészt azok az emberek, akik sérelmére b ntettet követtek el, másrészt azok a szakemberek, akik kapcsolatba kerülnek az áldozattá vált személyekkel, harmadrészt maguk az állampolgárok annak érdekében, hogy megfelelő ismeretekkel rendelkezve elkerüljék az áldozattá válást.

A ProvicTim Projekt egy rendkívül összetett, komplex, egymásra épül programsorozatot foglal magába. A négy szervezet közös munkájával napi 24 órában elérhet telefonos krízisvonal és pszichológusi segítséggel egyéni tanácsadás indul áldozatok számára, ahol egyénre szabott tanácsot kaphat a segítségre szoruló. A bántalmazott nők, fiatalok, idős és a családon belüli erőszakos cselekményeket elszenvedő áldozatok részére önszervező és személyiségfejlesztő csoport, önbizalom erősítő foglalkozások, az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szakemberek számára mediációs képzések, tanfolyamok, fórumok állnak majd rendelkezésre. A gyerekek számára iskolai bűnmegelőzési program és nyári tábor indul a „Biztonság szigete” elnevezéssel. A projekt keretében vagyonvédelmi lakossági fórumok és tanácsadás is lesz megvalósítva. A tevékenységeket rádió és televíziós fórumok, tájékoztató kisfilmek, szóróanyagok, interaktív weboldal (www.provictim.hu) színesíti.

Kiindulópontunk volt, hogy fenti jellegű többlétszolgáltatásoknak mindenképpen azokon a területeken van létjogosultsága, ahol mind a személyi, mind a tárgyi feltételek adottak, ahol az ügyfelek és a munkatársak részéről is igény mutatkozik az szolgáltatások bővítésére, és ahol a program megvalósulása esetén feltétlenül számítani lehet a társzervek együttműködésére. Az elmúlt évek

tapasztalatai, egyes statisztikai adatok és az erre vonatkozó elzetes szükségletfelmérés is azt igazolta, hogy Komárom-Esztergom megye több szempontból is azon térségek közé tartozik, ahol mind az ügyfelek, mind az áldozatokkal kapcsolatba kerül szakemberek részér l igény mutatkozna a többlétszolgálatások bevezetésére.

A projekt fentiekén kívül nagy hangsúlyt helyez az áldozatokkal kapcsolatba kerül szakemberek felkészítésére – ennek szellemében született jelen kiadvány is. A segít k képzésének, hozzáállásuk alakításának kulcsszerepe van abban, hogy az áldozatok hogyan éreznek, hogyan viselik az eljárással és a b ncselékmény miatt megváltozott helyzetükkel járó nehézségeket. Nem titkolt célja a projektnek, hogy az áldozattá vált állampolgár az ellene elkövetett tetthez kapcsolódó eljárások során ne sérüljön tovább, azaz a másodlagos viktimizáció elkerülhet legyen.

Ennek megvalósulása érdekében elkerülhetetlen az áldozatsegítésben, b ncselékmény feltárásában szerepet játszó szervezetek és munkatársaik érzékenyítése, azaz empatikusabbá, reflexivebbé tétele.

Az áldozatok segítségével foglalkozó szakemberek napi tevékenységük során gyakran találják szemben magukat olyan problémákkal, melyek megoldására önállóan az áldozatsegítési támogatások nem elégségesek.

Sok nehézség adódik abból is, hogy az áldozatokkal kapcsolatba kerül más szervezetek munkatársai nem rendelkeznek elegendő információval az áldozatsegítési lehetőségekről, a jelzésrendszer működéséről vagy akár saját intézményük szerepéről az áldozatsegítési rendszerében.

Jelen szakmai protokoll átfogó tájékoztatást nyújt az Igazságügyi Szolgálat áldozatsegítési támogatásairól, bemutatja az áldozatsegítési szolgálat jelzésrendszere feladatait és a függelékben egy helyre gyűjti azokat a hatályos jogszabályokat és utasításokat, amelyek keretében adnak az áldozatsegítési rendszernek. A kiadványban a gyakorlat ismertetésének jegyében helyet kapott a 2010-ben „Az év esettanulmánya” elismerést elnyert dolgozat is.

Célunk, hogy az áldozatsegítéssel foglalkozó szakemberek mellett az áldozatokkal kapcsolatba kerül más szakterületek (rendőrség, bíróság, ügyészség, gyermekvédelem, szociális ellátás, egészségügy, oktatás, stb.) munkatársai is átfogó képet kapjanak az áldozatsegítési hazai rendszeréről. Bízunk abban, hogy az összefoglaló segítséget nyújthat azokban az esetekben, amikor áldozattá vált ügyfelek vagy az áldozatsegítési területre iránt érdeklődők eligazodásában is.

Tekintettel arra, hogy fenti nehézségek a családon belüli er szakot elszenved sértettek ügyeiben a napi feladatellátás során fokozottan megjelennek, és hogy a Provictim Projekt is kiemelt célcsoportként kezeli a bántalmazott n ket és a családon belüli er szak elszenved it, e témának külön fejezetet szentelünk. Reményeink szerint a leírás segítséget nyújt a szakemberek számára a családon belüli er szakos cselekmények és az azok megismétl déséhez vezet kockázati tényez k felismerésében. A rendelkezésünkre álló gyakorlati tapasztalatok alapján igyekszünk cáfolni azokat a tévhiteket, melyek napjainkban a családon belüli er szak jelenségét kísérik és igyekszünk támpontot adni az ilyen jelleg , korántsem egyszer esetek megfelel kezeléséhez.

2. AZ IGAZSÁGÜGYI SZOLGÁLAT ÁLDOZATSEGÍT TEVÉKENYSÉGE

2.1. AZ ÁLDOZATSEGÍTÉS NEMZETKÖZI JOGI HÁTTERE, AZ ÁLDOZAT FOGALMA

- ✓ 1985-ben az ENSZ Közgy lése elfogadta a b n cselekmények és a hatalommal való visszaélés áldozataival kapcsolatos igazságtétel

alapelveir I szóló (40/34) számú nyilatkozatot (Deklaráció), melynek 12. pontja rögzíti: „Amikor az elkövet t I vagy más forrásból nem szerezhethet teljes kártalanítást, az államok tegeyenek er feszítéseket arra, hogy pénzbeli kártalanítást nyújtsanak

- ✓ azoknak az áldozatoknak, akik b n cselekmény következményeként súlyos fokú testi sérülést vagy fizikai, illetve mentális károsodást szenvedtek, továbbá
- ✓ az ilyen viktimizáció következtében meghalt vagy fizikailag, illetve mentálisan tehetetlenné vált személyek családjának és különösen az eltartottjainak.”

A Deklaráció szerint az áldozatok olyan személyek, akik egyénileg vagy kollektíven sérelmet szenvedtek, beleértve a fizikai és mentális sérülést, érzelmi szenvedést, anyagi veszteséget vagy alapvet jogaik lényeges csorbítását. Áldozat alatt értend k a közvetlen áldozat közeli családtagjai és az áldozat által eltartott személyek, továbbá azok is, akik azért szenvedtek sérelmet, mert beavatkoztak annak érdekében, hogy segítsék az áldozatot, vagy azért, hogy megelőzzék az áldozattá válást. A cselekmény elszenved je áldozatnak tekintend függetlenül attól, hogy az elkövet t azonosították, letartóztatták, vád alá helyezték, vagy

elítélték-e, továbbá attól is, hogy az elkövet és az áldozat családi kapcsolatban állnak-e egymással.

Az Európai Unió tagországainak áldozatpolitikájára jelentős hatással volt a Tanács által 2001. március 15-én elfogadott 2001/220/IB számú Kerethatározat, mely a büntet eljárásban a sértett jogállásáról rendelkezett. A Kerethatározat azt a természetes személyt tekinti áldozatnak, aki valamely tagállam büntet jogának megsértésével végrehajtott cselekmény, vagy mulasztás közvetlen következményeként sérelmet, így különösen testi vagy mentális sérülést, érzelmi szenvedést vagy anyagi veszteséget szenvedett.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a bűncselekmények áldozatainak nyújtandó segítségéről szóló 8. sz. ajánlása (2006) deklarálja a szubszidiaritás elvét, melynek értelmében a tagállamnak a bűncselekménnyel okozott kárt olyan mértékben kell megtérítenie, illetve akkor kell kompenzálnia, ha az más forrásból, így az elkövető, a biztosító által, az állami egészségügy keretében és szociálpolitikai intézkedések révén nem térült meg. Az ajánlás mindazon természetes személyeket áldozatnak tekinti, akik valamely tagállam büntet jogába ütköző tevékenység vagy mulasztás következményeként sérelmet (testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, vagy anyagi veszteséget) szenvedtek. Áldozatként említi az ajánlás a közvetlen áldozatok közeli családtagjait és eltartottjait is.

Az Európai Unió Tanácsa által 2004. április 29-én elfogadott, a b ncelekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló irányelv (2004/80/EK) (a továbbiakban: Irányelv) szerint a szándékos, erőszakos b ncelekmények áldozatai állami kárenyhítésben részesülhetnek attól az államtól, amelynek területén a b ncelekményt ellenük elkövették.

A határon átnyúló b ncelekmények esetében alapelve, hogy az elkövetés helye szerinti tagállam fizeti a kárenyhítés összegét, míg a szokásos tartózkodási hely szerinti tagállam gondoskodik a kérelem befogadásáról és továbbításáról az illetékes tagállamba.

Ennek megfelelően a tagállamoknak kárenyhítési ügyekben egymástól függetlenül működő támogató és döntéshozó (döntéshozó) hatóságokat kell létrehozni. A ma hatályos hazai kárenyhítéssel kapcsolatos jogszabályok, így a 2005. évi CXXXV. tv. is az Irányelv rendelkezéseire alapulnak.

Európában a b ncelekmények áldozatai érdekében aktív tevékenységet fejt ki az 1989-ben létrejött Európai Áldozatvédő Fórum (korábban: European Forum for Victim Services, 2007-től: Victim Support Europe) is, amelynek a magyarországi Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület 1992-től tagja.

2.2. ÁLLAMI KÁRENYHÍTÉS MAGYARORSZÁGON 2006 EL TT

Az állami kárenyhítéssel járó feladatokat a b nceseekmények áldozatai és hozzátartozóik védelme, kárak megtérülése, enyhítése érdekében teend jogalkotási feladatokról és egyéb intézkedésekr l szóló 1074/1999. (VII. 7.) Korm. határozat az Országos Közbiztonsági- és B nmegelezési Közalapítványra (a továbbiakban: Közalapítvány) bízta 2001. január 1-jét l. A kormányhatározat még ha csak az eljárási rend meghatározásában is -, de még különbséget tett magyar és külföldi állampolgár között. A területi hatályt a Magyarország területén elkövetett b nceseekményekre vonatkoztatta, mellékletében felsorolta a kárenyhítés alapját képez b nceseekményeket. A rendelkezés alapján az 1997. január 1. után elkövetett b nceseekmények miatt lehetett kárenyhítést igényelni.

A kárenyhítés mértékét a b nceseekménnyel okozott kár, máshonnan meg nem térült részében, de legfeljebb a minimálbér tízszeresének megfelel összegben (akkor 255.000 forint) állapította meg. A kárenyhítést meghatározott rászorultsági feltételek teljesülése esetén lehetett megítélni. A kormány a feladat

végrehajtására évi 360 millió forintot rendelt a BM költségvetése terhére.

A kárenyhítés tekintetében a következő mérőföldkövet az egyes ér szakos b n cselekmények következtében sérelmet szenvedettek állam általi kárenyhítésének szabályairól szóló 209/2001. (X.31.) Kormányrendelet hatályba lépése jelentette.

A jogszabály a végrehajtást ismételten a közalapítványra bízta, melynek neve id közben Biztonságos Magyarországért Közalapítványra változott.

A Kormányrendelet, melynek el készítése során felhasználták a korábbi gyakorlatban szerzett tapasztalatokat, több jelent s változást hozott az eljárásrendben és a támogatási összeg, a minimálbér tizenötszörösére emelkedett.

A jogszabály tételesen felsorolta az élet elvesztésével, illetve a testi épség vagy egészség súlyos károsodásával járó b n cselekményeket, amelyek áldozatai kárenyhítésre lehettek jogosultak.

A kérelmek ügyében az alacsonyabb összeg , illetve az el zetes pénzbeli támogatás esetén a kuratórium elnöke, alelnöke, vagy kuratóriumi tag jóváhagyásával a Közalapítvány igazgatóságának vezet je, egyéb esetekben, pedig a kuratórium hozta meg a döntést.

2.3. A MAGYARORSZÁGI ÁLDOZATSEGÍTÉS ÉS ÁLLAMI KÁRENYHÍTÉS 2006-TÓL

Az Országgyűlés a 2005. november 29-ei ülésnapján elfogadta a b n cselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvényt (Ást.), mely 2006. január 1-jével lépett hatályba. A jogszabály hatályba lépésével lényegében létrejött Magyarországon az állami áldozatsegítés. Már nem csak a szándékos, súlyos sérüléssel, egészségromlással járó, er szakos b n cselekmények áldozatait, hanem valamennyi áldozat segítségért fordulhat az államhoz.

2.3.1. Az állami áldozatsegítés szervezetrendszere, személyi feltételei

Az Ást. végrehajtását az Igazságügyi Hivatalra (IH) bízta a jogalkotó. Az IH az Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálatának névváltozásával jött létre, mely általános jogutódja lett a kárpótlási feladatokat ellátó, 2005. év végével megszűnt Központi Kárrendezési Irodának is. Az Igazságügyi Hivatalt a f városban, illetve a megyeszékhelyeken

létrejött területi hivatalok és a szakmai irányítást ellátó Központi Igazságügyi Hivatal alkották. A területi hivatalok vezet i és munkatársai felett a munkáltatói jogkört az IH f igazgatója gyakorolta.

Az áldozatsegít szakemberek - akik közül többen kárpótlási szakterületr l érkeztek - képzése 2005 szén kezd dött el. Amíg a megyei hivatalokban (kevés kivétellel) két jogász végzettség munkatárs kezdte meg az áldozatsegít és dönt hatósági munkát osztályként, a f városi hivatalban magasabb létszámú osztály jött létre, melyen belül két érdemi ügyintéz - dönt hatóságként - kizárólag az állami kárenyhítéssel kapcsolatos feladatokat látta el. A szakmai irányítást és a másodfokú hatósági feladatokat a KIH-en belül, külön igazgató irányítása alatt m köd Áldozatsegít Osztály látta el. Az IH területi szervei a 2011. január 1-jével felálló megyei kormányhivatalokba integrálódtak, a szakmai irányítással járó teend ket, pedig a KIH-b l létrejött Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat (KIMISZ) látta el. 2012 augusztusában a KIMISZ és más, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium irányítása alá tartozó szervekb l létrejött a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal. Az új hivatalon belül, az igazságügyi elnökhelyettes által irányított szervezeti egység végzi a területi szolgálatok feletti szakmai irányítást e sorok írásakor. A f városban, illetve a megyékben a kormányhivatalok szakigazgatási

szerveiként kettős irányítás alatt működnek az igazságügyi szolgálatok: a szervezeti és funkcionális feltételeket a kormányhivatal biztosítja, a szolgálatok vezetői felett a munkáltató jogkört a kormány megbízott gyakorolja.

2.3.2. Az Ást. területi és személyi hatálya, az áldozat fogalma

Az Ást. 1. § paragrafusában ad választ arra a kérdésre, hogy ki tekinthető a jogszabály értelmében áldozatnak. Áldozat mindenekelőtt az a természetes személy, aki Magyarország területén elkövetett bűncselekmény, vagy tulajdon elleni szabálysértés sértettje, vagy az ilyen cselekmény közvetlen következményeként sérelmet, különösen testi, vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el. A törvény hatálya akkor terjed ki az áldozatra, ha magyar állampolgár, vagy az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára, vagy az Európai Unió kívüli államnak az unió területén jogszabályon tartózkodó állampolgára, vagy Magyarország területén jogszabályon tartózkodó hontalan, vagy emberkereskedelem áldozata, vagy az állampolgársága szerinti államnak Magyarországgal kötött nemzetközi megállapodása vagy viszonyosság alapján erre jogosult. Áldozatsegítség szolgáltatás igénybevételére jogosult az életvitelszerűen Magyarországon élő magyar állampolgár is, aki jogszabály

külföldi tartózkodása ideje alatt vált szándékos, személy elleni, er szakos b ncesealmény áldozatává, ha ezt megfelel en igazolni tudja. Az áldozatsegít támogatásoknak nem lehet jogosultja annak a büntet eljárásnak a terheltje, amelyben a támogatásra alapot adó b ncesealményt bírálják el.

Az Ást. áldozatfogalmából kiderül, hogy áldozat nem csak a büntet eljárásban sértettként részt vev személy lehet, áldozat lehet a tanú, a feljelent , a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, s t az sem feltétel, hogy a büntet eljárásban bármilyen szerepet betöltsön. Az áldozatsegít k gyakorlatában a sértettekén kívüli körben általában hozzátartozók, szemtanúk kapnak áldozatként segítséget. Fentiek alkalmazásakor gondot jelenthet az áldozati státuszt igazoló igazolás kiállításakor, ha az áldozat semmilyen pozíciót nem tölt be a büntet eljárásban. Az igazolást ilyen esetekben is ki kell állítani.

A gyakorlat azt mutatja, hogy olyan b ncesealmények esetében, amelyben haláleset történik, a nyomozó hatóság kiállítja a hozzátartozók nevére az igazolást, egyéb esetekben viszont nem. A helyes és törvényes gyakorlat az lenne, hogy amennyiben az igazolást kér megfelel módon alátámasztja, de legalább valószínűsíti az érintettségét, (tehát azt, hogy a b ncesealmény, vagy tulajdon elleni szabálysértés közvetlen következményeként sérelmet, különösen testi, vagy lelki

sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el), az igazolást ki kell állítani részére.

2.3.3. Az ügyfél tájékoztatása

A törvény rendelkezése értelmében a Magyarország területén áldozattá vált személyeknek ingyenes, gyors és szakszerű tájékoztatást kell kapniuk az elállt helyzetben felmerül nehézségeik megoldása érdekében. A megyei/f városi igazságügyi szolgálat minden hozzáforduló ügyfelet tájékoztat, függetlenül attól, hogy az ügyfél áldozatnak tekinthető-e, vagy sem.

Az áldozatsegítési szolgálat nem csak a hozzáforduló ügyfeleket tájékoztatja, hanem azt is, akiknek áldozattá válásáról más úton (nyomtatott, vagy írott sajtó útján, vagy az együttműködő szervezetek által érkező információk alapján) tudomást szerez.

A felvilágosításnak ki kell terjednie

- ✓ az áldozat büntető-, illetve szabálysértési eljárásbeli jogaira és kötelezettségeire,
- ✓ az áldozatsegítési keretében igénybe vehető támogatásokra,
- ✓ az áldozatsegítési támogatások igénylésének feltételeire, módjára,

- ✓ egyéb igénybe vehet (pl. társadalombiztosítási, szociális) ellátásokra, juttatásokra, jogérvényesítési lehet ségekre,
- ✓ az áldozatsegítésben közrem köd egyéb (állami, egyházi, civil) szervezetek elérhet ségeire, az általuk nyújtható szolgáltatásokra, igénybe vételük feltételeire,
- ✓ az ismételt áldozattá válás elkerülésének lehet ségeire,
- ✓ emberkereskedelem áldozata esetén az ideiglenes tartózkodására jogosító igazolásra és a tartózkodási engedélyre.

Az ismételt áldozattá válás elkerülésének lehet ségér l való tájékoztatás teljesítéséhez - szükség esetén - fel kell venni a kapcsolatot a rend rség b nmegei zéssel foglalkozó munkatársával, illetve a www.police.hu (megel zés, b nmegei zés) honlapon is található hasznos információk. (Mi a teend , illetve hogyan el zhet meg a zsebtolvajlás, a gépkocsikkal kapcsolatos b nceselemények, a betörés, a családon belüli er szak, az emberkereskedelem, a trükkös lopások, hogyan tudjuk az internetet biztonságosan használni, mit tehetünk a kiskorúak védelmében, továbbá a drogokkal és a lakásmaffiával kapcsolatos tudnivalók stb.)

A tájékoztatás során törekedni kell arra, hogy az ügyfél speciális szükségleteinek leginkább megfelelő információk birtokába juthasson, ezért az alábbiakban felsorolok néhány olyan témakört, melyre - szükség esetén - ki kell, hogy terjedjen a tájékoztatás.

Az egyik az állami kárenyhítésre való jogosultság kérdése, f képp amiatt, hogy az áldozatok nem mindig olvassák el figyelmesen az írásos tájékoztató állami kárenyhítésre vonatkozó - az áldozatsegít szolgáltatásokhoz képest szigorúbb - szabályait. El fordul, hogy laikusként nem mindig értelmezik jól, hogy mit jelent az állami kárenyhítés négy részbe álló feltételrendszere (szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény; a testi épség, egészség súlyos károsodása; anyagi kár; rászorultság), különösen pedig azt, hogy az állami kárenyhítés megállapításához mind a négy feltételnek teljesülnie kell, nem beszélve a további speciális - a személyi hatállyal összefügg - követelményekről.

A másik a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló speciális tájékoztatás, olyan ügyekben, amelyeknél az ezt szabályozó 2006. évi CXXIII. törvény ennek lehet segítségét nem zárja ki és adottak az egyéb feltételek is. A belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló

23/2003. (VI.24.) BM-IM együttes rendelet, 2010. április 1-jével hatályba lépett 19. § (4) bekezdése szerint, ha a tényállás alapján az ügyben a közvetít i eljárás törvényi feltételei fennállnak, a nyomozó hatóságnak a tanú kihallgatása során a sértett tanút részletesen tájékoztatni kell a közvetít i eljárás szabályairól és lehet ségér l. A tájékoztatás tartalmát és tényét, valamint a sértett erre tett észrevételét a jegyz könyvben rögzíteni kell.

Ugyanakkor az áldozatsegít szolgálatoknak, a teljes kör tájékoztatáson belül törekedniük kell arra, hogy a büntet mediáció feltételrendszerét, m ködési mechanizmusát részletesen bemutassák az érintett áldozatoknak. A mediációról szóló tájékoztatás során ismertetni kell az áldozattal azokat az el nyöket, amelyek egy ilyen jóvátétellel járnak (pl. gyorsabban és egyszer bben juthat a neki megfelel kártalanításhoz; az elkövet vel való személyes találkozás hozzásegítheti az t ért trauma feldolgozásához; megsz nhet, vagy csökkenhet a félelemérzete; megismerheti a b nceselemény elkövetésének okait, és ez hozzásegítheti az ismételt áldozattá válás elkerüléséhez). Azt, hogy mely b nceselemények esetén kerülhet sor mediációra, a Btk. 36. §-a határozza meg. A mediáció kétféle eredménnyel zárulhat: vétség vagy háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetend b ntett esetén az elkövet nem büntetethet ,

ha a b ntett elkövetését a vádemelésig beismerte, és közvetít i eljárás keretében a sértett által elfogadott módon és mértékben a b ncselekménnyel okozott sérelmet jóvátette. Amennyiben a Btk. 36. § (1) bekezdésében meghatározott b ncselekmény ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetend , és az elkövet a b ntett elkövetését a vádemelésig beismerte, valamint közvetít i eljárás keretében a sértett által elfogadott módon és mértékben a b ncselekménnyel okozott sérelmet jóvátette, a büntetés korlátlanul enyhíthet .

Minden olyan esetben, amikor felmerülhet a közvetít i eljárás lehet sége, a szóbeli tájékoztatáson túl javasolt az áldozat részére átadni egy tájékoztatót is a mediációról.

A harmadik ilyen kérdés annak a helyzetnek a tisztázása, amikor az áldozat által feljelentésnek vélt nyilatkozatot a rend rség bejelentésként kezeli, pl. egy elvesztett iratra, táskára, vagy egy elt nt személyre vonatkozó ügyben.

A bejelentésként történ min sítés lényeges körülmény az ügyfélre nézve, hiszen ilyen esetekben nem indul sem szabálysértési eljárás, sem büntet eljárás, így az ügyfél - *b ncselekmény (szabálysértés) és ezzel összefüggésben az Ást. szerinti igazolás hiányában* - semmilyen áldozatsegít i támogatásra nem jogosult.

Abban az esetben, ha az ügyfél elmondásából kiderül, hogy sérelmére b nceseleményt, vagy tulajdon elleni szabálysértést követtek el, azonban ügyét a rend rségen csak bejelentésként kezelik, az áldozatsegít ügyintézőnek tájékoztatnia kell az ügyfelet arról, hogy feljelentését hol és hogyan teheti meg, illetve leg az ügyfél ilyen irányú kérelme esetén a feljelentés megtételéhez segítséget nyújt, és azt továbbítja az illetékes nyomozó hatóság felé.

A negyedik problémakör a magánindítvány, magánvád kérdése. A magánindítványra büntetendő b nceselemények esetében indokolt, hogy az ügyfél teljes kör tájékoztatást kapjon az ilyen jelleg eljárások menetéről, a velük összefügg jogokról, illetve kötelezettségekről. A magánindítvány, pótmagánvád el terjesztéséhez az áldozatsegít szolgálat az áldozat ilyen irányú kérelme esetén segítséget nyújt.

Az ötödik megemlítenő kérdéskör a távortartás kérdése. Távortartásra a hatályos szabályozás két megoldást kínál, egyrészt a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távortartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény, másrészt a Be.-ben szabályozott távortartás keretében. Erről b vebben a protokoll családon belüli erőszakkal foglalkozó részében értekezünk.

2007. július 1-jétől a tájékoztatás során kiemelt az emberkereskedelem áldozatainak csoportja.

E rendelkezést a 2007. évi II. törvény 119.§ (1) bekezdése iktatta be, 2007. július 1-jei hatállyal. Az Ást. ide kapcsolódó további rendelkezése szerint az áldozatsegít hatóság a 9/A.§ szerinti tájékoztatás megtörténtét követ en - a büntet eljárás adott szakaszában eljáró nyomozó hatóság, ügyész vagy bíróság egyidej értesítése mellett - haladéktalanul kezdeményezi az idegenrendészeti hatóságnál a harmadik országbeli állampolgár ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolással történ ellátását.

2.3.4. Az igényelhet szolgáltatások, az áldozati státusz igazolása

TÁMOP-5.6.1-C-11/2

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Ahhoz, hogy az áldozatsegít szolgálathoz forduló ügyfél igénybe vegye a részére nyújtható szolgáltatásokat, az áldozati státuszt igazolni kell.

Az igazolást a - büntet eljárás, illetve szabálysértési eljárás adott szakaszában eljáró - nyomozó hatóság, ügyész, vagy bíróság állítja ki legkés bb az erre irányuló kérelem benyújtását követ munkanapon a hivatali id végéig.

Az igazolás tartalmazza az áldozat Ást.-ben megjelölt személyes adatait, a büntet eljárás tárgyát képez cselekmény rövid tényállását és Btk. szerinti min sítését, az eljáró hatóság megnevezését, az ügyszámot, a kérelmez büntet eljárásbeli pozícióját,

illetve a foganatosított intézkedéseket. Gyakorlati problémát jelent, hogy a büntet eljárásról szóló törvény szerint, az abban meghatározott esetben a nyomozó hatóságnak három nap áll rendelkezésére, ahhoz, hogy eldöntse, indít-e büntet eljárást a feljelentésre.

Azokban az - egyébként gyakori - esetekben tehát, amikor az áldozat a feljelentéskor kéri az igazolás kiállítását, a nyomozó hatóság részéről kell rutin szükségeltetik annak eldöntéséhez, várhatóan indul-e az ügyben büntet eljárás. Ilyen esetekben az igazoláson ideiglenes ügyszámot tüntetik fel.

Komárom- Esztergom Megye vonatkozásában elmondható, hogy valamennyi ilyen ügyben megindult a büntet eljárás. Az igazolást - amennyiben nem az áldozat kéri -, rendszerint az áldozatsegít szolgálat munkatársa kéri be írásos megkeresés formájában, telefax útján.

A nyomozó hatóság - jellemzően az áldozatvédelmi referens közreműködésével - szintén telefax útján küldi meg az igazolást. A gyors segítség érdekében elengedhetetlen, hogy az igazolás időben érkezzen meg az áldozatsegítőkhöz, mivel ezek nélkül nem nyújtható szolgáltatás az áldozatnak, melyre adott esetben (különösen akut krízishelyzet esetén) nagy szüksége lehet.

Az Ást. rendelkezései értelmében a büntet eljárás befejezésér I határozatot hozó nyomozó hatóságnak, ügyésznek vagy bíróságnak - ha az ügyben korábban igazolást állítottak ki - három napon belül tájékoztatnia kell az áldozatsegít szolgálatot ez eljárás eredményér I.

Erre amiatt van szükség, hogy az áldozatsegít szolgálat a pénzben nyújtott szolgáltatások jogosságát utólag ellen rizni tudja. Meghatározott esetekben ugyanis, az ügyfélnek a pénzben nyújtott szolgáltatás összegét, határozat alapján vissza kell térítenie. Elmondható, hogy a gyakorlatban ez a tájékoztatás nem történik meg. Az évek során kialakult gyakorlat szerint id nként az áldozatsegít szolgálat, „utánkövetés” körében megkeresi az igazolást kiállító szervezetet és bekéri a szükséges adatokat.

2.3.5. Érdekérvényesítés el segítése

Ezt a - legnehezebben körülírható - szolgáltatást, melyet az ügyfél minden formai megkötés nélkül igényelhet, az áldozatsegít ügyintéz saját kreativitása, szak tudása, speciális ismeretei és kapcsolatai segítségével tölti meg tartalommal. A b nceselemény következtében fennálló különféle problémák, nehézségek leküzdésében tud az ügyintéz segítséget nyújtani.

Segíthet például az idős, nehezen mozgó és nehezen kommunikáló áldozatnak elintézni egy zárcserét, id pontokat kérhet az áldozat részére más szerveknél, hatóságoknál, beadványokat, jogorvoslati kérelmeket fogalmazhat az ügyfél helyett, a szállás nélkül maradt ügyfélnek segíthet (akár ingyenes) átmeneti szállást találni, vagy bármely más olyan módon segítséget nyújthat, amelyre a jogszabályok alapján lehet sége van, és amelyre tudása, képességei alkalmassá teszik. A hatékony segítségnyújtáshoz elengedhetetlen, hogy az áldozatsegít folyamatosan képezze magát, kövesse a jogszabályok változásait, továbbá fontos, hogy a társzervekkel jó kapcsolatot ápoljon, részt vegyen azokon a szakmai rendezvényeken, amelyekre meghívást kap.

Az érdekvérvényesítés el segítése körében van lehet sége az ügyfélnek kérni az áldozatsegít szolgálatnál, hogy hatósági bizonyítványt állítson ki részére az áldozattá válásról, melynek segítségével költségmentességet kérelmezhet az okmányirodában, az adóhatóságnál, illetve a társadalombiztosítónál az eltulajdonított személyes iratai pótlásához. Az áldozatsegít ebben az esetben segítséget nyújthat az ügyfélnek a költségmentesség iránti kérelem megfogalmazásában, illetve - formanyomtatvány esetén - kitöltésében.

E körben problémát jelent az okmány kiállítására hatáskörrel rendelkező szervek eltérő jogértelmezése, illetve hozzáállása. Országosan nagyon eltér az ilyen szervek gyakorlata a tekintetben, hogy nyújtanak-e költségmentességet, illetve ha igen, mely okmányok pótlására. **A probléma orvoslásának első lépéseként könyvelhetjük el, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény IX. számú mellékletének (Egyes okmányok kiadásával kapcsolatos eljárások illetéke) II. pontja szerint 2014. január 1. napjától a személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolvány eltulajdonítása miatt új, a személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolvány kiadására irányuló eljárás illetékmentes.**

2.3.6. Jogi segítségnyújtás

Az állam a jogi segítségnyújtás keretében az áldozatok részére a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvényben (Jst.) meghatározott támogatásokat biztosítja a Jst.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén. Ezt a szolgáltatást tehát valójában a jogi segítségnyújtó szolgálat nyújtja, mely szintén az igazságügyi szolgálatokon belül végzi a tevékenységét. Az áldozatsegítő szolgálat feladata ezzel kapcsolatban az, hogy megállapítsa a kérelmezőre, hogy bűncselekmény áldozata és jogosult az áldozatsegítő szolgáltatások igénybevételére, de jogi segítségnyújtás

igénybevételének engedélyezésére a jogi segítségnyújtó szolgálatnak van hatásköre. Az áldozatot érdekérvényesítés keretében jogi tanácsadás és segítség illeti meg. F szabály szerint, egyszer bb megítélés ügyekben az áldozatsegít szolgálat munkatársainak kell megadni a szükséges jogi felvilágosítást, és a konkrét jogi segítséget.

Amennyiben az ügy bonyolultsága, vagy jogi természete (pl.: perindítás szükségessége) ügyvéd közrem kódését indokolja, akkor van lehet ség a Jst. szerinti jogi segítségnyújtás felajánlására. Jogi segítségnyújtásra csak abban az esetben kerülhet sor, amennyiben ok-okozati összefüggés állapítható meg a b nceselemmennyel okozott sérelem és az igényelt jogi segítség tárgya között. A Jst. rendelkezései szerint a támogatás abban az esetben biztosítható a b nceselemmennyel áldozatának, ha a b nceselemmennyel okozott kár, illetve a b nceselemmennyel összefüggésben keletkezett jog- vagy érdeksérelem elhárításhoz szükséges eljárás megindításához jogi segít szakjogászi tanácsadására, vagy beadvány (kereset, kérelem, feljelentés, vádindítvány stb.) szerkesztésére van szükség. Abban az esetben, ha az áldozat rászoruló és az ügyének további intézéséhez jogi segít közrem kódése szükséges, az áldozatsegít szolgálat átteszi az ügyet a jogi segítségnyújtó szolgálathoz.

Jogi segítségnyújtásra irányuló kérelem esetén a területi áldozatsegít szolgálat hatósági bizonyítvány kiállításával igazolja a kérelmez áldozati státuszát. A jogi segítségnyújtás iránti nyomtatvány kitöltésében az eljáró áldozatsegít segítséget nyújt az ügyfélnek, illetve kérésére azt helyette kitölti.

A kérelem benyújtására vonatkozó részletes szabályokat e helyen nem ismertetem, azokról a vonatkozó ágazati jogszabályok (Ást.,Jst., illetve ezek végrehajtási rendeletei) rendelkeznek. A hatósági bizonyítványt, továbbá az áldozati státuszról szóló igazolást és a jogi segítségnyújtási nyomtatványt az ügyfél által csatolt mellékletekkel a területi áldozatsegít szolgálat haladéktalanul továbbítja az ügyfél választása szerinti illetékes jogi segítségnyújtó szolgálatnak.

A Jogi Segítségnyújtó Szolgálatnak meg kell vizsgálnia a b nceselemény és a felmerül jogi probléma közötti okozati összefüggést, melyhez elengedhetetlen a b nceselemény min sítésének ismerete.

Az összefüggés megállapításához és a döntéshez szükséges adatokat a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat az igazolásból ismeri meg.

A Jogi Segítségnyújtó szolgálat az ügyben hozott döntésér l és a megtett intézkedésekr l, az általa hozott joger s határozat másolati példányának megküldésével értesíti az áldozatsegít szolgálatot.

A jogi segítségnyújtó szolgálat peren kívüli, vagy peres ügyekben biztosítják az áldozat részére az ügyvédi segítséget.

Peren kívüli ügyekben (pl. sértett, vagy magánvádló részére segítségnyújtás a feljelentés megtételéhez, panaszjog gyakorlásához való segítségnyújtás...) nyújtott támogatás esetén a b n cselekmény áldozata helyett a jogi segítségnyújtás díját az állam viseli, ha a háztartásában az egy f re es havi nettó jövedelme nem haladja meg a tárgyévet megelőző második év - a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett - nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 86%-át (2014-ben 191.780 forintot).

A büntető eljárásban biztosítható peres támogatási rendszer magában foglalja:

- ✓ a sértett,
- ✓ valamint az egyéb érdekeltet pártfogó ügyvédi képviselőt,
- ✓ méghozzá a sértett számára magánvádlóként, pótmagánvádlóként, magánfélként történő fellépése esetén egyaránt,
- ✓ kiegészítve azzal, hogy a pótmagánvádló személyes költségmentességét is a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat biztosítja.

Büntető eljárásokban a büntető eljárás bírói szakában van lehetőség arra, hogy a sértett, a magánvádló, a magánfél, és az egyéb érdekelt, valamint a pótmagánvádló pártfogó ügyvédi segítséget és perbeli képviselőt, illetve a pótmagánvádló személyes költségmentességet kaphasson.

A kérelmet legkésőbb a bíróság ügydöntő határozata meghozatalának céljából tartott tanácsüléséig lehet elterjeszteni.

Az áldozat által igényelhető peres jogi segítségnyújtás eseteit, igénybevételeinek feltételeit, illetve a költségviselés, költségmentesség és megelégelés szabályait a Jst., annak végrehajtási rendelete, illetve a Be. tartalmazza.

2.3.7. Azonnali pénzügyi segély

Az áldozatsegítésszolgálat az áldozati státusz elbírálását követően, kérelemre, méltányossági döntés alapján, az áldozatban nincselemény, illetve tulajdon elleni szabálysértés következtében kialakult helyzetére figyelemmel, az eset összes körülményeit vizsgálva és mérlegelve azonnali pénzügyi segélyt adhat. Az azonnali pénzügyi segély méltányossági döntés, és a rászorultság vizsgálata nélkül adható az áldozatoknak. Ugyanakkor az eljárás során vizsgálni kell azt, hogy az áldozatnak a

b nceselemény következtében kialakult személyes körülményei indokolják-e ezt a fajta anyagi támogatást.

Az azonnali pénzügyi segély nem kártérítés, célja nem a b nceseleménnyel okozott kár megtérítése vagy enyhítése.

Az Áldozatsegít Szolgálat az Ást.-ben felsorolt hatféle célra adhat azonnali pénzügyi segélyt, így élelmezésre, lakhatásra, utazásra, ruházatra, gyógyászati, valamint rendkívüli kegyeleti kiadásokra, amennyiben az áldozat ezek megfizetésére a b nceselemény következtében nem képes.

A b nceselemény okozta pillanatnyi rászorultság egységesen kezelendő helyzetet jelent, amelyben egy alkalommal kell mérlegelni a helyzetben jelentkező összes körülményt, így több (különböző célokra irányuló) kérelem benyújtására nincs lehetőség. A törvény a maximálisan adható összeget is egységesen a segély összegére határozza meg, nem pedig célonként.

A szolgálatnak tehát egy azonnali pénzügyi segély iránti kérelem esetén mind a hat figyelembe vehető célt meg kell vizsgálnia. Arról kell döntenie, hogy a b nceselemény következtében mely körben merültek fel az áldozatnak rendkívüli kiadásai.

Amennyiben az áldozat nem az Ást.-ben felsorolt célokra kéri a pénzügyi segélyt, a szolgáltatás igénybevételére nem jogosult. Az áldozatnak a b nceselemény közvetlen

következtében kell olyan helyzetbe kerülnie, hogy az említett kiadásait megfizetni nem tudja. Az azonnali pénzügyi segílyt a pillanatnyi rászorultság alapozza meg, a döntés el tt azt kell vizsgálni, hogy az adott helyzetben az áldozat meg tudja-e fizetni a szükséges kiadásait.

Akkor kell a támogatást megállapítani, ha átmenetileg - a b nceselemény következtében - megfelel anyagi forrás hiányában pénzbeli támogatás szükséges ahhoz, hogy az áldozat alapvet szükségleteit kielégíthesse.

Az áldozatsegít szolgálat az azonnali pénzügyi segílyt megállapító határozata joger re emelkedésének napján intézkedik a segíly összegének kifizetésér l (pénztári kifizetés az igazságügyi szolgálatnál), vagy átutalásáról, illetve postai kézbesítésér l (a szakmai irányító szerv útján). Ha az áldozat személyesen terjeszti be a kérelmet és a helyt adó határozat feltételei teljesülnek, a szolgálat azonnal határozatot hoz, melyet közöl az ügyféllel.

Ebben az esetben a segíly összegét készpénzben azonnal kifizetik. Az azonnali pénzügyi segíly összegét az áldozat b nceselemény következtében kialakult helyzete, valamint az határozza meg, hogy milyen hosszú ideig nem tudja öner b l megoldani anyagi problémáit.

A segíly legmagasabb összege az alapösszeggel egyezik meg, amelynek mértéke a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett –

nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 43 százaléka (a továbbiakban: alapösszeg, **2014-ben 95.890 forint**).

Az áldozat élethelyzetében bekövetkezett krízishelyzet kétféle lehet: akut, azonnali megoldást igényl (jellemz en ilyen például, ha az áldozat a b nceselemény következtében nem tud hazautazni), illetve tartós, hosszabb id tartamra vonatkozó krízishelyzet (jellemz en ilyen például, ha az áldozat a b nceselemény következtében nem tudja a lakhatással kapcsolatos kiadásait megfizetni a következ jövedelem érkezéséig).

A b nceselemény okozta hosszú távú krízis esetén általában a tényállás alaposabb tisztázására van szükség. Az áldozatsegít szolgálat mindig az adott helyzetnek megfelel en feltárja a körülményeket, szem el tt tartva azt, hogy az áldozat milyen célra kéri az azonnali pénzügyi segítyt.

A segíty összegének megállapításánál releváns szempontok lehetnek:

- ✓ a krízishelyzet súlyossága,
- ✓ a közös háztartásban él k jövedelme,
- ✓ az eltartottak száma,
- ✓ a jövedelem (közös háztartás esetén a háztartásban él más keres személy jövedelme

- is) következ kifizetésének id pontja (hónap, nap),
- ✓ a következ jövedelem megérkezéséig felmerül kiadások (lakásfenntartás, gyógyszer, stb.)
 - ✓ rendelkezik-e megtakarítással a kérelmez ,
 - ✓ a segély célja (milyen kiadásokra kérik megállapítani).

Minden esetben vizsgálják, hogy az áldozat személyes körülményei indokolják-e ezt a fajta segítségnyújtást. Abban az esetben, ha az áldozat a jogszabályban meghatározott kiadásait egyéb forrásból tudja fedezni (pl. rendelkezik megtakarítással) vagy a b nceselemény következtében nem került veszélybe a megélhetése, lakhatása, élelmezése, stb. segély megállapítására nem kerül sor. Szintén nem állapítható meg segély abban az esetben, ha a krízishelyzet ugyan fennáll, de az nem a b nceselemény következtében keletkezett.

Egy b nceselemény következtében az áldozat rendkívüli élethelyzetbe kerülhet, amelyben egyrészt a mindennapi megélhetéséhez szükséges kiadásait nem tudja fedezni, másrészt felmerülhetnek nem várt kiadásai is.

Az azonnali pénzügyi segély összegének kialakításánál azt kell szem el tt tartani, hogy a b nceselemény következtében kialakult helyzetb l való kilábaláshoz - az els lépés megtételéhez - milyen kiadásokra van szükség. Tudja-e fizetni az áldozat a szokásos, megélhetéshez szükséges kiadásait? Felmerült-e olyan

egyéb költsége a b ncesealmény következtében, amelyet a b ncesealmény miatt nem tud megfizetni, vagy amelynek megfizetése veszélyezteteti a megélhetését?

Az azonnali pénzügyi segélyt és összegét mindig az eset összes körülményeinek vizsgálata alapján, mérlegelést követően állapítja meg a szolgálat. Ez azt is jelentheti akár, hogy adott esetben az áldozatot ért tényleges vagyoni kárnál magasabb pénzügyi segély megállapítása is indokolt lehet.

Az azonnali pénzügyi segély nem szociális rászorultság alapján járó segélyezési forma. Ez a támogatási forma független az áldozat jövedelmének nagyságától, vagyoni helyzetétől. B ncesealmény következtében a pillanatnyi rászorultság fennállhat egyébként jó körülmények között él, vagyonnal, magas jövedelemmel rendelkező áldozat esetén is. Erre példa annak a középosztálybeli szegedi házaspárnak az esete, akiknek Győrben, átutazóban betértek egy bevásárló központba, ott ellopták minden pénzüket, bankkártyájukat. Hiába rendelkeztek a 300 kilométerre fekvő otthonukban bankkártyával, készpénzzel, ehhez értelemserkent nem tudtak hozzáférni.

Autójukban nem volt elegendő üzemanyag ahhoz, hogy Szegedig közlekedjenek vele, ezért a győri áldozatsegítési szolgálat 8.000 forint azonnali pénzügyi segélyt állapított

meg utazási költségeikre, melyet készpénzben ki is fizetett az áldozatok részére.

Az azonnali pénzügyi segély tehát krízissegély, a törvény szerint a kérelemről az áldozatsegítő szolgálat soron kívül dönt (ha a kérelemhez az igazolást is csatolták), illetve az igazolás beérkezését követően nyolc napon belül dönt, ha a támogatás igénybevételének feltételei megállapíthatóak.

Az azonnali pénzügyi segély iránti kérelem esetén a döntést megelőző bizonyítási eljárás az alábbiak szerint alakulhat:

Akut krízishelyzet esetén (a hazautazást, aznapi ételmet, ruhát, telefonálást, szállást nem tudja az áldozat fedezni) valószínűleg olyanok a körülmények, hogy az ügyfél nem tudja még egyszer felkeresni a szolgáltatót és nincs lehetőség a döntés meghozatala előtt az áldozatnál nem lévő dokumentumokat bekérni. Ekkor az ügyfél nyilatkozata - és az esetleg nála lévő dokumentumok - alapján dönt a szolgálat. Természetesen ekkor is fel kell tárni az eset összes körülményeit az ügyfél nyilatkozata, és a rendőrségi igazolás segítségével.

Jellemző példák akut krízishelyzetre a teljesség igénye nélkül

A párkapcsolati erőszakkal összefüggő bűncselekmények körében bekövetkező áldozattá válás nem ritkán akut krízishelyzet kialakulásával jár együtt.

Ilyen esetekben gyakori, hogy az áldozatot (sokszor gyermekével, gyermekeivel) „menekíteni” kell. Az els teend nyilván az, hogy gondoskodjon a szolgálat arról, hogy az áldozat(ok)nak tet legyen a feje felett már aznap este.

Els sorban - érdekvérvényesítés körében - állami, egyházi vagy civil szervezetek által m ködtetett ingyenes, vagy térítési díj fejében igénybe vehet , jellemz en ideiglenes szálláshelyek jönnek szóba, melyekkel a szolgálat veszi fel a kapcsolatot.

Ezekben az esetekben az azonnali pénzügyi segély - Ást.-ben rögzített - céljai széles körben kerülnek alkalmazásra: lakhatásra állapít meg a szolgálat segélyt, amennyiben az igénybe vehet szállás térítésköteles; utazásra nyújt segélyt a szolgálat a szálláshelyre történ közlekedéshez, ételmezésre állapít meg juttatást a menekül k részére a következ étkezési lehet ségig; illetve ruházkodásra, amennyiben nem tudja az áldozat a ruháit magával hozni.

Természetesen gyógyászati célú segély is szóba jöhet, amennyiben ilyen irányú szükségele merül fel a menekül áldozat(ok)nak. Szintén akut krízishelyzetr l beszélhetünk abban az esetben, amikor az áldozat lakásába a nyílászárók megrongálásával jutnak be és mobilizálható anyagi forrás híján, nem tudja a nyílászáró javításával, zárjainak cseréjével összefügg kiadásait teljesíteni.

Ahogy már a fenti példával is rávilágítottunk, szintén akut krízishelyzetet okoznak azon b ncesealmények, melyek következtében az áldozat nem tudja a megkezdett útját folytatni, vagy nem tud hazautazni. Nem ritka, hogy az ügyfél közösségi közlekedési eszközön válik vagyon elleni b ncesealmény áldozatává.

A hosszú távú krízishelyzet esetén nyújtandó azonnali pénzügyi segély

Hosszabb távú krízishelyzet esetén (az áldozat havi megélhetése, lakhatása került veszélybe a b ncesealmény miatt) a megélhetésre, albérleti díjra akkor lehet azonnali pénzügyi segélyt adni, ha a b ncesealmény közvetlen következtében került az áldozat olyan helyzetbe, hogy ezeket a kiadásokat megfizetni nem tudja.

Régi tartozások megfizetésére, amelyek nem a b ncesealmény közvetlen következményeként merültek fel, nincs lehet ség.

Minden esetben szem el tt kell tartani, hogy az azonnali pénzügyi segély csupán a krízishelyzetb l való kilábaláshoz szükséges els lépés megtételéhez nyújt segítséget, az összeget is ennek megfelel en kell megállapítani.

A hosszabb távra szóló támogatások kifizetésére csak akkor van mód, ha az áldozat olyan anyagi helyzetben van, hogy a b ncesealménnyel összefügg kiadásai,

kárai miatt veszélybe került a megélhetése, nincs megtakarítása és a kifizetések következő hónapra való eltolása sem oldja meg a helyzetet.

Jellemző, hogy az ügyfélnél a bncselekmény következtében valóban bekövetkezett a krízishelyzet, mivel például eltulajdonították az aznap felvett teljes nyugdíját, ám kiderül, hogy van bankban elhelyezett, lekötött betétje. Ilyen esetben hiába veszt az ügyfél a lekötés „felbontásán”, nincs lehetőséget azonnali pénzügyi segély megállapítására.

A támogatás megállapítása előtt tisztázni kell, hogy az áldozat mikor kapja a következő jövedelmét (más rendszeres járandóságát), mikor juthat egyéb forrásból pénzügyi segítséghez, vannak-e mozgósítható tartalékai. A hosszabb távú krízisek esetén a támogatás összegét úgy állapítja meg a szolgáltató, hogy az a következő jövedelemig biztosítsa az áldozatnak a minimális megélhetést. Ez azt jelenti, hogy nem automatikusan az egész következő hónapra kell fizetni ennivalóra, lakbérre és csekkekre. Élelmiszerre a következő jövedelem megérkezéséig javasolt a segély összegét megállapítani. Csekkekre és albérleti díjra sem lehet fizetni automatikusan, csak abban az esetben, ha fizetési haladékokat nem kaphat az áldozat, esetleg a kiköltöztetés veszélye áll fenn. Hosszabb távú krízisek esetén mindenképpen megpróbálja a szolgáltató - érdekvédelem érdekében - az önkormányzattól

támogatást kérni az áldozat számára, hiszen az ilyen jellegű megélhetési problémák kezelése elsősorban a szociális szféra feladata.

Nem adható azonnali pénzügyi segítség például a kábeltévé, az internet, vagy a telefon díjának megfizetésére sem és más olyan - akár rendszeres - kiadásra sem, mely nem feltétlenül szükséges a biztonságos, egészséges lakhatás biztosításához.

Hosszú távú krízishelyzet esetén a web bizonyítási eljárást folytatja a szolgálat, az első kapcsolatfelvételkor kérheti az ügyfelet, hogy a tényállás tisztázása érdekében igazolásokat (pl. számlákat, csekkeket, nyugdíjszelvényt, bankszámlakivonatot, jövedelemigazolást, fizetési jegyzéket, stb.) mutasson be.

Ennek célja az, hogy a szolgálat kiderítse, mikor kapja meg az ügyfél a következő jövedelmét, tehát milyen időpontig áll fenn a krízishelyzet és milyen mértékű. Ha az ügyfél telefonon, levélben jelentkezik, akkor a személyes találkozás előtt felhívják a figyelmét, hogy az említett iratokat hozza magával.

A kegyeleti célra megállapított segítség vonatkozásában helyi viszonyok alapján, egyedi tényállás szerint kell a támogatás összegét meghatározni.

Halált okozó bűncselekmények esetén, amennyiben az elhunyt eltemetetéséről történő gondoskodás a

hozzátartozók számára anyagi nehézséget jelent, kegyeleti kiadásokra azonnali pénzügyi segély állapítható meg.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy sokszor - az esetlegesen több hozzátartozó számára engedélyezett - a maximális összegben megállapított azonnali pénzügyi segély sem fedez maradéktalanul egy temetéssel kapcsolatos valamennyi kiadást. Egy későbbi, esetleges kárenyhítési kérelemnél, pedig a döntéshatóság csak a korábban megállapított, kegyeleti kiadásokra szánt segélyeket meghaladó vagyoni kárt tudja megtéríteni.

Olyan esetekben, amikor megállapítható, hogy a temetésről intézkedő ügyfél - a b) cselekménytől függetlenül - egyébként sem rendelkezik a temetéshez szükséges összeggel, - a kegyeleti kiadásokra megállapított azonnali pénzügyi segély alternatívájaként - az érdekérvényesítés elvégzése keretei között célszerű felvenni a kapcsolatot az elhunyt lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzattal, hiszen amennyiben az elhunyt eltemettetése valóban anyagi nehézséget okoz a család számára, az áldozatok köztemetés igénybevételére lehetnek jogosultak.

A közközlésen történő eltemettetés általában a helyben szokásos legolcsóbb temetkezési módot jelenti. Természetesen ennek kiegészítéseképp megállapítható azonnali pénzügyi segély is kegyeleti kiadásokra (pl.

koszorúra, egyházi szertartásra, egyéb olyan költségekre, melyeket a köztemetés nem foglal magában).

A köztemetés lebonyolítását követően az önkormányzat az eltemettetésre egyébként köteles személyt a temetés költségeinek visszafizetésére kötelezi vagy ebből eredő követelését hagyatéki teherként jelenti be a területileg illetékes közjegyzőnél. Ily módon a korábban fennálló krízist elhárító köztemetés valamennyi költsége utóbb, a bnc-selekménnyel összefüggő vagyoni kárként fog jelentkezni az elhunyt családtagjainál.

Az önkormányzattal történő egyeztetést követően a kegyeleti kiadásokról szóló számlát az ügyfél, vagy kérésre, a szolgálat rendelkezésére bocsátják. Ezen számla az önkormányzat visszafizetésére kötelező határozatával együtt alkalmas arra, hogy az ügyfél állami kárenyhítés iránti eljárásban a bnc-selekmény okozta - utóbb felmerült - vagyoni kárként igazolja a köztemetés költségeit.

Visszaélések az azonnali pénzügyi segély körében

Állami, költségvetési forrásokkal gazdálkodó szervezet lévén, az áldozatsegítési szolgálat a pénzben jutott támogatási formák megállapításánál a lehető legnagyobb körültekintéssel jár el.

A szolgálat - természetesen - nem indulhat ki abból, hogy a hozzá forduló ügyfél a „könnyű pénz” érdekében,

rosszhiszem en fordul hozzá, de elemi kötelessége a kérelem és az ügyfél állításainak alapos vizsgálata.

Ehhez az Ást. rendelkezései is a segítségére vannak, hiszen a szolgálat megkeresésére az adóhatóság az adótitokról, a pénzügyi intézmény a banktitokról, a kezelést végz orvos az orvosi titokról, a nyomozó hatóság, az ügyész, illetve a bíróság a büntet eljárás állásáról, a szabálysértési hatóság a szabálysértési hatóság állásáról tájékoztatást ad. Amennyiben az áldozatsegít szolgálat munkatársa az ügy összes körülményeinek vizsgálata után úgy látja, hogy az ügyfél az igazolás ellenére nem áldozat, hanem célja feltehet en a szolgálat megtevesztése, akkor döntésében megtagadja az azonnali pénzügyi segély megállapítását.

Az Ást. hatályba lépését követ els id szakban komoly próbatétel elé állította a szolgálat munkatársait a szolgáltatással visszaélni szándékozó, abban jövedelemforrást látó személyek viszonylag magas számú megjelenése. Elmondható, hogy az eljárások során szerzett tapasztalatnak, az országos iktatórendszer lehet ségeinek kiaknázásának, továbbá a legtöbb megyében a rend rséggel való hatékony együttm ködésnek köszönhet en az ilyen „ügyfelek” száma minimálisra csökkent. Amennyiben az eljárás során egyértelm en megállapítható, hogy az ügyfél, (esetleg más személy) b nceselemény útján jut (vagy

próbál jutni) pénzben nyújtható támogatáshoz, a szolgálat megteszi a feljelentést.

Hangsúlyozni kell tehát, hogy a rendrségnek nem kell, és nem is szabad „megszérnie” a szolgálathoz forduló ügyfeleket az alapján, hogy - álláspontja szerint - fennáll a visszaélés gyanúja.

Azokban az esetekben, amelyekben az igazolás kiállítójának alapos oka van feltételezni, hogy a feljelentést tevő azonnali pénzügyi segély megszerzése miatt kéri az igazolás kiállítását, de az általa tett feljelentésre meg kell indítani a büntető eljárást (az igazolást ki kell adni), javasolt az áldozatsegítő szolgálat vezetőjének informális tájékoztatása.

2.3.8. A szolgáltatásokból kizárt áldozat

Nem kaphat szolgáltatást az áldozat, aki

- ✓ a kért támogatást az ügyben korábban már megkapta,
- ✓ korábbi támogatás iránti ügyében valótlan adatot szolgáltatott, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított két évig,
- ✓ a támogatás iránti ügyében akadályozza az ellenrészre irányuló vizsgálat elvégzését,
- ✓ a korábbi támogatás iránti ügyében megakadályozta az ellenrészre irányuló

- vizsgálatot, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedését I számított két évig,
- ✓ a korábban igénybe vett, e törvény szerinti, pénzben nyújtott támogatást, illetve jogi segítségnyújtás díját - bár arra köteles lett volna - nem térítette vissza az államnak.

2.3.9. A kérelem benyújtásának módja, az igényérvényesítés határideje

A hatályos szabályozás értelmében az ügyfél tájékoztatásért, az áldozat tájékoztatásért és érdekérvényesítés el segítéseért bármely szolgálathoz határidő nélkül fordulhat.

Azonnali pénzügyi segély, jogi segítségnyújtás és kárenyhítés iránti kérelmét bármely áldozatsegítési szolgálatnál elterjesztheti az erre a célra rendszeresített nyomtatványon.

A nyomtatványok letölthetők a megyei kormányhivatalok, illetve a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal honlapjáról. Azonnali pénzügyi segély iránti kérelmet a b nceselemény, illetve tulajdon elleni szabálysértés elkövetését követően öt napon belül lehet elterjeszteni. Kárenyhítés iránti kérelmet a b nceselemény elkövetését követően három hónapon belül lehet elterjeszteni.

A kérelemre nyitva álló határidő elmulasztása esetén a Ket. szerinti igazolási kérelemnek van helye.

Arra az esetre, ha később derülne ki, hogy a b nceselemény megalapozza a kárenyhítés iránti igényt (pl. később derül ki, hogy a sérülés, károsodás súlyos, vagy a b nceselemény minősítése megváltozott) az ilyen körülmény bekövetkezését kell számítani a három hónapot azzal, hogy a b nceselemény elkövetését kell számított öt éven túl nem nyújtható be kárenyhítés iránti kérelem. Kárenyhítés iránti kérelmet a területi áldozatsegít szolgálatnál (támogató hatóság) lehet elterjeszteni, amely - a szükséges mellékletekkel megküldi a fővárosi áldozatsegít szolgálatnál működő döntőhatóságnak, amely hatósági eljárásban bírálja el a kérelmet. Az eljárás során a támogató hatóság egyfajta közvetítőt, segítőt szerepet kap az áldozat és a döntőhatóság között annak érdekében, hogy mielőbb megszülethessen a kárenyhítésről szóló döntés.

2.4. A KÁRENYHÍTÉS

Az Ást. kárenyhítést szabályozó rendelkezései, így a támogatásban részesíthető áldozatok köre; azon b nceselemények köre, melyek megalapozhatják a kárenyhítés megállapítását; a személyi hatály; a területi hatály; illetve a kárenyhítési hatóságokkal (támogató- és döntőhatóság) kapcsolatos szabályozások teljes

összhangban vannak az I. fejezetben ismertetett Irányelvvel.

2.4.1. A kárenyhítés igénybevételére jogosult áldozat

Az Ást. szerint kárenyhítésre az a rászoruló áldozat jogosult,

- ✓ akinek sérelmére szándékos, személy elleni, erőszakos bűncselekményt követtek el, s ennek következményeként testi épsége, egészsége súlyosan károsodott
- ✓ aki a fent meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértettnek az elkövetés időpontjában, egy háztartásban él egyenes ági rokona, örökbefogadója vagy nevelő szülője, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, házastársa, élettársa
- ✓ akinek eltartására az a) pontban meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértett jogszabály, végrehajtható bírósági, illetve legfőbb hatósági határozat vagy

érvényes szerződés alapján köteles vagy köteleles volt,

- ✓ aki a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény következtében meghalt sértett eltemettetéséről gondoskodott.

Rászorulóknak tekintend az áldozat, ha havi nettó jövedelme - közös háztartásban élők esetén az egy főre eső jövedelem - nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét.

Jövedelmi helyzetére tekintet nélkül rászorulóknak tekintend az áldozat, aki

- ✓ aktív korúak ellátására jogosult, vagy időskorúak járadékában részesül,
- ✓ adósságkezelési szolgáltatás, lakásfenntartási támogatás jogosultja,
- ✓ a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították,
- ✓ számára egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából a települési önkormányzat polgármestere önkormányzati hatáskörben szociális rászorultságot állapított meg,
- ✓ ápolási díjban, közgyógyellátásban, rokkantsági járadékban részesül,
- ✓ fogyatékosági támogatásra, vakok személyi járadékára vagy magasabb összegű családi pótlékra jogosult,

- ✓ átmeneti szállást vagy éjjeli menedékhelyet igénybe vev hajléktalan személy,
- ✓ családok, gyermekek átmeneti otthonát igénybe vev személy,
- ✓ Magyarország területén menekültügyi eljárás alatt álló személy.

Kárenyhítésre az Ást. szerint tehát csak az az áldozat jogosult, akinek sérelmére szándékos b n cselekményt követtek el.

A szándékosság fogalmáról a Btk. rendelkezik a következők szerint: „szándékosan követi el a b n cselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik”. Gondatlan magatartás csak akkor válik b n cselekménnyé, ha a Btk. különös része az adott törvényi tényállás gondatlan alakzatát is büntetni rendeli. Gondatlanul elkövetett b n cselekmény nem jelentheti kárenyhítés alapját.

A területi áldozatsegít szolgálatok munkatársai a büntet ügyekben eljáró hatóságoktól, bíróságtól kapott igazolás és az ebben foglalt min sítés alapján járnak el, tehát a b n cselekmény szándékos, vagy gondatlan voltának megállapítása az igazolás alapján történik.

(Természetesen, ha kifejezetten a b n cselekmény min sítése, ennek megváltoztatása jelenti az áldozat

problémáját, akkor ebben is a segítségére kell lenni érdekérvényesítés keretében.)

Problémát a vegyes b nösség jelenthet, amely akkor jön létre, ha az elkövet az alapesetet szándékosan valósítja meg, de a min sített esetben meghatározott eredmény tekintetében csak gondatlanság terheli. (Btk. 15. § „Az eredményhez, mint a b ncesealmény min sít körülményéhez f zött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövet t az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.”) Ebben az esetben az egész magatartást szándékos b ncesealményként kell értékelni.

Ilyen b ncesealmények lehetnek a közlekedési b ncesealmények, a súlyosabb veszélyeztet b ncesealmények, amelyek gyakran járnak súlyos testi sérüléssel, halállal.

Személy elleni er szakos b ncesealmény

A büntet jogban az er szak valamely „személy által más személy testére gyakorolt meghatározó erej fizikai ráhatás”. Az er szakkal, (kényszerrel) elkövetett b ncesealmények esetén az elkövetési magatartás tevékenységet feltételez, tehát aktív magatartással valósítható meg, mulasztással nem. Amennyiben a kárenyhítés során a büntet jogi fogalmakat használnánk, akkor azon b ncesealmények esetén állapíthatnánk meg a kárenyhítést, amelyeket személy

ellen irányuló er szakkal követnek el. Ilyenek azok a b nselekmények, amelyeknél tényállási elem az er szak, vagy kényszer, illetve azok a nyitott tényállású, (eredmény-) b nselekmények, amelyeket az adott esetben er szakkal követtek el.

Minden egyes kérelem esetén a dönt hatóságnak vizsgálnia kellene, hogy az adott esetben sor került-e er szakos elkövetési magatartásra, vagy sem és minden esetben aktív magatartást kellene keresnünk. A mulasztással elkövetett eredmény-b nselekmények kiesnének a kárenyhítés köréből. Ha ezt a megoldást választanánk, akkor például a súlyos testi sértés, emberölés alapja lehetne a kárenyhítésnek, de a mulasztással elkövetett emberölés nem.

A kriminológiában az er szakos magatartásforma más személy fizikai, vagy pszichikai sértésére irányuló szándékos cselekvés.

A szándék megvalósításához szükséges er szak kétféle lehet:

- ✓ eszközként használt er szak (ebben az esetben a jogalkotó külön értékeli a magatartás célját és az annak elérésére alkalmazott er szakot, pl. rablás esetén),
- ✓ tényállási elemet kimerít er szak (ekkor a törvényi tényállás megvalósítása már önmagában is személy elleni er szak alkalmazását

feltételezi, az er szak a törvényi tényállásnak immanens eleme, például emberölés).

(Vigh-Gönczöl-Kiss-Szabó: Er szakos b nceseekmények és elkövet ik, 1973.)

A törvény koncepciója a kriminológiai er szak-fogalmat használja, így a kárenyhítési eljárás során is ezt kell alkalmaznunk. Ezt támasztja alá az Ást. szóhasználata is, hiszen az Ást. 6. § (1) bekezdésének a) pontja nem személy elleni er szakkal elkövetett b nceseekmények esetén ad lehet séget a kárenyhítésre, hanem a személy elleni er szakos b nceseekmények körében.

A személy elleni er szakos b nceseekmények köre az említett kriminológiai fogalom alapján tágabban határozható meg, mintha a büntet jogi értelmezést használnánk.

Ezek szerint a kárenyhítést megalapozó személy elleni er szakos b nceseekményr l akkor beszélhetünk, ha

- ✓ tényállási elem a személy ellen irányuló er szak, fenyegetés, kényszerítés, sértett sanyargatása, tehát az elkövet szándéka átfogja az er szak alkalmazását, vagy
- ✓ a b nceseekmény eredményében (személy elleni) er szakos és az eredményt átfogja az elkövet szándéka.

Amennyiben a b nceselemény a két feltétel közül az egyiknek megfelel, akkor alapja lehet a kárenyhítésnek. Ilyen b nceselemények például a következők: szándékos emberölés (függetlenül attól, hogy mulasztással valósul-e meg, vagy nem, hiszen az eredmény önmagában erőszakos jellegű és kiterjed rá az elkövető szándéka), erőszakos felindulásban elkövetett emberölés, szándékos testi sértés, erőszakos közöszlés, szemérem elleni erőszak, rablás, zsarolás, garázdaság. Kisebnek viszont a körbe a közlekedési b nceselemények, hiszen ezek elkövetési magatartása nem személy elleni erőszakos és a súlyos testi sérüléssel, halállal járó eredményre nem terjed ki az elkövető szándéka.

A szándékos, személy elleni erőszakos b nceselemények körébe tartozó b nceseleményeket (a béke elleni és a háborús b nceselemények felsorolását mellőzve) a következőkben soroljuk fel, a Btk. és az új Btk. szerinti megjelölésükkel:

b ncsелеkmény megnevezése	Btk.	új Btk.
emberölés	166. § (1)-(2) bekezdés	160. § (1)-(2) bekezdés
er s felindulásban elkövetett emberölés	167. §	161.§
magzatelhajtás	169. § (2) bekezdés c) pont, (3) bekezdés	163.§
testi sértés	170. § (2)-(4) és (6) bekezdés	164.§
kényszerítés	174. §	195.§
lelkiismereti és vallásszabadság megsértése	174/A. §	215.§
közösség tagja elleni er szak	174/B. §	216.§
az egyesülési, a gyűlekezési szabadság, valamint a választási gy lése n való részvétel jogának megsértése	174/C. §	217.§
személyi szabadság megsértése	175. §	194.§
emberrablás	175/A. § (1)-(4) bekezdés	190.§
emberkereskedelem	175/B. § (3) bekezdés b) pont 1. és 3. alpont, (4) bekezdés a) pont utolsó fordulata, (5) bekezdés b) pont	192.§
er szakos közösülés	197.§	197.§
szemérem elleni er szak	198.§	197.§
kerítés	207. § (3) bekezdés b) pont	200.§
bántalmazás hivatalos eljárásban	226.§	301.§
kényszervallatás	227.§	303.§
hivatalos személy elleni er szak	229. § (1)-(5) és (8)	310.§

	bekezdés	
hivatalos személy támogatója elleni er szak	231.§	312.§
közfeladatot ellátó személy elleni er szak	230.§	312.§
nemzetközileg védett személy elleni er szak	232. § (1) bekezdés	313.§
terrorcselekmény	261. § (1)-(4) bekezdés	314.§
légjármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerülése	262. § (1)-(2) bekezdés	320. §
garázdaság	271. §	339.§
rendbontás	271/A. § (1) bekezdés	340.§
önbíráskodás	273. § (1) bekezdés	368.§
rablás	321.§	365.§
zsarolás	323.§	367.§
jármű önkényes elvétele	327. § (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés	320.§
zendülés	352. § (2) bekezdés b) pont	442.§
előjáró vagy szolgálati közeg elleni er szak	355.§	445.§

Azon b n cselekmények köre, amelyek min sülhetnek személy elleni er szakos b n cselekménynek: (Ezen b n cselekményeknél a jogalkotó vagy feltüntetette az er szakos elkövetési magatartást, mint a b n cselekmény egyik lehetséges elkövetési módját, de más típusú elkövetési magatartásokkal is

megvalósítható a b ncesealmény, vagy nem határozott meg konkrét elkövetési magatartást.

Ezen b ncesealmények körében az eredmény sem feltétlenül er szakos jelleg , de lehet ilyen.

Ezen esetekben mindig vizsgálni kell, hogy az adott b ncesealményt a konkrét esetben személy elleni er szakkal követték-e el.

Az ilyen b ncesealmények a következ k (a béke elleni és a háborús b ncesealmények felsorolását mell zve, feltüntetve a Btk. és az új Btk. szerinti megjelölést is):

b ncesealmény megnevezése	Btk.	új Btk.
Magzatelhajtás	169. § (2) bekezdés b) pont	163. § (2) bekezdés b) pont
Foglalkoztatás körében elkövetett veszélyeztetés	171. § (3) bekezdés, ha a I fegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok megszegésével követik el; Id. 171. § (4) bekezdés	165. §
Gondozás elmulasztása	173. §	167. §
Zaklatás	176/A. § (2) bekezdés	222. §
A közlekedés biztonsága elleni b ncesealmény	184. § (1) bekezdésnek a „közleked járm vezet jeellen er szak vagy fenyegetés alkalmazásával” fordulata	232. §

Vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése	185. §	233. §
Közúti veszélyeztetés	186. §	234. §
Kiskorú veszélyeztetése	195. §	208. §
Jogellenes fogvatartás	228. § (2) bekezdés a)-b) pont	304. §
Fogolyzندانés	246. § (2) bekezdés b) pont	284. §
Nemzetközi gazdasági tilalom megszegése	261/A. § (2) bekezdés a) pont	327. §
Szökés	352. § (3) bekezdés b) pont	434. §
Zendülés	352. § (3) bekezdés b) pont	442. §
Alárendelt megsértése	358. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés	449. §
Előjárói intézkedés elmulasztása	361. §	452. §

A jogosultak köre

Állami kárenyhítésben a szándékos, személy elleni er szakos b nceselexményekkel összefüggésben az alábbiak részesülhetnek:

- ✓ A b nceselexmény közvetlen fizikai sértettje, ha a b nceselexmény következtében testi épsége, egészsége súlyosan károsodott.

A Be. meghatározása szerint sértett az, akinek jogát, vagy jogos érdekét a b nceselexmény sértette, vagy veszélyeztette. A b nceselexmény elkövetési tárgya az a személy, vagy dolog, amire nézve a cselexményt elkövették. Ha van a b nceselexménynek elkövetési tárgya és ez egy személy, akkor passzív alanyról beszélünk.

A sértett ennél tágabb kör fogalom, de azoknál a b nceselexményeknél, ahol az elkövetési tárgy személy, a sértett a passzív alanyal egybeesik. Az Ást.-ben meghatározott közvetlen fizikai sértettek ebbe a körbe tartoznak.

A kárenyhítés megállapításának további feltétele az, hogy a b nceselexmény következtében a sértett testi épsége, egészsége súlyosan károsodott.

Ez megvalósulhat testi bántalmazásban, amely testi sérülést okoz és egészségsértésben, amelynek eredményeként betegség alakul ki. Ide tartozik a pszichikai behatással való elkövetés is, ami a sértett

lelki egészségének súlyos károsodását eredményezi. Súlyosnak akkor min sül a károsodás, ha 8 napon túl gyógyul, krónikus, hosszan tartó, vagy gyógyíthatatlan betegséggel jár, maradandó fogyatékoságot, vagy halált okoz. Ez az igazolásból, a b ncelekmény min sítéséb l szinte minden esetben kiderül.

Külön figyelmet kell azonban fordítani azokra az esetekre, amikor pszichiátriai betegség, tehát az egészség súlyos károsodásának lehet sége áll fenn, és ez esetlegesen nem jelenik meg az igazolásban, a b ncelekmény min sítésében.

- ✓ A b ncelekmény közvetlen fizikai sértettjének meghatározott státuszú hozzátartozója, ha az elkövetés id pontjában, egy háztartásban élt a sértettel.

Hozzátartozói kör: Az el z pontban meghatározott csoport egyenes ági rokona, örökbefogadója vagy nevel szül je, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, házastársa, élettársa az a hozzátartozói kör, amelyik az Ást. 6. § (1) b.) pontja alapján állami kárenyhítésben részesülhet, akár sérült, akár meghalt a sértett.

- ✓ **Egyenesági rokon:** A Polgári Törvénykönyvr l szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerint egyenesági a rokonság azok között, akik közül az egyik a másiktól származik.

- ✓ **Örökbefogadás:** A Ptk. szerint az örökbefogadás célja az, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott gyermek között rokoni kapcsolatot létesítsen az örökbefogadott gyermek családban történő nevelkedése érdekében. Örökbefogadó csak az huszonötödik életévét betöltött, cselekvőképes személy lehet, aki a gyermeknél legalább 16, legfeljebb 45 évvel idősebb. A rokoni, illetve a házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől el kell tekinteni. Az örökbefogadásra való alkalmasságot – jogszabályban meghatározott előzetes eljárás és felkészítés lefolytatását követően – a gyámhatóság állapítja meg. Örökbe fogadni csak kiskorú személyt lehet. Az örökbefogadott mind az örökbefogadó, mind annak rokonai tekintetében az örökbefogadó gyermekének jogállásába lép. Az örökbefogadásra való alkalmasságot - jogszabályban meghatározott előzetes eljárás és felkészítés lefolytatását követően - a gyámhatóság állapítja meg. A rokonok, a szülő házastársa, a gyermeket a szülő hozzájárulásával legalább egy éve folyamatosan a saját háztartásában nevelő örökbe fogadni szándékozó személy és nemzetközi örökbefogadás esetén az örökbe fogadni szándékozó személy alkalmasságát a gyámhatóság az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás során állapítja meg. Ezt a szabályt kell alkalmazni azon személy alkalmasságának megállapítására is, aki a gyámhatóság határozata alapján nála elhelyezett gyermeket ellenszolgáltatás ellenében saját

háztartásában neveli (a továbbiakban: gyermekvédelmi nevelőszülő).

- ✓ **Házastárs:** A Ptk. szerint házasság akkor jön létre, ha az együttesen jelenlev férfi és n az anyakönyvvezet el tt személyesen kijelenti, hogy egymással házasságot köt.
- ✓ **Élettárs:** A Ptk. az élettársat a hozzátartozók között említi. A Ptk. szerint élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés nélkül, közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben (életközösségben) együtt él személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri kapcsolatban.

Egy háztartásban élés: Az állami kárenyhítés szabályozása során a jogalkotó célja az volt, hogy a kárenyhítés keretében nyújtott anyagi támogatásban az a személyi kör részesüljön, amelyiket a legjobban érintette a b nceseakmény, illetve a b nceseakmény okozta vagyoni kár.

Ennek érdekében a fent elemzett, viszonylag sz k hozzátartozói kör esetén a jogosultság szempontjából az is elvárás, hogy a b nceseakmény elkövetésének id pontjában, egy háztartásban éljenek a sértettel.

A közös háztartás fogalmi elemei a következők:

- ✓ életvitelszer közös élet (pl. közös étkezések, pihenés, stb.),
- ✓ közös gazdálkodás, amely a felek ellátását biztosítja (jövedelmi- és fogyasztóközösség, amelyben az életviteli költségeiket folyamatosan közösen viselik),
- ✓ közös lakás használata.

Speciális helyzetekben a felsoroltak közül az egyik elem kivételesen hiányozhat, a többi elem megvalósulása esetén azonban az egy háztartásban élés megállapítható. Ilyenkor a tudati, akarati elem vizsgálata segíthet a kérdés eldöntésében.

B nceselemény elkövetésének időpontja: Az elkövetés időpontja meghatározó az állami kárenyhítés szempontjából, hiszen az előbb felsorolt hozzátartozói kör esetében az egy háztartásban élésnek a B nceselemény elkövetésének időpontjában kell fennállnia. Egy B nceselemény akkor befejezett, ha a törvényi tényállás összes eleme megvalósult.

Külön említést igényelnek az állapot-B nceselemények, amelyek a jogellenes helyzet létrehozásával befejezetté válnak, és esetükben az elkövetési idő a jogellenes helyzet fennállásáig tart, az elévülés, pedig a jogellenes helyzet megszűnésével kezdődik.

- ✓ Akiknek eltartására a sértett köteles vagy köteles volt.

A Ptk. szerinti tartási kötelezettségek (törvényen alapuló tartási kötelezettségek) az alábbiak:

- ✓ **Házastársak, volt házastársak esetén:** A házassági életközösség megszűnése esetén házastársától, a házasság felbontása esetén volt házastársától – az érdemtelenség esetét kivéve – tartást követelhet az, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani. Nem köteles házastársát eltartani az, aki ezáltal a saját szükséges tartását vagy gyermekének tartását veszélyeztetné.
- ✓ **Élettársi tartás:** Az életközösség megszűnése esetén volt élettársától követelheti az, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani, feltéve, hogy az életközösség legalább egy éve fennállott és az élettársak kapcsolatából gyermek született.
- ✓ **Rokontartás:** Rokonaival szemben az jogosult tartásra, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani, és akinek tartásra kötelezhet házastársa, volt házastársa, vagy volt élettársa nincs.
- ✓ **Gyermek tartása:** A kiskorú gyermek tartására a szülő saját szükséges tartásának rovására is köteles. Ezt a rendelkezést nem kell alkalmazni, ha a gyermek indokolt szükségleteit munkával szerzett keresménye vagy vagyonának jövedelme

fedezi, vagy a gyermeknek tartásra kötelezhet más egyenesági rokona van.

Szerz és alapján nyújtott tartás:

- ✓ **Tartási szerz és:** Tartási szerz és alapján az egyik fél köteles a másik felet megfelel en eltartani. Tartási szerz és kötelezettként jogi személy is köthet.
- ✓ **Életjáradéki szerz és:** Életjáradéki szerz és alapján az egyik fél meghatározott pénzüsszeg vagy terménymennyiség id szakonként visszatér szolgáltatására köteles.

- ✓ Aki a meghalt sértett eltemettetésér l gondoskodott.

Rászoruló áldozat

Az állami kárenyhítés a társadalmi szolidaritáson és méltányosságon alapul, ezért a nemzetközi dokumentumok lehet vé teszik a kárenyhítés jogának csak a rászoruló számárá történ biztosítását.

A szolgáltatások esetén a jövedelmi viszonyokat az áldozatsegít szolgálat nem vizsgálja (kivéve a jogi segítségnyújtást, amelynek esetén a jogosultság megállapítása el tt a jogi segítségnyújtó szolgálat

vizsgálja a kérelmez jövedelmi viszonyait), ezek a rászorultság vizsgálata nélkül igényelhet k.

Sz kebben határozza meg azonban az Ást. az állami kárenyhítésre jogosultak körét abból a szempontból, hogy a kárenyhítésnek feltétele a szociális rászorultság.

Az áldozat szociális rászorultsága abban az esetben állapítható meg, ha

- ✓ a háztartásban az egy főre eső havi nettó jövedelem nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét,
- ✓ vagy a felsorolt rendszeres szociális ellátások valamelyikében részesül:
 - aktív korúak ellátása (A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc.tv.) 33. - 37/G. §-ai alapján, rászorultság esetén nyújtható, megélhetést biztosító pénzbeli ellátás.)
 - idős korúak járadéka (Szoc.tv. 32/B. - 32/E. §-ai alapján, rászorultság esetén nyújtható, megélhetést biztosító pénzbeli ellátás.)
 - adósságkezelési szolgáltatás (Szoc.tv. 55. § - 55/C. §-ai alapján, rászorultság esetén nyújtható, lakhatást segítő természetbeni ellátás.)
 - lakásfenntartási támogatás (Szoc.tv. 38. § - 39. §-ai alapján, rászorultság esetén nyújtható, a lakás fenntartását segítő pénzbeli ellátás.)

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (Gyvtv. 19. § - 20/A. §-ai alapján, a gyermek szociális helyzetére tekintettel megállapítható pénzbeli és természetbeni ellátás.)
- egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából a települési önkormányzat polgármestere önkormányzati hatáskörben szociális rászorultságot állapított meg (Szoc.tv. 54. §-a alapján.)
- ápolási díj (Szoc.tv. 40. § - 44. §-ai alapján a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó hozzátartozó számára biztosított pénzbeli ellátás.)
- közgyógyellátás (Szoc.tv. 49. § - 53. §-ai alapján aprászoruló személy számára az egészségi állapota meg rzéséhez, helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított természetbeni ellátás.)
- rokkantsági járadék [A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet alapján rokkantsági járadékra az jogosult, aki a 25. életéve betöltése el tt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mérték egészségkárosodást szenvedett és

nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg.]

- o fogyatékosági támogatás (A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 22. § - 23/A. §-ai alapján a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőség elérése érdekében, jövedelmétől független, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás.)
- o vakok személyi járadéka (1971-ben egy kormányhatározat vezette be, jövedelemtől független ellátásként kapta minden 18. életévét betöltött vak személy. A kormányhatározatot 2001-ben helyezték hatályon kívül. A vakok személyi járadéka nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátás volt, amelynek összegét a kormány évente emelte. 2001. június 30-át követő időponttal vakok személyi járadékára való új jogosultság nem állapítható meg. A 2001. július 1-jei időpont elterjedt megállapított vakok személyi járadékát a 2001. június 30-án hatályban lévő jogszabályok alapulvételével - ide nem értve az ellátás mértékére vonatkozó rendelkezést - tovább kell folyósítani. A vakok személyi járadékára jogosult

- személy, amennyiben egyidej leg fogyatékosági támogatásra is jogosult lenne, úgy a választása szerinti ellátásra szerez jogosultságot.)
- o magasabb összeg családi pótlék (A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény szerint a tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermek után jár. Amennyiben az ellátott egyidej leg fogyatékosági támogatásra is jogosult lenne, úgy a választása szerinti ellátásra szerez jogosultságot.)
 - o átmeneti szállást vagy éjjeli menedékhelyet igénybe vev hajléktalan személy (Szoc.tv. 84. §-a alapján hajléktalan személyeknek átmeneti elhelyezést nyújtó személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátási formák.)
 - o családok, gyermekek átmeneti otthonát igénybe vev személy (Gyvtv. 50. § - 51. §-ai alapján igénybe vehet , személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátás.)
 - o Magyarország területén menekültügyi eljárás alatt álló személy. (A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerint a menekültügyi eljárás

annak megállapítására irányul, hogy e törvény alapján fennállnak-e az elismerését kér külföldi menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként történ elismerésének feltételei.)

2.4.2. A kárenyhítés formái és mértéke

A kárenyhítést egy összegben vagy havi járadékként kell kifizetni. Egyösszeg kárenyhítésként az áldozat a b nceselemény miatt bekövetkezett vagyoni kárának teljes vagy részbeni megtérítését igényelheti.

Az egyösszeg kárenyhítés mértéke:

- ✓ az alapösszeg (lásd: feljebb) ötszörösét meg nem haladó kár 100 százaléka,
- ✓ az alapösszeg ötszöröse és tízszerese közötti kár esetén az alapösszeg 5-szöröse, és az alapösszeg ötszöröse feletti rész 75 százaléka,
- ✓ az alapösszeg tízszeresét meghaladó kár esetén az alapösszeg 8,75-szöröse, és az alapösszeg tízszerese feletti rész 50 százaléka, de legfeljebb az alapösszeg tizenötszöröse.

A sértett b nceselemény miatt bekövetkezett keres képtelensége esetén - ha a keres képtelenség várhatóan a 6 hónapot meghaladja - az áldozat járadék formájú kárenyhítésként a rendszeres jövedelmében

bekövetkezett csökkenés részbeni enyhítését igényelheti.

A járadék havi mértéke az igazolt jövedelemcsökkenés 75 százaléka, ha az áldozat 18 év alatti személy vagy mások gondozására szorul, illetve az igazolt jövedelemcsökkenés 50 százaléka, ha az áldozat mások gondozására nem szorul. A járadék legmagasabb összege havonta az alapösszeggel egyezik meg.

Az állami kárenyhítés gyakorlatában az áldozatok az esetek túlnyomó többségében egy összeg támogatást igényelnek, a járadék iránti kérelmek száma elenyész.

A nemzetközi dokumentumok és a magyar szabályozás szerint is az állami kompenzáció nem jelenti a teljes kártalanítást. Az Ást. szerint nincs lehetőség az elszenvedett sérelmek, fájdalmak miatti „fájdalomdíj” megállapítására, a kárenyhítés összege mindig a bekövetkezett kár, vagy jövedelemcsökkenés nagyságához igazodik. Azzal, hogy a jogalkotó a kár, vagy jövedelemcsökkenés összegének meghatározott százalékában határozta meg a kárenyhítés összegét, illetve ezt is maximalizálta, kifejezte azt a szándékát, hogy az állam célja nem a teljes kártérítés, csupán a károk enyhítése.

A Btk. szerint „kár a b n cselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés; vagyoni hátrány: a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni el ny”.

A vagyoni hátrány tehát két elemb l tev dik össze: a vagyonban okozott kárból, mint vagyonvesztésb l, továbbá az elmaradt vagyoni el nyb l, mint elmaradt vagyonnövekedésb l. Ezzel szemben a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) kommentárja szerint a kárnak négy eleme különböztethet meg, amelyek közül három a vagyoni kár körébe tartozik, míg a negyedik a nem vagyoni kár.

A kárnak a vagyoni kár fogalomkörébe tartozó elemei:

- ✓ tényleges kár,
- ✓ elmaradt vagyoni el ny,
- ✓ a vagyoni hátrány csökkentéséhez, illet leg kiküszöböléséhez szükséges költségek, amelyek nem a károkozó magatartással oksági kapcsolatban keletkeznek, hanem a károsultnak a káresemény bekövetkezte után, de azzal összefüggésben lév elhatározásán alapuló indokolt költségek.

A Btk. által meghatározott kár fogalom a gazdasági és vagyon elleni b n cselekmények tényállási elemeként használt kár fogalmát jelenti.

Ezzel szemben az állami kárenyhítés kizárt ezen b ncelekmények körében, hiszen csak szándékos, személy elleni er szakos b ncelekményekkel kapcsolatban állapítható meg ez a támogatási forma.

Így lehet ség nyílik arra, hogy a szolgálat a Btk. kár fogalmánál szélesebb kör vagyoni kár fogalmat, a Ptk. vagyoni kár fogalmát használja az állami kárenyhítés során. Erre tekintettel az egyösszeg állami kárenyhítés megállapítása során a b ncelekmény okozta vagyoni kár körében a tényleges kár, az elmaradt vagyoni el ny és a vagyoni hátrány csökkentéséhez, kiküszöböléséhez szükséges költségek egyaránt figyelembe vehet ek.

2.4.3. A kárenyhítésb l kizárt áldozat

Nem kaphat kárenyhítést az áldozat, akit az Ást. 5.§-ában kizár a szolgáltatásokból, ezeken az eseteken kívül, pedig további kizárési okokat sorol fel:

- ✓ a b ncelekményb l ered társadalombiztosítási, egyéb biztosítási igényét nem érvényesítette, illetve kárigényét, biztosítási igényét érvényesítette, és kára a kárenyhítési kérelem benyújtásáig megtérült (ideértve a külföldi államtól, biztosítótól vagy nem kormányzati áldozatvéd szervezett l kapott juttatást is),
- ✓ magatartása a b ncelekmény kiváltó oka volt, vagy a b ncelekmény elkövetésében

- közrehatott, és azt a bíróság joger s határozatában megállapította,
- ✓ felróható magatartása okozta a kárt, vagy az közrehatott a kár bekövetkeztében, és azt a bíróság joger s határozatában megállapította,
 - ✓ a kárenyhítésre okot adó b nceselemény miatt indult büntet eljárásban a tanúvallomást jogosulatlanul megtagadta, vagy a szakért i vizsgálatban a közrem kódési kötelezettségét nem teljesítette, illet leg az idézéssel szembeni mulasztása miatt vele szemben joger sen rendbírságot szabtak ki,
 - ✓ a kárenyhítési eljárásban az orvosi, szakért i vizsgálatban történ közrem kódési kötelezettségét nem teljesíti, a kért kiegészít adatokat nem szolgáltatja, a meghallgatásról indokolatlanul távol marad,
 - ✓ a büntet eljárás lefolytatásához szükséges magánindítványt nem tette meg,
 - ✓ a kárenyhítésre okot adó b nceselemény miatt indult büntet eljárásban, illetve a b nceseleménnyel összefüggésben hamis vád, hatóság félrevezetése, hamis tanúzás, hamis tanúzásra felhívás, hatósági eljárás akadályozása, ment körülmény elhallgatása, b npártolás, zártörés, az elkövet , illet leg az elkövet hozzátartozója sérelmére személy elleni er szakos vagy közveszélyt okozó

b ncesealményt követett el, és azt a bíróság joger s határozatában megállapította.

2.4.4. A pénzben nyújtott támogatás visszatérítése

Az ügyfél a támogatás iránti kérelmet érdemben elbíráló, (annak helyt adó) határozat joger re emelkedését I számított három évig, az áldozatsegít szolgálat erre vonatkozó határozata alapján, köteles a pénzben nyújtott támogatást (azonnali pénzügyi segély, jogi segít díja, kárenyhítés összegét) visszatéríteni abban az esetben, ha

- ✓ ha az ügyfél a támogatás iránti kérelmet b ncesealmény áldozataként nyújtotta be, és az eljáró hatóság joger sen megállapította, hogy a támogatás alapjául szolgáló csealmény nem b ncesealmény,
- ✓ az ügyfél az ügyben valótlan adatot szolgáltatott,
- ✓ a kár vagy a kiadás más forrásból részben, vagy egészben megtérült, de legfeljebb a megtérülés mértékéig,
- ✓ a támogatás igénybe vételét kizáró ok a támogatást követ en következett be,
- ✓ az Ást. 15. §-ában meghatározott egyéb esetekben.

2.5. AZ ÁLDOZATSEGÍTÉS ÚJ IRÁNYAI, AZ EURÓPAI UNIÓ 2012/29/EU IRÁNYELVE

- ✓ az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
- ✓ az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve a b n cselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

2.5.1. Az új irányelv célja

Az Irányelv egyik fontos célja annak a szemléletnek az elfogadtatása, hogy a b n cselekmény egyszerre a társadalom ellen elkövetett rossz és az áldozat(ok) egyéni jogainak megsértése.

A két sérelem, (tehát a b n cselekmény társadalomra veszélyessége és az áldozat, mint egyén jogainak a sértése) között nem állítható fel sorrend.

A nyomozó hatóság és az igazságszolgáltatás tagjaiban ennek a megközelítésnek kell tudatosulnia, az áldozat érdeke nem lehet a büntet eljárásban másodlagos.

Ennek érvényesülése érdekében figyelembe kell venni az áldozatok személyes helyzetét, szükségleteit, meg kell óvni az áldozatokat a másodlagos viktimizációtól és szakért módon támogatni kell ket.

2.5.2. Az áldozat jogai

2.5.2.1. *Megértéshez és megértetéshez való jog:*

Az első pillanattól kezdve megilleti az áldozatot, hogy

- ✓ használhassa jelyelvét / anyanyelvét írásban és szóban,
- ✓ közérthetően, egyszerűen kommunikáljanak vele, hogy mindent megértsen,
- ✓ kísért (támogató személyt) vegyen igénybe.

2.5.2.2. Minimális kötelez tájékoztatás az els kapcsolatfelvételnél (nem feltétlenül jelent részletes tájékoztatást):

- ✓ igénybe vehet támogatásokra vonatkozó alapvet információk
- ✓ feljelentés megtételéhez szükséges lépések
- ✓ védelemben részesülés módja, feltételei
- ✓ jogi tanácsadás módja, feltételei
- ✓ kárenyhítés módja, feltételei
- ✓ tolmácsolási / fordítási jog módja, feltételei
- ✓ más országban lakók lehet ségei
- ✓ panasztétel módja, feltételei
- ✓ a rend rség elérhet ségei
- ✓ helyreállító igazságszolgáltatás módja, feltételei
- ✓ költségtérítés módja, feltételei

2.5.2.3. Jogok a feljelentés megtételekor

- ✓ azonnali igazolás a b nceselemény alapvet elemeir l
- ✓ térítésmentes tolmácsolás és az igazolás fordítása
- ✓ Tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog az eljárás egésze folyamán (térítésmentesen)

- ✓ Üggyel kapcsolatos tájékoztatáshoz való jog (ha az áldozat nem jelzi külön, hogy nem akar élni vele)

A tájékoztatás megadása lehetséges szóban, vagy írásban, elektronikus úton, az áldozat választása szerint. A tájékoztatás kiterjed az alábbiakra:

- ✓ eljárás megindulását elutasító / azt megszüntető döntés
- ✓ tárgyalás helye, ideje, a vád tartalma
- ✓ bírósági ítélet
- ✓ büntető eljárás pillanatnyi állása (ha az eljárás érdekeit nem sérti)
- ✓ külön értesítés, ha a terhelt szabadul vagy megszökik (kivéve, ha épp a terhelte jelentene ez kockázatot)

2.5.2.4. Áldozatsegítség szolgáltatások igénybevételének joga (a büntető eljárás eltt, alatt és után is; civil, vagy állami alapon szervez dve)

Áldozatsegítség szolgáltatók által nyújtott támogatások:

- ✓ jogokkal kapcsolatos információk
- ✓ szakszolgáltatókhoz irányítás
- ✓ érzelmi és pszichológiai segítségnyújtás
- ✓ pénzügyi és gyakorlati tanácsadás

- ✓ másodlagos és ismételt áldozattá válást megelőző tanácsadás.

Áldozatsegítő szakszolgálatok által nyújtott támogatások:

- ✓ menedéketkérők biztosítása
- ✓ integrált segítség sajátos szükségletű áldozatok számára.

2.5.2.5. Az áldozat büntető eljárásbeli jogai:

- ✓ Meghallgatáshoz való jog (jog ahhoz, hogy bizonyítékot szolgáltatthasson az áldozat)
- ✓ Jogorvoslati jog az eljárás megszüntetése esetén
 - Helyreállító igazságszolgáltatáshoz (mediáció, családi csoportkonferencia, ítélkezési körök) való jog
 - kizárólag az áldozat érdekében, ha beleegyeznek (nem azért, hogy az elkövetőt mentesüljön a felelősségre vonás alól!)
 - teljes körű, pártatlan tájékoztatást követően
 - az elkövető beismerése esetén
 - önkéntes megállapodással
 - a megbeszélések titkosságának garantálásával

- ✓ Jogi segítségnyújtáshoz való jog
- ✓ Költségtérítéshez való jog
- ✓ Vagyontárgyak visszaszolgáltatásához való jog
- ✓ Polgári jogi igény elbírálásához való jog

2.5.2.6. Más országban él áldozat jogai

- ✓ tanúvallomás haladéktalan felvétele az elkövetés országában
- ✓ bünygi jogsegély keretében telefon- vagy videokonferencia
- ✓ lakóhelyen történő feljelentéshez való jog (annak továbbításával)
- ✓ Védelemhez való jog (másodlagos és ismételt áldozattá válástól, és a tanúvédelem)
- ✓ Az elkövetővel való kapcsolat elkerülésének joga

2.5.2.7. A nyomozás során biztosítandó jogok

- ✓ a feljelentést követően késedelem nélkül hallgassák ki az áldozatot
- ✓ a kihallgatások számát minimalizálni kell (videóra vett kihallgatás)
- ✓ jogi képviselő és támogató személy jelenlétéhez való jog
- ✓ orvosi vizsgálatok csak szükség esetén

Az Irányelv rendelkezik az áldozat magánéletének védelméhez való jogról, mely alapján

- ✓ az áldozatok és családtagjaik magánéletét és képmását védeni kell
- ✓ a gyermekáldozatok beazonosítását teljesen meg kell akadályozni (kivéve ha éppen ez a gyermek érdeke, pl. ha elt nt)
- ✓ a médiát önmérsékletre kell kérni.

Valamennyi áldozatot egyénileg értékelni kell, aszerint, hogy van-e speciális védelmi szükséglete.

Gyermek áldozat esetében vélelmezni kell a speciális védelmi szükségleteket. Az értékelés során figyelembe kell venni az áldozat személyes jellemzőit (pl. életkora, fogyatékosága, az elkövetőhöz f z d viszonya), b nceselemény típusát, jellegét, az elkövetés körülményeit (pl. rasszista indíték, nemi erkölcs elleni cselekmény, terrorista cselekmény).

Az értékelés eredményét az eljárás folyamán aktualizálni kell (a körülmények változásának megfelelően).

A speciális védelmi szükséglettel bíró áldozatok jogai (az eljárás érdeke „felülírhatja”)

- ✓ jogok a nyomozási szakban
 - kihallgatás megfelelően átalakított helyiségben
 - kihallgatás erre kiképzett szakember által / segítségével
 - valamennyi kihallgatást egyazon személy végezze
 - nemi erkölcs elleni cselekménynél azonos nem kihallgató
- ✓ jogok a bírósági szakban
 - az áldozat és az elkövető közti vizuális kapcsolat elkerülése
 - áldozat meghallgatása személyes jelenlét nélkül
 - áldozat magánéletére vonatkozó felesleges kérdések tilalma
 - nyilvánosság kizárása a tárgyalásról

A gyermekkorú áldozatokra vonatkozó további jogok (ha az életkor bizonytalan, vélelmezni kell a gyermekkorúságot)

- ✓ valamennyi meghallgatás audiovizuális rögzítése, ami bizonyítékként felhasználható
- ✓ ha a szülő kizárt az eljárásból, vagy a gyermeknek nincs kísérője, akkor speciális képviselőt kell számára kijelölni

- ✓ ha érdeklentét van a szül kkel, ügyvéd igénybevitelére és jogi tanácsadásra is jogosult

Az Irányelv alapján szükséges az áldozatokkal kapcsolatba kerül szakemberek (rend rök, áldozatsegít szakemberek, a helyreállító igazságszolgáltatásban közrem kód szakemberek) képzése, illetve az igazságszolgáltatás tagjai (bírák, ügyészek, ügyvédek) - függetlenségük tiszteletben tartásával történ -érzékenyít képzése.

2.6. AZ ÁLDOZATSEGÍT SZOLGÁLAT JELZ RENDSZERI TEVÉKENYSÉGE

Az áldozatsegít politika útján az állam a méltányosság és a társadalmi szolidaritás alapelvei mentén haladva kíván segítséget nyújtani azoknak, akiket a b nceseleményekkel szemben nem tudott megvédeni.

Az áldozat életében a b n cselekmény miatt kialakult speciális pszichés és jogi helyzet alakul ki, mellyel – nyilván a b n cselekmény jellegét is figyelembe véve - az érintett a lehető legelterjedtebb módokon képes megküzdeni.

Az áldozatok egy csoportja könnyebben, akár önállóan, segítség nélkül is képes megbirkózni a cselekmény okozta helyzettel, másoknak hosszabb idő és segítség szükségeltetik a trauma feldolgozásához.

A segítségre szorultak között vannak továbbá olyan áldozatok, akik egyes személyi körülményeik (pl. életkoruk, az elkövetővel fennálló kapcsolata, egészségügyi állapota, általánosságban alacsony érdekérvényesítő képességek) miatt különösen nehéz helyzetbe kerülnek a b n cselekmény következtében elállított kihívásokkal szembeni küzdelemben.

Ezen veszélyeztetett csoportok kiemelt védelme csak a velük kapcsolatba kerülő szervezetek szoros együttműködése útján érhető el.

Az áldozatsegítő szolgálat számára ilyen együttműködési kötelezettség jelenleg a kiskorúak és a hozzátartozók közötti erőszak áldozataival vonatkozásában áll fenn, de számos esetben tapasztalható, hogy az áldozatsegítő szakemberek a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti, a családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és

krízishelyzetet észlel jelz rendszer m kódésébe is bekapcsolódnak.

Jelzési kötelezettség kiskorú veszélyeztetettségének észlelése esetén a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat felé

A b n cselekmények áldozatainak segítésér l és az állami kárenyhítésér l szóló 2005. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Ást.) 43. § (2) bekezdése alapján az „áldozatsegít szolgálat abban az esetben, ha munkája során kiskorú veszélyeztetettségér l szerez tudomást, haladéktalanul jelzi azt a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak. (...)”

A gyermekek védelmér l és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 17. § (1) bekezdés h) pontja szerint az „e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történ nevelkedésének el segítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptervekenység keretében az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek”.

A Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján az „(1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál”.

A jogszabály nevesíti azokat a szakembereket és intézményeket, akik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatit látnak el annak érdekében, hogy a gyermekek veszélyeztetettsége megelőzhető illetve megszüntethető legyen.

E felsorolás a gyakorlatban azon intézményeket érint, akik tevékenységük ellátása során bármiféle kapcsolatba kerülnek a családokkal, gyermekekkel.

A gyermekvédelmi törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében - az áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezeteken túlmenően az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálatok, a családsegítő központok, a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása és a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A jelz rendszeri tagoknak azt kell felismerniük, hogy mikor áll fenn olyan veszélyhelyzet, amikor indokolt a jelzés megtétele.

Önmagában az a körülmény, hogy a b n cselekmény áldozata kiskorú, még nem feltétlenül teszi szükségessé a jelzést.

El fordulhat ugyanis olyan helyzet, amit sem a szül , sem a gyermeket a b n cselekmény id pontjában felügyelni köteles pedagógus vagy más hozzátartozó sem kerülhet el még akkor sem, ha minden tekintetben kell körültekintéssel jár el. Kiskorú érintettsége esetén tehát minden ügyben egyedileg szükséges vizsgálni a veszélyeztetettség fennállását és mibenlétét.

A Gyt. 6. § (1)-(2) bekezdése alapján a „gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez. A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztetett helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.”

A vizsgálatnak minden esetben arra kell irányulnia, hogy a kiskorú a b n cselekmény következtében, vagy (akár attól függetlenül) az áldozatsegítő szolgálat látókörébe kerülése id pontjában olyan helyzetben van-e, ami a fentiekben leírt jogait veszélyezteti.

A veszélyeztetettség kialakulása tevés vagy mulasztás (pl. tartás elmulasztása, felügyeleti kötelezettség elmulasztása, stb.) következménye is lehet.

Fontos kiemelni, hogy sem a tevékenység, sem pedig a mulasztás esetében nem szükséges, hogy azzal okozati összefüggésben valamely a gyermek szempontjából káros eredmény következzen be, elegendő a veszélyeztetés tényének megléte.

Gyámhatósági eljárás kezdeményezésének kötelezettsége a kiskorú életének, testi épségének veszélybe kerülése, a kiskorú bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztet ok fennállása miatt.

Az Ást. 43. § (2) bekezdése alapján az „áldozatsegítési szolgáltatás abban az esetben, ha munkája során kiskorú veszélyeztetettségér l szerez tudomást, haladéktalanul jelzi azt a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgáltatásnak. Ha a feltárt körülmény a kiskorú életét, testi épségét súlyosan veszélyezteti, a jelzéssel egyidej leg gyámhatósági eljárást kezdeményez.”

A Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján az „(1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztet ok fennállása, továbbá a

gyermek önmaga által el idézett súlyos veszélyeztet megatartása esetén.”

A Gyvt. 14. § (2) bekezdése alapján a „gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.”

A gyámhatóságokat a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 1. § (1) bekezdése jelöli ki.

Az Ást. fentebb idézett 43. § (2) bekezdése alapján az áldozatsegít szolgálata a kiskorú életét, testi épségét súlyosan veszélyeztet helyzetben az gyermekjóléti szolgálata felé megtett jelzéssel egyidejűleg leggyámhatósági eljárást kezdeményez. A gyámhatósági eljárásokat a Gyvt. 15. § (4) bekezdése sorolja fel.

Ezeket és az ebben első fokon eljáró hatóságokat a következő táblázat tartalmazza:

	a hatósági intézkedést szabályozó jogszabályhely	első fokon eljáró hatóság
védelembe vétel	Gyvt. 68. §	járásbíró
ideiglenes hatályú	Gyvt. 72. §	gyámhivatal

elhelyezés		
nevelésbe vétel	Gyvt. 77. §	
nevelési felügyelet elrendelése	Gyvt. 81/A. §	
utógondozás elrendelése	Gyvt. 92. §	
utógondozói ellátás elrendelése	Gyvt. 93. §	

Jelzési kötelezettség hozzátartozók közötti erőszak veszélyének észlelése esetén a gyámhatóság felé

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Távoltartási tv.) hatálybelépésével egyidejűleg az áldozatsegítési szolgálat jelzési kötelezettsége kibővült.

A Távoltartási tv. 2. § (1) bekezdés i) pontja szerint „hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenységük keretében az áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek”.

A Távoltartási tv. 2. § (2) bekezdése alapján az „(1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős

szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik”.

A vonatkozó kormányrendelet értelmében „a kormány a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazandó távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a járási gyámhivatalt jelöli ki”, a jelzés címzettje ezen esetben tehát a járási gyámhivatal.

A Távoltartási tv. 1. § (1) alapján hozzátartozók közötti erőszaknak minősül „a) a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység, b) a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás (..).”

Nyilvánvaló, hogy a hozzátartozók közötti erőszak nemcsak tevékenységen, hanem mulasztással is megvalósulhat. Mindkét esetben nélkülözhetetlen feltétel azonban, hogy a tevékenység, illetve mulasztás a bántalmazottat súlyosan és közvetlenül veszélyeztesse.

Fontos kiemelni itt is, hogy sem a tevékenység, sem pedig a mulasztás esetében nem szükséges, hogy azzal ok-okozati összefüggésben eredmény következzen be,

azaz, hogy a testi-lelki egészség sérelme valósuljon meg, elegendő a veszélyeztetés tényének megléte.

A Távoltartási tv. 1. § (4) bekezdése alapján gyermeknek kell tekinteni a Ptk. szerinti kiskorút. (Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.)

A Távoltartási tv. 1. § (5) bekezdése alapján „hozzátartozónak kell tekinteni a Ptk. - ban meghatározott közeli hozzátartozókat és hozzátartozókat, valamint a volt házastársat, a volt élettársat, a volt bejegyzett élettársat, a gondnokot, a gondnokoltat, a gyámot, a gyámoltat”.

A Ptk. szerint „közeli hozzátartozók: a házastárs, , az egyeneságbelii rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevel szül , valamint a testvér, hozzátartozó továbbá: az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa”.

A korábbi gyakorlatban rendszerint problémát okozott, hogy az er szak olyan volt élettársak közt valósult meg, akiknek kapcsolata nem min sült az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 31. § (1) bekezdése szerinti bejegyzett élettársi kapcsolatnak, azaz a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése iránti szándékot az illetékes anyakönyvezet nél nem jelentették be.

Ezekben az esetekben kérdésként merült fel, hogy fennáll-e a jelz rendszeri tagok jelzési kötelezettsége?

A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal jogel djének (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat) 3/2011. számú módszertani állásfoglalása értelmében az áldozatok érdekeinek védelmét, valamint a Távol tartási tv. vonatkozó rendelkezéseit szem el tt tartva, egyértelm en kijelenthet **volt**, hogy ezen esetekben is kötelessége az áldozatsegít szolgálatnak a jelzési kötelezettségének eleget tenni, hiszen a kiszolgáltató helyzetbe jutott áldozat érdekeit mindenk el tt kell figyelembe venni.

A módszertani útmutató szerint tehát az áldozatsegít szolgálatnak a következ személyeket kell hozzátartozónak tekintenie, és a köztük észlelt er szak esetén a jelzést megtennie:

- ✓ házastárs,
- ✓ bejegyzett élettárs,
- ✓ egyeneságbeli rokon,
- ✓ örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek,
- ✓ örökbefogadó-, a mostoha- és a nevel szül ,
- ✓ testvér,
- ✓ élettárs,
- ✓ egyeneságbeli rokon házastársa, bejegyzett élettársa,
- ✓ a jegyes, a házastárs, a bejegyzett élettárs egyeneságbeli rokona és testvére,

- ✓ testvér házastársa, bejegyzett élettársa,
- ✓ volt házastárs,
- ✓ volt bejegyzett élettárs,
- ✓ gondnok,
- ✓ gondnokolt,
- ✓ gyám,
- ✓ gyámolt,
- ✓ volt élettárs.

A Távoltartási tv. 2014-ben bekövetkezett módosításának köszönhetően ma már a bántalmazó volt élettársra is kiterjed ki a törvény személyi hatálya.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a jelz rendszerek működésével kapcsolatos alapvető probléma, hogy az együttműködésre kötelezett szakmák képviselői eltérő tartalmú, de ami még ennél is nagyobb gondot okoz, eltérő szemlélet ismereteket, készségeket sajátítanak el, ha elsajátítanak egyáltalán valamit a jelz rendszeri kötelezettségre vonatkozó joganyagból.

Pedig általánosságban elmondható, hogy a jelz rendszeri tevékenységhez kötődő problémák megoldására nem képes külön-külön egy-egy szakember, sőt, nem alkalmas önállóan egy-egy intézmény sem. A rendszer működéséhez, fejlődéséhez elengedhetetlen az azonos alapelveken nyugvó, átfogó szakmaközi együttműködés.

Ennek szellemében az Ást. 43. § (1) bekezdése értelmében „az áldozatsegít szolgáltat feladatai ellátása során együttm ködik és kapcsolatot tart a rend rség áldozatvédelmi hálózatával, a nyomozó hatósággal, az ügyészséggel, a bírósággal, a bevándorlási és állampolgársági hivatallal, a konzuli szolgálattal, a helyi és kisebbségi önkormányzatokkal, az egészségügyi intézményekkel, az ifjúságvédelmi szervezetekkel, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményekkel, a családsegít szolgálatokkal, az alap- és szakellátást nyújtó szociális szolgáltatókkal és intézményekkel, a közoktatási intézményekkel, a polgár rséggel, a civil szervezetekkel és az egyházakkal ”.

A Gyt. 17. § (3) bekezdése alapján „az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történ nevelkedésének el segítése, a veszélyeztetettség megelő zése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttm ködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.”

A fentiekb l következik, hogy az áldozatsegítésben közrem köd hatóságok, intézmények közötti megfelelő információáramlás, kommunikáció elengedhetetlen feltétele az áldozatsegítés, valamint az áldozatsegít szolgálat jelz rendszeri tagságból fakadó kötelezettségeinek teljesítéséhez.

Nélkülözhetetlen továbbá az egyes szakterületek munkatársai által képviselt szemléletek egymáshoz történő közelítése, a kooperáció alapvető standardjeinek kidolgozása.

A kölcsönös együttműködés és tájékoztatás keretében különösen fontosnak bizonyul, hogy az erre vonatkozó törvényi kötelezettség hiánya ellenére visszajelzés érkezzen a jelzést megtevő szervezethez, amelyben tájékoztatást kap az illetékes szerv által megtett intézkedésekről.

Ennek érdekében a jelzéssel élő szervezetnek minden esetben javasolt felhívni a megkeresett szervet arra, hogy az általuk tett intézkedésről írásban nyújtsanak tájékoztatást.

Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a jelzési rendszerek megfelelő működéséhez, fejlődéséhez nagyban hozzájárulnak a jelen kiadványhoz hasonló, minél szélesebb szakemberi kört elérő módszertani leírások, melyekben az együttműködő intézmények munkatársainak feladatai konkrétan meghatározhatóak.

Minden jelzési kötelezettségből fakadnak anomáliák, vannak az együttműködést esetlegesen akadályozó tényezők, számolni kell továbbá a kliens esetleges bizalomvesztésével, sőt szakemberként is meg kell küzdeni azokkal a félelmekkel, melyet a feladatnövekedés, a jelzéssel kapcsolatos egyes etikai

kérdések, vagy a kompetenciahatárok átlépése miatti aggodalom válhatnak ki. **Egy ilyen anomáliát igyekeznek feloldani a Gyvt. 2014. március 15. napján hatályba lépett rendelkezése, mely szerint a gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli [Gyvt. 17. § (2a) bek.].**

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a jelzetszerben történő részvétel a jogszabályokban felsorolt intézményeknek és munkatársaiknak nem választási lehetőség, hanem kötelezettség, annak elmulasztása minden esetben fegyelmi és egyéb felelősségre vonást von maga után. **Ezt az álláspontot igyekeznek erősíteni az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság e tárgyban kiadott közös módszertani útmutatója is, mely letölthető formában elérhető a www.provictim.hu weboldalon is.**

3. A CSALÁDON BELÜLI ER SZAK

Bár a családon belüli er szak problematikája nem a modern kor „vívmánya”, Magyarországon a XX. század második feléig alig, vagy egyáltalán nem esett szó az otthon falai között zajló eseményekről.

Az elmúlt évtizedek eseményeinek ismeretében – a nők jogait, a társadalmi esélyegyenlőség felszámolását célul tűzve – elmondható, hogy egyre inkább feloldódni látszik a jelenség tabujellege.

Napjainkban a családon belüli er szak már nem pusztán esélyegyenlőségi, egészségügyi, emberi jogi vagy büntető jogi kérdés, hanem egyre er teljesebb hangsúlyt kapnak a jelenséghez kapcsolódó rendészeti, társadalmi, szociális, pszichológiai és pedagógiai kérdések.

A probléma komplexitását jelzi, hogy már önmagában a „családon belüli er szak” fogalma sem határozható meg egyértelműen, sőt, maga az elnevezés is vitatott, gyakran használatos mellette/helyette a „nők elleni er szak”, „párkapcsolati er szak”, a „hőzátartozók közötti er szak” kifejezés.

A legszkebb felfogás szerint a fogalom kizárólag a n k elleni er szak megfelel je, egy másik megközelítés értelmében a jelenség kizárólag a partnerkapcsolaton belüli, a jelenlegi vagy volt házastársak vagy élettársak közötti bántalmazást jelenti. A gyermekvédelmi érdekek képvisel i a jelenséget a kiskorú sérelmére elkövetett cselekmények oldaláról közelítik meg.

Az általunk is vallott megközelítéshez az ORFK Vezeténe 32/2007. számú utasításában leírt fogalom-meghatározás áll a legközelebb, melynek értelmében a jelenség az egy háztartásban él személyek, illetve leg a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 6. (a továbbiakban: Btk.) 137. §-ának pontjában meghatározott hozzátartozók, a volt házastársak, illetve volt élettársak (partnerek), valamint az intézményes ellátás keretében életvitelszerűen együtt él személyek közötti relációban valósulhat meg.

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy álláspontunk szerint a családon belüli er szak fogalomköre tágabb, mint a hozzátartozók közötti er szak miatt alkalmazható távoltageásról szóló 2009. évi LXXII. törvényben meghatározott hozzátartozók közötti er szak.

Utóbbi szerint a bántalmazott jelenleg csak a Ptk. 685. § b) pontjában meghatározott közeli hozzátartozójával és hozzátartozójával, valamint a volt házastársával, a volt bejegyzett élettársával, a gondnokával, a

gondnokoltjával, a gyámjával, a gyámoltjával szemben kaphat védelmet.

Ennek megfelelően – bár a családon belüli erőszakos cselekmények jelentős hányada érinti őket – a törvény hatálya nem terjed ki a barátokra, az udvarlóra, a jegyesre vagy a volt jegyesre, az együttélés nélkül együtt járókra és a volt élettársra sem.

Álláspontunk szerint az erőszakos cselekmények „családivá” aposztrofálásának alapja az áldozat és az elkövető közötti ismeretségből fakadó bensőséges, intim, ezáltal sokszor függőségi viszony, mely akár házasságban, akár élettársi közösségben, akár „együtt járásban” is megmutatkozhat, de jelen lehet egy szülő-gyermek viszonyban és az egyéb relációkban együtt élő személyek vonatkozásában is.

Ezen kapcsolatokban a bántalmazó és a bántalmazott látszólag mellérendelt, valójában azonban alá-fölérendelt hatalmi viszonyban állnak egymással.

Jellemző lehet továbbá, hogy az erőszakos cselekmények éppen a kapcsolat, együttélés, házasság megszakadásának velejárói, így a magunk részéről nem tartjuk a családon belüli erőszak fogalmának nélkülözhetetlen elemeként számon a felek együttélésének szükségességét.

3.1. A CSALÁDON BELÜLI ER SZAK

FAJTÁI

TÁMOP-5.6.1-C-11/2

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.govcsp.govcsp.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Az er szak esetünkben a tetteges bántalmazáson vagy az azzal történő fenyegetésen felül magában foglalhatja a nemi önrendelkezési jog megsértését, a kényszerítést, a személyi szabadságtól történő megfosztást, a mindennapi életvitelbe történő tartós, rendszeres beavatkozást.

Az er szak (fizikai, szóbeli, lelki, szexuális) irányulhat közvetlenül a bántalmazottra vagy rá tekintettel másra, valamely dolog megsemmisítésére vagy rongálására, esetleg egy állat bántalmazására.

- ✓ **Szóbeli er szak:** a bántalmazó veréssel, ölési cselekménnyel vagy más bncselekménnyel,

szabálysértéssel, öngyilkossággal fenyegeti a bántalmazottat, de ide tartozhat a bántalmazott sértegetése, kigúnyolása, lekicsinylése, megalázása, a közös kiskorú gyermekek elvételével való fenyegetés, anyagi források elvonásával való fenyegetés is.

- ✓ **Lelki er szak:** a bántalmazott ellenzés alatt tartása, végtelen és alaptalan féltékenykedés, külvilágtól (munkatársaktól, családtagoktól, barátoktól) való elszigetelés, a bántalmazott önbizalmának rendszeres és módszeres rombolása, a közös otthon vagyontárgyainak rongálása, törés-zúzás az áldozat megfélemlítése céljából, a bántalmazott hibáztatása (a családi problémákért, az anyagi gondokért, a bántalmazó er szakosságáért, MINDENÉRT), rendszeres telefonos ellenzés, zsebek, táskák átkutatása, e-mail postafiókok, közösségi oldalakon folytatott tevékenység ellenzése, életveszélyes fenyegetések, életveszélyes vezetési stílus, anyagi függésben tartás, folyamatos feszültségkeltés, stb.
- ✓ **Testi er szak:** a bántalmazó már nem csupán fenyegetik, de be is váltja az ígéreteit: az áldozatot lökdösi, megüti, megpofozza, fojtogatja, megtépi a haját, rugdossa, megharapja, fellöki, ököllel üti meg, megégeti, fegyverrel fenyegeti vagy más módon bántalmazza. A testi sértés

mellett ide tartozik a sértett megkötözése, fogva tartása, éheztetése, szomjaztatása, egyéb alapvet jogainak korlátozása.

- ✓ **Szexuális er szak:** a bántalmazó olyan szexuális tevékenységre kényszeríti az áldozatot, melyet az nem akar, mely neki fájdalmat okoz vagy megaláztatást jelent. Ide tartozik a fogamzásgátlás megakadályozása is, mellyel a bántalmazó később abortuszra vagy gyermekszülésre kényszeríti a sértettet.
- ✓ **Gazdasági er szak:** a bántalmazó nem engedi, hogy a sértett saját jövedelemre tegyen szert, ha mégis, akkor azzal el kell számolnia a bántalmazó felé, a sértett alapvet kiadásai szükségességének megkérd jelezése és azok fedezésének megtagadása, anyagi ellehetetlenítés, függésben tartás, ezáltal akár a közös gyermek elhanyagolása.

Bár a fenti csoportosítás a leginkább elterjedt, hangsúlyozni kell, hogy az imént ismertetett típusokon túlmenően a családon belüli er szak jelensége a cselekmények széles skáláján helyezkedhet el (gyermekkel szembeni abúzus, id s vagy fogyatékos személlyel szembeni abúzus vagy elhanyagolás, DateRape – randi er szak, stalking – fenyeget zaklatás, házasságon belüli szexuális er szak, stb.)

A családon belüli erőszak fogalomkörébe tartozó esetek nagy része tevőlegesen magatartásra utal, ugyanakkor a jelenség megvalósulhat mulasztással is. Jellemző továbbá, hogy a fogalomkörbe tartozó bűncselekmények nem mindegyikének tényállási eleme a büntető jogi értelemben vett erőszak.

3.2. A CSALÁDON BELÜLI ER SZAK FELISMERÉSE

A családon belüli er szakos cselekményekről elmondható, hogy jelentős látencia jellemzi őket. Bár a jelenségnek számos intő jele van és a bántalmazott is sokszor próbál segítséget kérni a helyzetéből történő kilábaláshoz, a felkeresett barátok, ismerősök, az érintett intézmények munkatársai vagy nem rendelkeznek megfelelő információkkal ahhoz, hogy felismerjék a családon belüli er szakot vagy kényelmesebbnek tartják számukra passzivitást mutatni és nem beavatkozni a család „magánügyeibe”.

Tekintettel arra, hogy álláspontunk szerint a családon belüli er szak nemhogy nem magánügy, hanem az egész társadalmat érintő problematika, az alábbiakban a teljesség igénye nélkül sorolunk fel olyan figyelmeztető jeleket, melyek családon belüli er szakra utalhatnak.

A bántalmazott magatartásában megfigyelhető intő jelek

- ✓ Sebesülései, sérülései vannak, esetleg azok a gyógyulás különböző stádiumaiban vannak vagy láthatóan orvosi ellátás nélkül gyógyultak.

- ✓ Sérüléseire életszer tlen, „átlátszó” magyarázatokat ad: „Leestem a lépcs r l”, „Megcsúsztam a kádban”, „Nekimentem az ajótfélfának”.
- ✓ Az id járási viszonyoknak nem megfelel en b , hosszú ujjú és hosszú szárú ruhákat, napszemüveget, magas nyakú garbót visel.
- ✓ Az esetleges sérüléseit bagatellizálja („Nem is fáj annyira”, „Ez egy semmiség”), a sérelmére elkövetett er szakot „baleset” -ként aposztrofálja.
- ✓ Túlterheltek, kimerültek, rendezetlennek látszik, szétszórt, elfelejt/elhalaszt megbeszéléseket.
- ✓ Ingerlékeny, türelmetlen, fáradt.
- ✓ Szorongó, zavarban van attól, hogy beszélnie kell az er szakról, inkább kerülné a témát.
- ✓ Minden segítségnyújtást elutasít, határozottan állítja, hogy az problémáján senki nem tud segíteni, ezzel tulajdonképpen magának bizonygatja, hogy a saját helyzetén sem képes változtatni.
- ✓ Retteg attól, hogy a segítségkérésnek következményei lesznek, ezzel egyidej leg nem ismeri fel, hogy a dolgok maguktól sem változnak meg.
- ✓ Saját maga is elhiszi, hogy a bántalmazó viselkedése minden következmény nélküli.

- ✓ Minden cselekedetét a bántalmazó szemszögéből ítéli meg, nem képes arra, hogy a saját érdekei mentén gondolkodjon.
- ✓ Minden cselekedetét úgy tervezi meg, hogy azzal a bántalmazó kedvében járjon.
- ✓ Mindennapi élete meglehetősen izolált, csak kevés rokonnal vagy barátal tartja a kapcsolatot vagy egyáltalán nem találkozik velük.
- ✓ Alkoholt, kábítószerrel fogyaszt, esetleg gyógyszereket szed.
- ✓ Öngyilkossági gondolatai, kísérletei vannak.
- ✓ Az állapotos nő a terhesség későbbi szakaszában jelentkeznek a terhesgondozáson, mint általában szokásos, esetleg sérülései vannak.
- ✓ Megváltozik a viselkedése, ha partnere vagy más családtagja jelen van (a partner válaszol helyette, állandó szemkontaktus a partnerrel, a partner „alárendelődik”).

A bántalmazó magatartásában megfigyelhető jelek

- ✓ Szélségesen és alaptalanul féltékeny, a partnerével kisajátítóan viselkedik.
- ✓ Korán elköteleződik.
- ✓ Irreális követelményeket támaszt a partnerével szemben.

- ✓ Saját problémáiért másokat okol, cselekedeteiért nem vállalja a felelősséget.
- ✓ Partnere izolálása az élet minden területén: elszigetelés a munkától, hobbitól, barátoktól, családtagoktól.
- ✓ Partnere ellenőrzése és irányítása az élet minden területén: szabadidő, pénz, öltözködés, evés-ivást, stb.
- ✓ Partner lekicsinylése, megalázása, kigúnyolása, az ellenkező nem győzelmeire utaló kifejezések használata.
- ✓ A másik nem megalázását, a nemi elleni erőszakot viccesnek tartja.
- ✓ Hisz abban, hogy bántalmazó viselkedése következmény nélkül marad.
- ✓ Rendkívül lobbanékony, sokszor túlérzékeny.
- ✓ A düh és az agresszió számára a kommunikáció egy elfogadott eszköze.
- ✓ Nem ritkán az alkoholhoz, kábítószerhez menekül a stresszhelyzetekben.
- ✓ Durván bánik a gyermekekkel, állatokkal.
- ✓ Elfordulhat, hogy gyermekkorában bántalmazták, vagy gyermekként tanúja volt szülei bántalmazó kapcsolatának.
- ✓ Korábbi kapcsolatában is bántalmazó volt.
- ✓ Határozott elképzelése van a férfi-női szerepekről, melynek értelmében a nő nem dolgozik a háztartáson kívül, kizárólag

gyermeknevelésre, háztartásvezetésre és szexre alkalmas.

- ✓ Kier szakolja vagy megtagadja a szexuális együttlétet.
- ✓ Viselkedése kétarcú: kizárólag a partner jelenlétében bántalmazó, mások jelenlétében (már-már túlzottan) kedves, gondoskodó. (El fordulhat, hogy csak társaságban bántalmazó.)
- ✓ Rendszeresen fenyeget zik er szakkal.
- ✓ Tagadja vagy bagetellizálja a bántalmazást.
- ✓ A bántalmazott valós vagy vélt magatartását jelölik meg a bántalmazás kiváltójaként, ezáltal feljogosítva érzik magukat az er szakra.

Az er szakos családban él gyermek magatartásában megfigyelhet int jelek

- ✓ Sebesülései, sérülései vannak (melyek emberi kézre vagy valamely eszközre utalnak), esetleg azok a gyógyulás különböző stádiumaiban vannak, esetleg láthatóan orvosi ellátás nélkül gyógyultak.
- ✓ Sérüléseire életszer tlen, „átlátszó” magyarázatokat ad, azokat elfedi, titkolja,

tornaórán vagy orvosi vizsgálatok alkalmával nem vetk zik le.

- ✓ A gyermek regresszív tüneteket mutat (pl: éjszakai bepisilés, körömrágás, ujjak szopása), tic-kel (akaratlan izomrángás), esetleg dadog.
- ✓ Az életkorához képest lassan fejlődik értelmileg és/vagy testileg.
- ✓ Szomatikus betegségben szenved (krónikus fejfájás, emészt rendszeri panaszok, krónikus hasmenés).
- ✓ Önmagát hibáztatja a családban kialakult helyzetért, b ntudat gyötri.
- ✓ Tehetetlennek érzi magát.
- ✓ Bizalmatlan a feln ttekkel és kortársaival szemben is, emiatt idővel elmagányosodik.
- ✓ A düh és az agresszió számára a kommunikáció egy elfogadott eszköze lesz: durván bánik társaival, testvéreivel, iskolai „balhéban” vesz részt, fenyeget en lép fel társaival, esetleg büntet ügybe keveredik.
- ✓ Figyelemzavarral, tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzd az oktatási intézményben.
- ✓ Öngyilkossági gondolatai, kísérletei vannak.
- ✓ A családban elszenvedett traumát (verés vagy szexuális abúzus) játékokkal vagy társaival eljátssza, családjai gyakran a traumához kapcsolódnak.

- ✓ Rémálmokkal küzd.
- ✓ Fantáziája túlfajlett, gyakorta foglalkozik az er szakkal, a halállal.
- ✓ A bántalmazóval szemben támadólag lép fel a családban, vagy épp ellenkez leg: szolidaritást vállal vele, a bántalmazóval traumás köt dést alakít ki.
- ✓ Saját testéhez önbántalmazó módon viszonyul: haját tépi, körmét vagy száját rágja, vagdossa, szurkálja vagy megégeti magát.
- ✓ Alkoholt, kábítószer t fogyaszt, esetleg gyógyszereket szed.

TÁMOP-5.6.1-C-11/2 **ÚJ SZÉCHENYI TERV**

3.3. A CSALÁDON BELÜLI ER SZAKOS CSELEKMÉNYEK MEGISMÉTL DÉSÉNEK KOCKÁZATA

Nemzeti Ügynekség
Központi telefon száma
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

A családon belüli er szakos cselekmények egyik legfontosabb jellemz je, hogy az esetek legnagyobb részében óriási a kockázata az ismételt bántalmazásnak illetve az er szak súlyosbodásának.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy minimális azon családon belüli er szakos cselekmények száma, melyek egy egyszeri bántalmazásban kimerülnek.

Számos kockázati tényező van, melyek a családon belüli erőszak kísérő jelenségei lehetnek, meglátjuk esetén mind nagyobb az esélye az újbóli erőszakos cselekménynek.

Az alábbiakban ezen kockázati tényezőket összegezzük.

- ✓ Szakítás, válás, költözés időszaka, ezek bejelentése.
- ✓ A bántalmazó erőszakos előélete, korábbi kapcsolatában tanúsított bántalmazó viselkedése illetve a családon kívül megnyilvánuló agressziója.
- ✓ A bántalmazások egyre gyakoribbak és/vagy egyre súlyosabbak.
- ✓ A bántalmazott családjában több is bántalmazóként lépnek fel.
- ✓ A bántalmazó alkoholfüggő, drogfogyasztó, esetleg más függősége van (gyógyszer, szerencsejáték).
- ✓ A család ellehetetlenül anyagi helyzete.
- ✓ Legális vagy illegális fegyverhasználat, fegyverviselés.
- ✓ Öngyilkossággal, testi sértéssel, emberöléssel, más erőszakos cselekménnyel fenyegetés.
- ✓ Agresszív magatartás háziállatokkal szemben.
- ✓ Túlzott féltékenység, birtoklási vágy, a bántalmazott izolálása.

- ✓ Fenyveget zaklatás, távoltartás elrendelésér l szóló döntés figyelmen kívül hagyása.

Az elmúlt évtizedekben az elméleti és a gyakorlati szakemberek egyaránt nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy olyan eszközöket dolgozzanak ki, melyek alkalmasak lehetnek fenti kockázati tényez k, s ezáltal az elkövet veszélyességi fokának feltérképezésére.

Ezek közül a magunk részér l „A NAGY 26” elnevezés kérd ívet ajánljuk, melyet az egyesült államokbeli Duluthban a Párkapcsolati Er szak Elleni Intervenciós Program keretei között dolgoztak ki.

A kérd ív jelen kiadvány mellékletét képezi, az szabadon sokszorosítható és használható. Amennyiben a kérd ívben kett nél több igen válasz születik, a bántalmazott személy fokozott veszélyben van, így fokozott figyelmet kell fordítanunk az érintett biztonsági tervének készítésére és az áldozatsegítési lehet ségekre.

3.4. TÉVHITEK A CSALÁDON BELÜLI ER SZAKRÓL

Ahhoz, hogy megfelelő segítséget tudjunk nyújtani egy családon belüli erőszakos cselekményt elszenvedett áldozatnak, fel kell számolnunk a köztudatban és a segítőkész szakmákban mai napig élő tévhitekkel, melyek a jelenséget kísérik.

Fel kell ismerni, hogy a téveszmék, melyet a bántalmazó, a bántalmazott környezete, vagy éppen maga a bántalmazott vagy a segítőkész hangsúlyoznak, tulajdonképpen kifogások, féligazságok, melyek az érdemi segítségnyújtás és a bántalmazó felelősségre vonása helyett valójában az áldozatot és a segítőkész hálózatot hibáztatják a helyzet kialakulásában.

- ✓ „Megérdemeli a verést, hiszen állandóan kiprovokálja azt.”

Nem igaz. Jelenleg egyetlen esetben megengedett más személy sérelmére elkövetett fizikai bántalmazás és az nem más, mint a jogos védelem meglehetősen szűk köre. Senki nem érdemel verést még akkor sem, ha az viselkedése a másik fél számára idegesítő vagy zavaró. A provokációra hivatkozás nem más, mint a felelősség áthárítása és ezáltal a lelki erőszak kifejezése.

- ✓ „Megérdemli a verést, választott magának er szakos partnert.”

Nem igaz. Eredend en senki nem az er szakot, a brutalitást választja. Hosszútávon azonban megvalósulhat a tanult tehetetlenség és a traumás köt és kialakulása, a bántalmazóval történ azonosulás, gondoljunk csak a Stockholm-szindrómára. Mindez nem a bántalmazott döntésének a következménye, hanem a tartós bántalmazó kapcsolat lehetséges velejárója.

- ✓ „Megérdemli a verést, ha hagyja magát bántani és rendszerint kibékül a bántalmazóval.”

Nem igaz. Egyrészt azért, mert – miként azt a fentiekben részleteztük – a jogos védelem lehet ségének sz k körét I eltekintve megengedhetetlen a másik személy bántalmazása, másrészt azért, mert fel kell ismerni, hogy az állandó kibékülés a családon belüli er szak velejárója, tulajdonképpen a bántalmazási folyamat része.

A családon belüli er szak tipikusan ciklikus jelenség, melyben három élesen elkülönülhet ciklust figyelhetünk meg. Lenore Walker pszichológus elmélete szerint ezek a következ k: a feszültség felgyülemelésének id szaka, az er szakkitörés és a „mézeshetek” id szak. A feszültség felgyülemelését követ és az azt feloldó er szakkitörést követ státusz

nemegyszer követ a bántalmazó mélységes megbánása, fogadkozása és (látszólagos) megváltozása.

A „mézeshetek” id szak rendkívüli módon alkalmas a lelkileg instabil bántalmazott lelki ellenállásának megtörésére és a kibékülésre.

Hangsúlyozzuk továbbá, hogy a bántalmazott nem csupán a maga érdekében szeretne hinni az ígéreteknél: egy dr. Jeckyll – Mr. Hyde típusú, a külvilág szemében szeret és gondoskodó partner esetén a társadalmi konvenciók is arra biztatják a sértettet, hogy ne engedje széthullani a családot.

Harmadrészt minden egyes kibékülésnél élni kell a gyanúperrel, hogy a döntést nem feltétlenül a bántalmazott hozta meg önállóan és legfőképpen nem biztos, hogy a saját akarata szerint...
TAMOP-5.6.1-C-11/2 SZÉCHENYI TERV
A projektet az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósítottuk meg.

- ✓ „Megérdemli a verést, ha nem jelentette fel a bántalmazót.”

Önmagában a bántalmazó feljelentése nem jelent megoldást a komplex probléma orvoslására, miképpen önmagában a rendrség sem alkalmas arra, hogy minden ide tartozó esetet kezeljen.

A gyors, hatékony, szakszerű rendri fellépés mindössze egy fontos láncszeme lenne egy olyan rendszernek, mely a családon belüli erőszakkal kapcsolatba kerülő szakterületek (igazságszolgáltatás, egészségügy,

oktatás, gyermekvédelem, áldozatsegítés, stb.) együttműködésén alapulna.

Bár az elmúlt évtizedben számos jogszabály, utasítás és egyéb intézkedés született, mely érinti a nyomozó hatóság családon belüli erőszakkal kapcsolatos tevékenységét, sajnos a mai napig el fordul, hogy az áldozat másodlagos viktimizációja a rendszeren kezdődik.

Meg kell jegyezni továbbá, hogy kívülállóként egyértelműnek tartjuk a megoldás, miszerint a bántalmazót fel kell jelenteni, de az olyan magánindítványra üldözendő bűncselekmények esetén, mint a könny testi sértés vagy a zaklatás, kizárólag a bántalmazott dönti el – szem előtt tartva annak lehetséges pozitív és negatív hatásait –, hogy kíván-e feljelentést tenni.

- ✓ „Az állapotos anya biztonságban van, mert a születendő gyermek egészségét még a bántalmazó is óvja.”

Sajnos nem igaz. A tapasztalatok szerint egy bántalmazó kapcsolatban a nő terhessége nem jelent visszatartó erőt a bántalmazó számára. A terhesség fokozhatja a nő kiszolgáltatottságát és függőségét a partnere irányába, a bántalmazó részéről egy újfajta féltékenység is megjelenhet, mely tényezők akár súlyosbíthatják is az erőszakos cselekményeket.

- ✓ „Megérdemli a sorsát, aki egy olyan férfinak szül gyereket, aki veri.”

A fent említett kibékülési folyamatnak, a „mézeshetek” id szaknak nem ritkán eleme a közös gyermek vállalása. A bántalmazottak gyakran hiszik azt, hogy a gyermek vállalásával „rendbe jön” a nem m köd kapcsolat.

Ezt közvetítik irányukba a társadalmi konvenciók is. Sajnos a tapasztalat azt mutatja, hogy önmagában a gyermek vállalásával a bántalmazásra hajlamos partner magatartása nem fog megváltozni, s t a terhesség id szakában bekövetkezett fokozott függ ség miatt az er szak akár eszkalálódhat.

- ✓ „Kizárólag azért állítja, hogy a párja megverte/meger szakolta, mert bosszút akar állni a partnerén.”

Kétségtelen, hogy el fordulnak olyan esetek, melyek alkalmával egy gyermek elhelyezésével kapcsolatos peres eljárásban vagy egy házassági közös vagyon megosztása iránti perben az egyik fél a másik ellen indított büntet eljárás(ok), gyámhatósági eljárás(ok) során feltárt körülményekre hivatkozik.

Tisztán kell azonban látni, hogy önmagában egy feljelentés megtétele vagy egy közigazgatási hatósági eljárás kezdeményezése a másik fél ellen semmilyen dönt hatással nem lesz a polgári eljárás kimenetelére.

Pusztán a feljelentés alapján, egyéb bizonyítékok hiányában nem kerül sor a vélt bántalmazó elleni vádemelésre vagy elítélésre, a feljelentésnek azonban büntető jogi felelőssége tudatában kell mást bűncselekmény elkövetésével (hamisan) vádolnia. A közhiedelemmel ellentétben meglehetősen csekély azoknak a száma, akik fenti megfontolásból hamisan vádolják meg partnerüket.

- ✓ „Nem szabad beavatkozni egy család magánéletébe, az a dolguk, hogy mi folyik a négy fal között.”

Tévedés. A családon belüli erőszak nemhogy nem magánügy, hanem az egész társadalmat érint probléma. Különösen így van ez, ha a négy fal között súlyos, köztudatra üldözendő bűncselekmények valósulnak meg vagy ha az erőszakkal kiskorú gyermek is érintett.

Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a beavatkozás egyes szervezeteknek – pl. a jelzőrendszerrel kapcsolatos jogszabályokban felsorolt intézményeknek és munkatársaiknak - nem választási lehetőség, hanem kötelezettség, annak elmulasztása minden esetben fegyelmi felelősségre vonást hoz maga után.

- ✓ „A családon belüli erőszak csak az iskolázatlan, műveletlen családokban fordul elő.”

Önmagában nem igaz.

Bár az alacsonyabb társadalmi rétegekben kikerül személyek a nehéz anyagi helyzetük, iskolázatlanságuk, önálló keresetük hiánya miatt fokozottan kerülhetnek kiszolgáltatott, függő helyzetbe, a bántalmazás a jómódú, iskolázott párok kapcsolatában is előfordul. Ezekben az esetekben a bántalmazónak – elsősorban a rendelkezésére álló anyagi javak miatt – akár cizelláltabb eszközök, technikák is a rendelkezésére állnak az erőszakra.

- ✓ „A családon belüli erőszakra szóló statisztikák, híradások túlzóak, szélsőségesek és túlreagálják a jelenség súlyát.”

Sajnos nem igaz. A családon belüli erőszakra szóló rendelkezésre álló statisztikák és a híradásokban megjelenő esetek csak a jéghegy csúcsát jelentik.

A jelenséget olyan mértékű látencia övezi, hogy még megbecsülni sem lehet az érintett családok számát. A bántalmazók, a jelenséget negligálók és a passzivitásukkal tudtukon kívül az erőszakot támogatók túlzónak érezhetik a családon belüli erőszak elleni fellépést, ám a magunk részéről addig, amíg a Magyarországon elkövetett emberölések számának 39%-a családon belül következik be, fenntartjuk a jogot a jelenség „túlreagálására”.

- ✓ „Nem tudok feljelentést tenni, mert nincs tanúm a bántalmazásra.”

A családon belüli erőszak jellege, hogy a cselekmények általában otthon, tanúk jelenléte vagy kizárólag a kiskorú gyermekek jelenlétében történik. Mindez – b n cselekmény megvalósulása esetén - nem akadálya annak, hogy a bántalmazott kezdeményezze a bántalmazó büntet jogi felel ssége vonását. A tanúk vallomása – a szakért i vélemény, az okirati bizonyítékok és egyéb mellett - a bizonyításnak mindösszesen egy eszköze, önmagában azok hiánya nem jelenti, hogy a cselekmény nem történt meg vagy nem bizonyítható.

✓ „Addig nem tudnak segíteni rajtam, amíg vér nem folyik.”

Az elmúlt években bekövetkezett jogszabályváltozások, az eljáró hatóságoknál megkezdött szemléletváltozás alapján ez az állítás is cáfolható. 2008. január 1-je óta büntetendő cselekmény a zaklatás.

Aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetve leg mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, rendszeresen vagy tartósan mást háborgat, így különösen mással, annak akarata ellenére telekommunikációs eszköz útján vagy személyesen rendszeresen kapcsolatot teremteni törekszik, ha súlyosabb b n cselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Aki félelemkeltés céljából mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy annak a látszatnak a keltésére törekszik, hogy a sértett vagy hozzátartozója életét, testi épségét vagy egészségét sért vagy veszélyeztetett esemény következik be, vétséget követ el, és két évig terjed szabadságvesztéssel büntetendő.

Súlyosabban büntetendő, aki a zaklatást házastársa, volt házastársa, bejegyzett élettársa, volt bejegyzett élettársa, élettársa, vagy volt élettársa, nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére követi el. Tudni kell, hogy a zaklatás – a könnyű testi sértéshez, magánlaksértéshez hasonlóan – magánindítványra is üldözhető büntetőcselekmény, vagyis az eljárás megindulásának feltétele az áldozat feljelentésének megtétele a cselekményt követően 30 napon belül.

Amennyiben a feljelentés szóban történő megtétele bármely okból akadályba ütközik, arra természetesen írásos formában is sort lehet keríteni.

- ✓ „Nem kérhetek távoltartást, mert a bántalmazónak a lakásban van a bejelentett lakcíme.”

Tévedés. Az ideiglenes megelőző távoltartás, valamint a megelőző távoltartás átmenetileg korlátozza a

bántalmazó tartózkodási szabadságát, a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát, szülői felügyeleti jogát, valamint gyermekével való kapcsolattartási jogát.

Akivel szemben ideiglenes megelızı távollattást, illetve megelızı távollattást rendeltek el, a távollattás hatálya alatt köteles

- ✓ magát távoll tartani a bántalmazottól,
- ✓ magát távoll tartani a bántalmazott életvitelszer tartózkodására szolgáló ingatlantól,
- ✓ magát távoll tartani az ideiglenes megelızı távollattó határozatban, illetve a megelızı távollattó határozatban megjelölt más személyt l, és
- ✓ tartózkodni attól, hogy a bántalmazottal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

Ha a bántalmazott az életvitelszer tartózkodására szolgáló ingatlant – a használat jogcímét l függetlenül – a bántalmazóval közösen használja, a bántalmazó akkor köteles magát távoll tartani a bántalmazott életvitelszer tartózkodására szolgáló ingatlantól, ha a bántalmazott az ingatlan használatára a szívésségi lakáshasználaton kívül egyéb jogcímmel rendelkezik, vagy a bántalmazóval közös gyermekét neveli.

Fentiek alapján a bántalmazott nemcsak akkor kötelezhet az ingatlan elhagyására, ha ott bejelentett, állandó lakcíme van, hanem még abban az esetben is, ha

a bántalmazó az ingatlan kizárólagos tulajdonosa, de a lakás a bántalmazott és a bántalmazóval közös gyermek lakhatását szolgálja.

✓ „Megöl, ha megtudja, hogy feljelentem.”

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a bántalmazó felelősségre vonásának elmaradása inkább vezet az erőszak súlyosbodásához, mint a feljelentés és az abból következő felelősségre vonás.

A legsúlyosabb kimenetelű családi tragédiák a környezet számára gyakran „elzárkózott” történetek, tekintettel arra, hogy a sértett korábban nem kért segítséget.

Ezekben az esetekben a bántalmazó az idő múlásával megerősíti magát abban a téves tudatban, hogy minden cselekménye következmény nélküli marad, így egyenes úton vezet az erőszak eskalálásához.

Nyilvánvalóan a büntető eljárás kezdeményezésének – hasonlóan a kapcsolat megszakításához, a váláshoz, vagy éppen a különköltözéshez – is megvan az a kockázata, hogy utána egy fokozottabb erőszakkitörésre lehet számítani, de ez a semmivel sem nagyobb annál, minthogy a sértett továbbra is passzívan asszisztál a következmény nélkül maradó erőszakhoz.

A családon belüli erőszak elkövetésére hajlamos bántalmazónak gyakran jellemző továbbá, hogy a külvilág, ezzel együtt a hatóságok irányába igyekeznek pozitív képet mutatni magukról, így azokban az időszakokban, amikor a hatóság látókörébe kerül a tevékenységük, általában visszafogottabb magatartást tanúsítanak az erőszak terén is. Természetesen – miképpen egy különöltözés vagy egy válási szándék bejelentését követően is – a büntető eljárás kezdeményezését követően fokozott figyelemmel kell lenni a sértett biztonságára, hangsúlyt kell fektetni a személyes biztonsági terve elkészítésére.

3.5. TANÁCSOK A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK ÁLDOZATAIVAL KAPCSOLATBAN KERÜLŐ SZAKEMBEREKNEK

Általánosságban elmondható, hogy a családon belüli erőszak áldozataival kapcsolatos munka speciális ismereteket igényel magáról a jelenségről.

- ✓ Igyekezzünk bizalmi közeget kialakítani az ügyféllel!

Miként azt a bántalmazottak ismertetőjegyénél részleteztük, teljesen természetes, hogy egy otthonában

bántalmazott kliens zavarban van, szorong, bizonytalan és legfőképpen bizalmatlan.

Segít szakemberként alapvető célunknak kell tekinteni az ügyfél bizalmának az elnyerését.

A másodlagos viktimizáció elkerülése miatt fontos követelmény, hogy az áldozat meghallgatása emberhez méltó körülmények között, a lehető legbizalmasabb közegben történjen.

Számos esetben a tárgyi feltételek nem adóttak ahhoz, hogy a segítő és a bántalmazott találkozási más munkatársak vagy ügyfelek kizárásával történjen, de a magunk részéről mindent el kell követni annak érdekében, hogy a bántalmazott nyugodt környezetben adhassa el problémáját.

Amennyiben a bántalmazó és a bántalmazott is jelen van, törekedni kell arra, hogy meghallgatásukra külön kerüljön sor.

- ✓ Tartózkodjunk az elítélésektől!

A közzémondás számos olyan elítélést közvetít a segítő felé, melyek akadályát képezik az együttműködésnek.

Ezekkel minden esetben le kell számolni! A legtöbb általánosan elfogadott tényként kezelik, hogy a roma kultúrában megengedett jelenség a „feleségbántalmazás”, vagyis kulturális okokra visszavezet magyarázatot adnak a jelenségre.

Természetesen segítőként feltétlenül tiszteletben kell tartanunk a kliensek kulturális sokszínűségét, de fel kell

ismernünk, hogy a családon belüli erőszakra a hagyományok nem szolgálnak mentességül.

A roma n t Magyarországon ugyanaz a védelem, biztonság és ugyanazok a jogok illetik meg, mint a nem roma kultúrában nevelked asszonyt.

Számos esetben tapasztalható továbbá, hogy a segít nem ismeri fel a pszichiátriai problémával küzd kliens életében bekövetkez bántalmazást és az el adottakat helytelenül, mintegy el ítéletként a „beteg képzelgésének” tekinti.

- ✓ A beszélgetés során kerüljük el a „miért” kérdéssel kezd d mondatokat és az eldöntend kérdéseket! Ne hibáztassuk az áldozatot!

Lehet séget kell biztosítanunk ügyfelünk számára, hogy történetét a saját szavaival, érzelmei kifejezésével adhassa el . Ne vágjunk a szavába, legyünk jó hallgatók, csak szükség esetén segítsük t a beszélgetés folyamat terel kérdésekkel!

Annak érdekében, hogy maga vázolhassa fel a problémáját, feltétlenül tartózkodjunk az „igen” – „nem” válaszokkal megválaszolható eldöntend kérdésekt l.

Mell zük továbbá azokat a kérdéseket, melyek az áldozaton kéri számon a kialakult helyzetet (Miért ment hozzá feleségül? Miért nem költözik el? Miért szült neki gyereket? Miért hagyja magát megverni? Miért békül ki vele? Miért nem válik el? Miért kívülr l vár segítséget?)

Ismerjük fel, és közvetítsük is a bántalmazott irányába, hogy a családon belüli erőszak okozója nem , hanem a bántalmazó. Ebből adódóan a „miért” –kérdéseket a bántalmazónak kell feltenni, nem az erőszak elszენved jének kell magyarázkodni.

- ✓ Ne bagatellizáljuk a bántalmazott által eladott problémát!

Ahogy azt a bántalmazók és a bántalmazottak jellemvonásainál kifejtettük, a bántalmazók szinte mindig, de sok esetben maguk a bántalmazottak is hajlamosak elbagatellizálni a korántsem csekély problémát. Ezekben az esetekben segítként épp ellenkezőleg a feladatunk, azt kell közvetíteni az áldozat irányába, hogy a magunk részéről komolyan tartjuk az általa felvázolt helyzetet.

- ✓ Ne erőltessük rá akaratunkat, céljainkat a bántalmazottra, hagyjuk, hogy hozza meg a saját életére vonatkozó döntést. Kerüljük el a tanácsok adását!

Az áldozattal történő együttműködés kulcsa a segít és a bántalmazott céljainak összhangja. Egy íróasztal mögött, úgy, hogy nem mi vagyunk azok, akik a bántalmazóval közös otthonba hazamennek, hajlamosak vagyunk „mindenható” megoldásokat felvázolni arra az este, ha mi lennénk a bántalmazott helyében. A legfontosabb,

hogy a segít tudatosítsa magában: NINCS a bántalmazott helyzetében.

Nem lesz gyümölcsöz a klienssel történ együttm ködés, ha a segít a saját céljait, akaratát kívánja ráer lteni arra a bántalmazottra, aki még nincs felkészülve arra, hogy komolyabb lépéseket tegyen a bántalmazó kapcsolatból történ kitörésre.

Természetesen az egyes cselekvési lehet ségeket, alternatívákat, azok várható hatásait, következményeit fel lehet és fel is kell vázolni – beleértve azt az esetet is, melyben kiskorú gyermek érintettsége esetén a bántalmazott passzivitása is a kiskorú veszélyeztetéséhez vezethet, de a végs döntést a bántalmazottnak kell meghoznia.

Amennyiben a bántalmazott olyan döntést hoz, mellyel a magunk részér l nem értünk egyet, nincs lehet ségünk a választását kritizálni.

A segít feladata, hogy tudatosítsa a bántalmazottnban, hogy amennyiben a kés bbiekben ismét segítségre szorul, a rendelkezésére fog állni.

- ✓ A munkánk során a legfontosabb szempont az áldozat biztonsága legyen!

Sajnos vannak olyan helyzetek, amikor az áldozat fentiek szerint meghozott döntése saját vagy gyermekei biztonságát veszélyezteti, ezekben az esetekben a segít nek közbe kell avatkoznia.

Természetesen ezen alkalmakkor is figyelemmel kell lenni a már kialakult bizalmi viszony megtartására, ennek érdekében az általunk tenni kívánt lépésekről (pl. gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóság értesítése) lehet legtájékoztatni kell a bántalmazottat.

Tisztázni kell a sértettel, hogy egyes feladatok teljesítése (pl. a jelz rendszeri tevékenység) a segítő jogszabályi kötelezettsége, azok minden esetben az érdekét szolgálják.

A segítőnek pedig tisztában kell lennie azzal, hogy egyes szakmai kötelezettségeket a sértett „engedélye” nélkül is teljesíteni kell, mint ahogyan szükség esetén egy esetleges távoltartás elrendelésére is sort kell keríteni a sértett hozzájárulása nélkül is.

- ✓ Tudatosítsuk a bántalmazottban, hogy a magunk részéről elítéljük a családon belüli erőszakot, de ne szóljuk le a bántalmazót!

Az állami szférában tevékenykedő segítő szakembereknek – tekintettel arra, hogy azt az államot képviselik, mely számos jogszabályban, nemzetközi dokumentumban a családon belüli erőszak minden formájának elítélése mellett tette le a voksát – különösen nagy hangsúlyt kell fektetnie ezen erkölcsi értékítélet közvetítésére.

A segít nek állandó erkölcsi támogatással kell jeleznie a bántalmazottnak, hogy semmilyen viselkedés nem lehet oka annak, hogy valakit bántalmazzanak.

Tartózkodni kell ugyanakkor az elkövető kigúnyolásától, leszólásától. Ismerve a családon belüli ér szak dinamikáját, ciklikusságát és jellemvonásait, tudhatjuk, hogy a segítséget kérő bántalmazott ér sen köt dik a bántalmazóhoz.

A bántalmazó feletti értéktétel egyben a bántalmazott választásának kritikáját is jelenti, így fontos, hogy ne a bántalmazó személyének, hanem a cselekményének elítélését közvetítsük.

✓ A segít gondoskodjon önmagáról is!

Az ér szakkal foglalkozás már önmagában is megterhel a szakember számára, családon belüli ér szak esetén a feladat fokozottan lehet félelmekkel, anomáliákkal és kudarcokkal teli.

A kiegészítés elkerülése érdekében nagyon fontos, hogy minden szakember tisztában legyen a saját kompetenciájával és szerepével a családon belüli ér szak elleni harcban.

A napi szinten áldozatokkal találkozók szakemberek számára nélkülözhetetlen a rendszeres szupervízió, a személyes kapcsolat kiépítése a többi segít vel.

4. CÍMEK, ELÉRHET SÉGEK

4.1. IGAZSÁGÜGYI SZOLGÁLATOK

Baranya megye	Tel.: 72-512-770
Bács-Kiskun megye	Tel.: 76-501-740
Békés megye	Tel.: 66-540-364
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Tel.: 46-514-400
Csongrád megye	Tel.: 62-680-520
Fejér megye	Tel.: 22-512-110

F város	Tel.: 1-209-9337
Győr-Moson-Sopron megye	Tel.: 96-514-761
Hajdú-Bihar megye	Tel.: 52-503-166
Heves megye	Tel.: 36-510-697
Jász-Nagykun-Szolnok Megye	Tel.: 56-511-570
Komárom-Esztergom megye	Tel.: 34-512-790
Nógrád megye	Tel.: 32-513-157
Pest megye	Tel.: 1-700-0950
Somogy megye	Tel.: 82-527-760
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Tel.: 42-597-678
Tolna megye	Tel.: 74-529-287
Vas megye	Tel.: 94-512-625
Veszprém megye	Tel.: 88-579-458
Zala megye	Tel.: 92-549-103

Rendrségi kapcsolattartók Komárom-Esztergom megyében

Rendrkapitá nyság, szervezeti egység	kapcsolattartó személy			levelezé si cím	telefon szám	faxsz ám
	neve	rendfo - kozata	pontos beosztás a			

Komárom-Esztergom Megyei Rend r-f kapitányság B ügyi Osztály	Kodaj László	r. rgy.	Osztályvezető	2800 Tatabánya, Komáromi út 2.	34/517-777 (22-02-es mellék)	34/517-721
	Titkárság			2800 Tatabánya, Komáromi út 2.	34/517-777 (22-02-es mellék)	34/517-721
Komárom-Esztergom Megyei Rend r-f kapitányság B nmegelezési Osztály	Csonkáné Huszár Anita	r. alezredes	Osztályvezető	2800 Tatabánya, Komáromi út 2.	34/517-777 (24-95-ös mellék)	34/517-777 (25-32-es mellék)
	Ungvári Csilla	r. rgy.	b nmegelezési és áldozatvédelmi referens	2800 Tatabánya, Komáromi út 2.	34/517-755	34/517-777 (25-32-es mellék)
Tatabányai Rend rkapitányság B ügyi Osztály	Hufnág Ákos	r. rgy.	Kapitányvezető - helyettes	2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-777 (23-48-as mellék)	34/517-756
	Titkárság			2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-770	34/517-756

	Aranyosné Kripta Mária	r.százados	feladót, áldozattá válás referens	2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-777	34/517-756
Tatabányai Rendkapitányság Közrendvédelmi Osztály	Herczeg Zoltán	r.százados	osztályvezető	2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-772	34/517-777 (23-57-57)
Tatabányai Rendkapitányság Közrendvédelmi Osztály Szabálysértés	Lengyel Veronika	r.fhdgy	csoportvezető	2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-772	34/517-777 (23-57-57)
Tatabányai Rendkapitányság Közlekedésrendészeti Osztály	Baktai Gábor	r.alezredes	osztályvezető	2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-776 vagy 34/517-777 (23-41-)	34/517-765
	Titkárság			2800 Tatabánya, Kós Károly út 26-28.	34/517-776 vagy 34/517-777 (23-41-)	34/517-765
Dorogi Rendkapitányság Bűnügyi Osztály	Matuz Dániel	r. rgy.	Mb. osztályvezető	2510 Dorog, Bécsi út 40. 2510 Dorog,	33/512-772	33/512-778

	Újné Gere Brigitta	r.százados	áldozatvédelmi referens	2510 Dorog, Bécsi út 40. 2510 Dorog,	33/512 -782	33/5 12-778
Dorogi Rendrakítás Közrendvédelmi és Közlekedési	Málnás Zsolt	r. alezredez	osztályvezető	2510 Dorog, Bécsi út 40. 2510 Dorog,	33/512-774	33/5 12-778
Esztergomi Rendrakítás Bűnügyi Osztály	dr. Hernádi Balázs	alezredez	osztályvezető	2500 Esztergom, Kiss János vezérőrnagy utca	33/510 -240	33/5 10-263
	Erdei Katalin	r.százados	áldozatvédelmi és bűnügyi referens	2500 Esztergom, Kiss János vezérőrnagy utca 21.	33/510 -240	33/5 10-263
Esztergomi Rendrakítás Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály	Dr. Szabó László	r. alezredez	osztályvezető	2500 Esztergom, Kiss János vezérőrnagy utca 21.	33/510 -240	33/5 10-263
Esztergomi Rendrakítás Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály	Bodri Erzsébet	r. őrnagy	csoportvezető	2500 Esztergom, Kiss János vezérőrnagy utca	33/510 -240	33/5 10-263

eti Osztály Szabálysérté si el készít csoport				21.		
Oroszlányi Rend rkapitá nyaság B ügyi Osztály	Gánics József	r.száza dos	osztályve zet	2840 Oroszlán y, Haraszth egyi út 2/a.	34/560 -730	34/5 60- 744
	Herpai Péter	r. rgy.	áldozatv édelmi referens	2840 Oroszlán y, Haraszth egyi út 2/a.	34/560 -730	34/5 60- 744
Oroszlányi Rend rkapitá nyaság Közrendvédel mi Osztály	Eck Péter Márton	r.zls	Mb. osztályve zet	2840 Oroszlán y, Haraszth egyi út 2/a.	34/560 -730	34/5 60- 744
Tata Rend rkapitá nyaság B ügyi Osztály	Zombo ri Zoltán	r.száza dos	osztályve zet	2890 Tata, Ady Endre út 27.	34/517 -777 (26-22- es mellék)	34/5 86- 874
	Nagy Anikó	r.zászl ós	áldozatv édelmi referens	2890 Tata, Ady Endre út 27.	34/517 -777 (26-22- es mellék)	34/5 86- 874
Tata Rend rkapitá nyaság Közrendvédel mi Osztály	Rieder Roland	r. r nag y	osztályve zet	2890 Tata, Ady Endre út 27.	34/517 -777 (26-22- es mellék)	34/5 86- 874
Komáromi	Vaczula	r. rgy.	Mb.	2900	34/541	34/5

Rend rkapít nyság B nügyi Osztály	Zoltán		osztályve zet	Komáro m, Igmándi út 24.	-020	41- 020
	Gályf Csilla	r.száza dos	áldozatv édelmi referens	2900 Komáro m, Igmándi út 24.	34/541 -020	34/5 41- 020
Komáromi Rend rkapít nyság Közrendvédel mi Osztály	Kereke s Róbert	r.száza dos	osztályve zet	2900 Komáro m, Igmándi út 24.	34/541 -020	34/5 41- 020
Kisbéri Rend rkapít nyság B nügyi Osztály	Kadlec sik Tibor	r.száza dos	mb. osztályve zet	2870 Kisbér, Batthyán y tér 2.	34/552 -620	34/5 52- 620
	Jámbor Erika	r.tzls.	áldozatv édelmi referens	2870 Kisbér, Batthyán y tér 2.	34/552 -620	34/5 52- 620
Kisbéri Rend rkapít nyság Közrendvédel mi Osztály	Tóth Gábor	r.alezr edes	osztályve zet	2870 Kisbér, Batthyán y tér 2.	34/552 -620	34/5 52- 620
Ács- Bábolna Rend r rs	Rohonc zi Tamás	r. rnagy	rsparan csnok	2941 Ács, F út 15.	34/386 -169	34/3 86- 169
Nyergesújf alui Rend r rs	Borosh áziné Végh Angéla	r.alezr edes	rsparan csnok	2536 Nyerges újfalu, Kossuth L. út 5.	33/514 -070	33/5 14- 073

TÁMOP-5.6.1-C-11/2

PROVICTIM

www.provictim.hu

Ú SZÉCHENYI TERV

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósultak meg.

Családsegít és gyermekjóléti szolgálatok Komárom-Esztergom megyében

	Intézmény neve	Címe	Telefonszám, Email cím	Ellátási terület	Intézményvezető neve	Szakmai vezető neve
1	Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás Egyesített Szociális Intézmények Családsegít és Gyermekjóléti Szolgálat	2800 Tatabánya, Platán tér 10.	Tel/fax: 34/512-895 gyjkozpont@vipmail.hu www.provictim.hu	Tatabánya, Környe, Gyermely, Héreg, Szárliget, Szomor, Tarján, Vértesszőlős, Várgesztes, Vértesszómló	Mecsei Ilona	Megyesiné Vid Andrea

2	Szociális Alapellátó Intézmény	2891 Tata, Almási u. 43.	Tel/fax: 34/383-043 szocalap@online.hu	Tata, Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklósi Kocs, Naszály,	Székel y Csaba	Német h Tünde
3	Komárom és Környéke Családsegítő	2900 Komárom, Jedlik Á.	Tel/fax: 34/540-258 gyermekjolet.komaron@gmail.com	Komárom, Mocsá, Kisigmánd, Csépi	Csöng ei Ildikó (Császár Éva)	Kovács Kláudia
4	Önkormányzati Szociális Szolgálat	2840 Oroslány, Fürst S. u. 20.	Tel: 34/560070 Fax: 560071 oszocszolg@oszocszolg.hu	Oroslány, Bokod, Dad, Kecskéd, Kömlőd	Mátics Katalin	
5	Híd Gyermekjóléti Szolgálat	2500 Esztergom, Baro	Tel: 33/400-027 Fax: 33/411-447 hidgyejo@gmail.com	Esztergom, Dömös, Pilismarót	Tordai né Vida Katalin	

				Vértesk ethely,		
8	Kuckó Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat	2541 Lábatlan, Zalka Máté Itp. 5.	Tel/fax: 33/461- 091 gyjsz@pr.hu	Lábatlan, Nyergesújfalú, Bajót, Sütt	Csillag Erika	-
9	Bábolnai Alapszolgálati	2943 Bábolna, Zrínyi	Tel/fax: 34/368- 467 postmaster@babolnacsaladsegito.axelero.net	Bábolna	Berkesné Szcs Ágnes	
10	Szociális Alapszolgálati	2941 Ács, F. u. 43.	34/385-667-C-11/2 Fax: 34/385-667 gondozas@acsvaros.hu	Ács	Nagy Sándorné	Bérci Zsannett Diá
11	Nagyigmánd és Környéke Gyermekjóléti és Családsegítő Szolg.	2942 Nagyigmánd, Kossuth L. u. 30	Tel: 34/356-980 Fax: 34/556-499 nagyigmand.gyjsz@freemail.hu	Nagyigmánd, Csém, Bana, Szakszemend	Lakatosné Dián Krisztina	-
1	Tát Nagyk	2534 Tát,	33/445-801 gyerekjolettat@jur	Tát, Mogyoró	Kishonti Lászl	-

	<p>őzség Önkör mányz ata által m kód</p> <p>Család segít és Gyerm ekjólét i Szolgá lat</p>	<p>Móri cz Zs. u. 1.</p>	<p>opnet.hu</p>	<p>sbánya</p>	<p>óné</p>	
<p>1 3</p>	<p>Szociál is Alapell átási Intézm ény</p>	<p>2931 Almá sfüzit Pet f i tér 7</p>	<p>Tel: 34/348-466 Fax: 34/348-251 smeja.aniko@free mail.hu szocialap.fuzito@g mail.com</p>	<p>Almásfü zit</p>	<p>Sz cs Tamás né</p>	

5. Felhasznált források, ajánlott szakirodalom, hasznos linkek

- ✓ Er szak a családban – Tudás-tár a család védelmében – Az ORFK B nmeget zési és Áldozatvédelmi Osztályának jogi és módszertani kiadványa, Budapest 2011.
- ✓ A hatékonyabb, együttm köd gyermekvédelmi gyakorlatért és jelz rendszer kialakításáért – IRM Oktatási F igazgatóság Rendészeti és B nmeget zési Intézet, Nagykovácsi 2008.
- ✓ Partnerség a családon belüli er szak ellen – Módszertani útmutató – OBmB-Igazságügyi Hivatal, Szeged 2007.
- ✓ Szakmai módszertani útmutató a párkapcsolati er szak elleni hatékony fellépésre – Patent Egyesület- NaNE, Budapest 2012.<http://nokjoga.hu/sites/default/files/filefield/mu-fulltext.pdf>
- ✓ Miért Marad??? – Feleség- és gyermekbántalmazás a családban – Hogyan segíthetünk? – Kézikönyv segít foglalkozású szakemberek számára – NaNE, Budapest 2006.

[http://www.nane.hu/kiadvanyok/kezikonyvek/mie
rtmarad/miertmarad.pdf](http://www.nane.hu/kiadvanyok/kezikonyvek/mie
rtmarad/miertmarad.pdf)

- ✓ A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálatának 3/2011. sz. módszertani állásfoglalás az áldozatsegít szolgálat számára a gyermekvédelmi és hozzátartozók közötti er szakkal kapcsolatos jelz rendszeri tagságból fakadó kötelezettségeknek teljesítésér l
- ✓ Tóth Olga: Er szak a családban. TÁRKI Társadalompolitikai Tanulmányok, 12. 1999. Tárki
- ✓ Pörge Lajos: Az állami kárenyhítés gyakorlata 1999-2005 között - Kriminológiai Közlemények 67. szám – Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest 2010.
- ✓ Szántó Eszter: Az állami kárenyhítés rendszerének változása 2006. január 1-jét l - Kriminológiai Közlemények 67. szám – Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest 2010.

6. Mellékletek

6.1. Jogsabályok, utasítások

Az ide vonatkozó teljes tartalom elérhet PDF formátumban a <http://provictim.hu/> portálon.

www.provictim.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósultak meg.

7. ESETTANULMÁNY

7.1. BEVEZETÉS

Az Áldozatsegít Szolgálat m ködésnek kezdete óta a legösszetettebb támogatási formának az érdekérvényesítés el segítése szolgál tatást tartjuk. Ezen szolgáltatás keretei között igyekszünk ügyfeleinknek segítséget nyújtani más áldozatsegítéssel foglalkozó szervezetekkel történ kapcsolatfelvételben (pl: áldozatsegít tevékenységet folytató civil szervezetekkel, esetleges átmeneti segély megállapítása céljából önkormányzatokkal, a családsegít szolgálatok munkatársaival, átmeneti szállást biztosító intézményekkel).

A kérelmez érdekérvényesítés el segítése keretei között mindig személyre szabott felvilágosítást kap alapvet jogairól és az t megillet egészségügyi, biztosítási és szociális ellátásokról. Szükség esetén a Szolgálat közrem ködik abban, hogy ezekhez az ellátásokhoz az ügyfél miel bb hozzáférjen. A szolgáltatás keretei között Szolgálatunk gyakorta közrem ködik hivatalos levelek, beadványok

szerkesztésében, kereseti és egyéb kérelmek el terjesztésében.

Jelen tanulmány tárgyául igyekeztünk egy olyan esetet kiválasztani, melyen keresztül az érdekérvényesítés el segítése szolgáltatás összetettsége rendkívül szemléletesen bemutatható.

Ügyfelünk B. Angelika, 38 éves, ukrán állampolgárságú asszony, 3 kiskorú gyermek édesanyja. Az Ungváron született hölgy tanulmányait hazájában folytatta, diplomát szerzett és újságíróként helyezkedett el. Els , magyar állampolgárságú férjével való házasságkötését követ en egy ideig Ukrajnában éltek, itt adott életet Richárd és Róbert nev -kisfiának is, akik jelenleg 16 illetve 13 évesek.

A jobb munkalehet ségek reményében a család a '90-es évek második felében Magyarországra költözött, az asszony azonban itt soha nem kapott a végzettségének megfelelő állást. Házasságuk id közben helyrehozhatatlanul megromlott és közös megegyezéssel úgy döntöttek, véget vetnek annak. Angelika egyedül maradt két kiskorú gyermekével, férje pedig külföldre utazott, ahonnan igyekezett anyagilag hozzájárulni gyermekei neveltetéséhez.

A gyermekeit egyedül nevel asszony 2005-ben, egy templomban ismerkedett meg B. Rolanddal,

ismeretségükben szerelem, majd házasság lett, 2006-ban pedig megszületett közös gyermekük, Laura.

A kezdetben boldog kapcsolatban élő pár 2007 májusában több mint 10.000.000.-Ft hitelt vett fel a magyar állampolgárságú úr nevére, hogy egy újépítés ingatlanba költözhessenek.

A családi idill egy augusztusi napon rémálommá vált, azóta sajnos ügyfelünk és gyermekei immár harmadik éve, napról napra tapasztalják az esettanulmány jellegévé választott gondolat igazságát, miszerint „...a haladás útja se nem gyors, se nem könnyű”...

TÁMOP-5.6.1-C-11/2 ÚJ SZÉCHENYI TERV
7.2. **Az érdekvérvényesítés el segítése
szolgáltatás első szakasza (2007.
szeptember – 2008. január)**

Angelikával 2007. szeptember 26-án találkoztunk először, a hölgyet a tatabányai családsegítő szolgálat munkatársa irányította irodánkba.

Az ügyfél által eladott tényállás szerint a kérelmező magyar állampolgárságú férje 2007 augusztusában a hölgy előző házasságából született, szintén ukrán állampolgárságú kiskorú fiúgyermekére sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja miatt előzetes letartóztatásba került.

Az akkor 11 éves kislány nevelő apja évek óta szexuálisan zaklatta, legutóbb 2007. augusztus 28-án vagy 30-án közös lakásukban vele fajtalanzkodott, a gyermekkel erőszakosan közösködött. Az édesanya a bűncselekményről természetesen nem tudott, gyermeke szégyellte elmondani az eseményeket.

A legutóbbi, augusztusi eset egy véletlen folytán kiderült, a hölgy azonnal feljelentést tett.

Az elzárva tartás elrendelését követően a kérelmező egyedül maradt 3 kiskorú gyermekével: az elzárva házasságából származó, az akkor 14 éves Richárddal, a bűncselekményt elszenvedő, 11 éves Róberttel és az asszony elkövetővel közös gyermekével, a másfél éves Laurával.

A kérelmező által előadottakat a Tatabányai Rendőrkapitányság 2007. október 1-én kelt igazolása megerősítette: az ügyben a Btk. 198. § (1) bekezdésébe ütközés és a (3) bekezdés első fordulója szerint minősül tizenkettedik életévét be nem töltött, az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak bűntettének megalapozott gyanúja miatt indult büntető eljárás.

Korábban, a terhelt elzárva tartását megelőzően a gyermekek után a magyar állampolgárságú férj vette igénybe a családtámogatási ellátásokat.

2007 szeptemberében – még Szolgálatunk felkeresését megelőzően – a Magyar Államkincstár igazolása szerint az ügyfél saját jogán, egyedülállóként családtámogatási ellátásokat igényelt (családi pótlék, gyes), az ügyfél által bemutatott igazolás szerint ezek összege 47.700 Ft/hó + 24.884 Ft/hó lett volna. Akkor még nem sejtette, hogy ezen támogatások hiányában néhány hónap múlva megélhetésük veszélybe kerül...

Már az első találkozás alkalmával nyilvánvalóvá vált, hogy az asszony számára a legfontosabb az volt, hogy elváljon az elkövetőtől, hogy a bűncselekményt elszenvedett gyermeke mihamarabb szakember segítségével dolgozza fel a történetet, és hogy valamilyen módon továbbra is biztosítsa családja lakhatását az elkövető tulajdonában álló ingatlanban.

A hölgy fentiek tükrében érdekérvényesítés el segítése és szakjogi segítségnyújtás megállapítására irányuló kérelmet terjesztett el Szolgálatunknál.

Az ügyfél kérelmét a szolgáltatások igénylésére nyitva álló 6 hónapos határidőn belül terjesztette el, azok engedélyezésének akadálya nem volt, így az ügyfél számára az Áldozatsegít Szolgálat a 2007. október 1-én kelt és 2007. október 2-án jogerőre emelkedett határozatával érdekérvényesítés el segítése támogatást engedélyezett.

Azóta az ügyfél és az Áldozatsegít Szolgálat között folyamatos a kommunikáció, az asszony idejét I függ en az érdekvényesítés kezdeti id szakában hetente 1-2, akár 3 alkalommal is személyesen kereste fel irodánkat, ahol az Áldozatsegít Szolgálat valamennyi esetben igyekezett a lehet ségeihez mért támogatásokat nyújtani.

Az ügyfél kérésére **felvettük a kapcsolatot egy gyermekekkel foglalkozó pszichológussal**. A Nevelési Tanácsadó pszichológusa vállalta, hogy a gyermekkel foglalkozzon, 2007. október 16-án a pszichológus hölgy fogadta ügyfelünket a kés bbi terápia részleteinek megbeszélése céljából, 2008 januárja óta az ügyfél gyermeke több hónapon át heti rendszerességgel vette igénybe a pszichológus segítségét.

Az ügyfelet tájékoztattuk, hogy Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában anyagi helyzete miatt lehet sége van **rendkívüli és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt** igényelni, az ehhez szükséges kérelem- nyomtatvány kitöltésében az ügyfélnek segítséget nyújtottunk. A hölgy a támogatásokat mindkét esetben megkapta.

Az asszony számára rendelkezésre bocsátottuk az **átmeneti segély** igényléséhez szükséges kérelemnyomtatványt, annak kitöltéséhez segítséget nyújtottunk. Ezen támogatásra ugyancsak jogosultta vált.

Felvettük a kapcsolatot a Családsegít - és Gyermejköléti Szolgálattal, egy esetleges **adósságkezelési szolgáltatás** reményében. Ügyfelünk az adósságkezelési tanácsadáson megjelent, az adósságkezelési eljárásnak azonban akadályát képezte az ügyfél ukrán állampolgársága, valamint az a tény, hogy az ingatlan tulajdonjoga az elzetes letartóztatásban lév terhelte illette.

A családsegít szolgálattól információt kértünk annak vonatkozásában, hogy áll-e rendelkezésükre **meleg, használt gyermekruha**. A családsegít kollégan arról tájékoztattott, hogy akkoriban nem volt elvihet gyermekruhájuk, emiatt a hölgyet a sztatabányai Vöröskereszt irodájába irányítottuk.

Az ügyfél tájékoztatása szerint azóta gyakran felkeresi a Vöröskeresztet, ahol rendszerint **élelmiszercsomaggal**, id nként ruhanem vel segítik a családot.

Az ügyfelet tájékoztattuk, hogy a rendkívüli élethelyzetre való tekintettel lehet sége vannak anyagi támogatást kérni a **Fehér Gy r Közhasznú Egyesülett l**.

Az Egyesület levélben történ megkereséséhez és a küldemény címzetthez történ eljuttatásában az Áldozatsegít Szolgálat segítséget nyújtott, onnan azonban az asszony sajnos nem részesült támogatásban.

A hölgy ügyében – a Komárom-Esztergom Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatsegít Szolgálata

szervezésében zajló „Regionális összefogás az emberkereskedelem áldozataiért 2007” elnevezés továbbképzésen - felvettük a kapcsolatot a **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal ügyintézőjével a vonatkozó speciális jogszabályokkal kapcsolatos konzultáció céljából**. A szakügyintéző tájékoztatott, hogy egy esetleges válás kimondását követően közös, kiskorú, magyar állampolgárságú gyermeke jogán is jogosult lesz a Magyarországon történő tartózkodásra. A tájékoztatást az ügyfél részére tolmácsoltuk, a vonatkozó jogszabályok értelmezésében segítséget nyújtottunk.

Az ügyfél és jogi segítőtje által id.közben megindított bontóperben a bíróság által kibocsátott **hiánypótlási felhívásban foglaltakat az ügyfél számára értelmeztük, a pótolandó adatok (pl. elzetes letartóztatást elrendelő határozat ügyszáma, stb.) beszerzésében és a felhívásban leírtak teljesítésében közreműködünk.**

2007. december 19-én a tatabányai családsegítő szolgálat munkatársa telefonon tájékoztatta Szolgálatunkat, hogy 2007. december 18-ai nappal a család távh. szolgáltatását a hónapok óta felgyülemli díjtartozás miatt kikapcsolták.

Tekintettel arra, hogy a Magyar Államkincstár a kérelmező családtámogatási ellátásokkal kapcsolatos igényét érdemben nem bírálta el, ellátásban annak

ellenére nem részesült, hogy azokat hónapok óta már férje számlájára sem folyósították.

Hetekkel korábban szóban úgy tájékoztatták, hogy a juttatásokra mégsem lesz jogosult, az erre vonatkozó határozatot azonban még nem kapta kézhez, így ellene jogorvoslati kérelemmel sem tudott élni.

A kialakult krízishelyzetre való tekintettel az Áldozatsegít Szolgálat **Ukrajna Magyarországi Nagykövetségének Konzuli Osztályához fordult segítségért és kérte az illetékeseket, hogy lehet ségeikhez mérten szíveskedjenek megtenni a szükséges lépéseket az ügyfél érdekében.**

A Konzuli Osztály tájékoztatása szerint írásban kértek tájékoztatást a Magyar Államkincstártól a folyamatban lévő eljárással kapcsolatban.

Néhány nappal később ügyfelünk kézhez kapta a támogatások iránti kérelmek elutasításáról szóló döntést, mely ellen szakjogászai segítségnyújtás keretei között fellebbezéssel élt.

2008 januárjában az ügyfél kérésének megfelelően közreműködünk a Tatabányai Városi Bírósághoz korábban benyújtott **kereseti kérelmének módosításában**, mely alapján a kérelmező azzal a kéréssel fordult a bírósághoz, hogy a korábban kért vagyonmegosztásról szóló döntés helyett számára

kizárólagos lakáshasználati jogosultságot állapítson meg.

Ennek hatására a bíróság az asszony és gyermekei számára a kizárólagos lakáshasználatot állapított meg.

A kérelmezőt az Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálat is támogatásban részesítette hiszen szakjogászi segítségnyújtás keretei között az asszonynak ingyenes jogi segítségnyújtás igénybevételére volt lehetősége. A támogatást a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat az alábbi tárgykörökben engedélyezte az ügyfél számára:

- pénzintézettel levélben történő kapcsolatfelvétel, hitel átvállalásával kapcsolatos ügyben (okirat készítés céljából 3 óra időtartamban)
- házasság felbontásával, házassági közös vagyon megosztásával, gyermek elhelyezésével és gyermektartásdíj megállapításával kapcsolatos ügyben (okratszerkesztés céljából 4 óra időtartamban)
- családi állapotban bekövetkezett változás hatása Magyarországon jogszerűen tartózkodó ukrán állampolgárságú ügyfél tartózkodási engedélyével kapcsolatos ügyben (tájékoztatás, tanácsadás céljából 1 óra időtartamban)

A kérelmez valamennyi ügyben felkereste az általa választott jogi segítőket, akik azóta is közreműködnek az asszony ügyeinek intézésében.

A Magyar Államkincstár fenti döntése elleni jogorvoslati kérelmet ugyancsak az Igazságügyi Hivatalnál jogi segítőként tevékenykedő ügyvéd készítette el. A Jogi Segítségnyújtó Szolgálat tevékenységét érintően 2008. január 1-jén bekövetkezett változásoknak köszönhetően Hivatalunk segítségével az asszony házassági bontóperében pártfogó ügyvédi támogatásban is részesült.

7.3. Érdekérvényesítés el segítése állami kárenyhítési eljárás során (2007. november – 2008. november) – a szolgáltatás második szakasza

Fentiekkel párhuzamosan 2007. november 29-én az ügyfél tekintettel arra, hogy gyermeke szándékos, személy elleni, erőszakos bűncselekmény áldozatává vált, állami kárenyhítés iránti kérelmét is elterjesztette Szolgálatunknál. Kérelmében a hölgy a bűncselekmény okozta 386.235.- Ft vagyoni kárának megtérítését kérte, mely a következő részösszegekből áll:

- A gyanúsított havi nettó 53.915 Ft jövedelemmel rendelkezett elzetes letartóztatása alatt

hónapban. 2007. szeptembere óta az asszony egyedül maradt három kiskorú gyermekével, az tartásukról férje kies jövedelme hiányában volt kénytelen gondoskodni. (szeptember, október, november hónapokra összesen 161.745 Ft)

- Szeptember, október, november havi elmaradt gyes és családi pótlék. (81.390 Ft + 143.100 Ft)

2007. december 3-án a Komárom-Esztergom Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatsegít Szolgálata, mint támogató hatóság az asszony **kérelmét továbbította** a F városi Igazságügyi Hivatal Áldozatsegít szolgálata, mint az állami kárenyhítési ügyekben dönt hatóságként eljáró szervezet felé.

A F városi Igazságügyi Hivatal 2007. december 5-én hiánypótlási felhívást bocsátott ki, melyben a gyermek egészségének, testi épségének súlyos károsodását igazoló orvosi dokumentáció, illetve a kérelemben megjelölt vagyoni káron túlmenően felmerülő kár mértékének igazolására szolgáló számlák, nyugták, bizonylatok csatolását kérte.

A hiánypótlási felhívásban foglaltak teljesítésében, mint támogató hatóság közreműködünk.

Ennek keretei között a hölgy javaslatunkra eladta, hogy anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy a többoldalas orvosi dokumentációból másolatot kérjen, ezért azzal a

kéréssel fordult a Szolgálathoz, hogy annak beszerzése iránt hivatalból intézkedjenek.

(Erre a későbbiekben sor került, a Tatabányai Rendőrkapitányság az Áldozatsegítő Szolgálat rendelkezésére bocsátotta a pszichológiai szakvéleményt.) A kérelmező eladta továbbá, hogy a Tatabányai Rendőrkapitányság korábban lefoglalta 2 db marokkói sznyegét, melyekről számla nem állt rendelkezésére, de az azok hátoldalán lévő címkeket megküldte a Fővárosi Igazságügyi Hivatalnak. A lefoglalást a Kapitányság idő közben megszüntette, de a sznyegek használhatatlanná váltak, kitisztíttatni azt nem lehetséges (filctoll, nyomok szennyezik, egyes darabokat kivágtak belőle).

Ezen túlmenően a hölgy eladta, hogy a Kapitányság korábban gyermekei alsóneműit is lefoglalta, melyek a lefoglalás megszüntetését követően ugyancsak használhatatlanná váltak. A ruhaneműket az asszony utólag pótolta, az ezekre vonatkozó számlát kérelméhez csatolta.

A Fővárosi Igazságügyi Hivatal munkatársa 2008. január 15-én azzal a kéréssel fordult Szolgálatunkhoz, hogy érdekvérvényesítés keretei között szíveskedjünk **közreműködni abban, hogy árajánlatot kaphassunk** az asszony tönkrement sznyegeiről. Az állami kárenyhítési ügyben eljáró munkatársunk tájékoztatása szerint ennek birtokában az állami kárenyhítés megállapításának

akadály nem lesz és vélhetően arra is lehetőség van, hogy a jövedelemkiesés okozta vagyoni kár összege emelkedjen a decemberi és a januári elmaradt jövedelemmel. A kért árajánlatokat beszereztük, ezek birtokában az ügyfél végül 658.192.-Ft állami kárenyhítésben részesült.

Tekintettel arra, hogy a hölgy a Magyar Államkincstártól 2008 márciusáig nem kapott döntést fellebbezése elbírálásáról, telefonon vettük fel a kapcsolatot a másodfokon eljáró szerzővel. Ott arról tájékoztattak bennünket, hogy az asszony kérelmét egy adminisztratív hiba folytán véletlenül összefogták egy gázár-támogatási kérelem ellen részével, így az elmúlt 2 hónapban nem is foglalkoztak beadványával. Jelzésünket követően 1 héttel a hölgy kézhez kapta a családtámogatási ellátások vonatkozásában született másodfokú döntést, melyben az első fokú hatóságot új eljárásra utasították.

Ekkor már 2008 márciusát írtuk, a támogatásokra amúgy jogosult asszony immár 7 hónapja volt kénytelen kizárólag alkalmi munkából, illetve a Szolgálatunk által biztosított állami kárenyhítésben biztosítani saját és gyermekei megélhetését, valamint fizetni a havi kb. 80.000.-Ft-os lakáshitel-törlesztést.

Családsegítési támogatások igénylésével kapcsolatos iratanyaga fentiek miatt visszakerült Tatabányára, ahol megállapították, hogy az ügyben lévő nemzetközi összefüggésekre való tekintettel nincs hatáskörük a

kérelem elbírálására, az iratokat így hatáskör hiánya miatt átették a Magyar Államkincstár Középmagyarországi Regionális Igazgatóságának Nemzetközi Kapcsolatok Osztályára. Az ügyintézés elhúzódásával párhuzamosan ismételten teltek a hónapok, 2008 májusáig lényegében ismételten jövedelem nélkül maradt. Kialakult helyzetüket súlyosbította, hogy a lakáshitelünk törleszt részletét 2008. els felében jelent sen megemelték, emiatt újabb 130.000.- Ft-os tartozása keletkezett. A hitelt folyósító hitelintézet a kialakult helyzetre való tekintettel már-már azzal volt kénytelen fenyeget zni, hogy elviszik a fejük felül a lakást.

2008. május 29. napján végül az ügyfelünk számára kedvez döntés eredményeképpen a Magyar Államkincstár Középmagyarországi Regionális Igazgatóságának Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya **523.945.- Ft családi pótlékot és gyest folyósított hónapokra visszamen leg,** azóta immár havi rendszerességgel kapja a gyermekek után járó családi pótlékot és gyest.

A kés bbiek folyamán is igyekeztünk az ügyfél érdekében eljárni, többek között a Magyar Államkincstár el tt: 2008. november 13-án tájékoztatást kértünk a hetekkel korábban benyújtott, emelt összeg családi pótlék megállapításával kapcsolatos kérelem elbírálásáról, 2009. februárjában pedig közrem ködtünk

egy ügyfelünknek címzett hiánypótlási felhívás teljesítésében. Közremködésünkkel az asszony idközben tartósan beteg gyermekeire való tekintettel immár emelt összeg támogatásban részesül. A visszamen legkifizetett támogatásból tartozásait az utolsó pillanatban ki tudta egyenlíteni és családja lakhatása végül nem került veszélybe.

Tekintettel arra, hogy a családtámogatási ellátásokat – ugyan 9 hónap késsedelemmel – végül megkapta, a F városi Igazságügyi Hivatal Áldozatsegít Szolgálata a 2008. augusztus 6-án kelt, F V-DH-30042/9/2008. számú határozatával 362.920.-Ft visszafizetésére kötelezte tekintettel arra, hogy a bncselekmény okozta vagyoni kár más forrásból részben vagy egészben megtérült. Tekintettel arra, hogy a döntés számítási hibát tartalmazott, a kérelmez számára **segítséget nyújtottunk a döntés elleni fellebbezés megfogalmazásában.** A fellebbezés nyomán a Központi Igazságügyi Hivatal a döntést megváltoztatta, és fenti összeg helyett 293.560.-Ft visszafizetésére kötelezte a kérelmez t.

A döntés jogerőre emelkedését követő időszakban az asszonyoknak további nehézségekkel kellett szembenéznie: a b ncslekményt elszenvedett gyermekét ekkoriban minősítették tartósan betegnek; szerette volna a magyar állampolgárságot megszerezni, ez azonban az asszony számára olyan megfizethetetlen anyagi terhet jelentett, hogy tervei végül megghiúsultak; automata mosógépe elromlott, így azt mihamarabb pótolnia kellett; az elzetes letartóztatásban lévő férj tartásdíjat nem fizetett és nyilvánvalóvá vált, hogy a terhelt nevében lévő lakáshitel átvállalása is tetemes többletkiadást fog jelenteni a hölgyszámára. Mindezekre hivatkozással érdekvényesítés el segítése keretei között **méltányossági kérelmet fogalmaztunk meg** az ügyfél részére, melynek nyomán a Központi Igazságügyi Hivatal a visszatérítésre kötelező határozatot végül méltányosságból visszavonta.

7.4. Az érdekvényesítés el segítése szolgáltatás harmadik szakasza (2008. december – 2009. december)

Fentiek mellett lépéseket tettünk annak érdekében, hogy az ügyfél volt házastársával kötött vagyongosztási szerződés mihamarabb hatályosuljon és a későbbiekben ne az elkövető, hanem ügyfelünk legyen a korábban felvett lakáshitel

vonatkozásában az adós. A Raiffeisen Bank tájékoztatása értelmében mindehhez szükséges volt, hogy a korábban a terhelt által kötött lakáskölcsön szerzést módosítsák és hozzájárulását adja ahhoz, hogy az adós a továbbiakban B. Angelika legyen. Ennek érdekében **az ügyfél helyett felvettük a kapcsolatot az akkor még elzetesen letartóztatásban lévő terhelttel**, aki végül 2009 januárjában hozzájárulását adta az ügylethez.

Ennek birtokában a kérelmező jogi segítséggel közreműködésével kérelmet nyújtott be a pénzügyintézethez, melyben azzal a kéréssel fordult a bankhoz, hogy engedélyezzék számára a kölcsön átvállalását. **A kérelmet – egy hozzá kapcsolódó, a teljesítést támogató levél kíséretében – Szolgáltatunk juttatta el a Raiffeisen Bank Zrt. vezérigazgatója részére, akit kb. 2 hét elteltével pozitív visszajelzést kaptunk.**

Mindezt óriási eredménynek értékeltük, sajnos azonban a kölcsön átvállalása ezidáig nem történt meg, tekintettel arra, hogy az asszony képtelen megfizetni a szerződés módosításával együtt járó meglehetősen magas közjegyzői díjat.

Az ügyben **több közjegyzői irodával felvettük a kapcsolatot**, ügyfelünk jelenlegi anyagi helyzete azonban sajnos a mérsékelt díj kifizetését sem teszi lehetővé.

2009. június 3-án ügyfelünk rendelkezésünkre bocsátott egy fizetési felszólítás, melynek címzettje korábbi házastársa volt, aki ezen idpontra már jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte.

A hölgy azzal a kéréssel fordult hozzánk, hogy **a felszólítást kibocsátó IntrumJustitiaZrt.-vel vegyük fel a kapcsolatot** a helyzet tisztázása érdekében. Az asszony attól tartott, hogy egy esetleges végrehajtási eljárás során a jelenleg még volt férje tulajdonában lévő, de a vagyonmegosztás alapján t és gyermekeit illet ingatlant terhelnék meg volt házastársa tartozása miatt.

A felszólítást kibocsátó cég azt a tájékoztatást nyújtotta, hogy amennyiben ügyfelünk a jogerős bírósági ítélettel igazolja, hogy az adós jelenleg szabadságvesztés büntetését tölti, felfüggesztik az eljárást és az adós szabadulásáig bírósági eljárást nem kezdeményeznek.

Emiatt **írásban vettük fel a kapcsolatot a Komárom-Esztergom Megyei Bírósággal**, és tekintettel arra, hogy a kért ítélet másolata nem állt ügyfelünk rendelkezésére, azzal a kéréssel fordultunk hozzájuk, hogy azt szíveskedjenek Szolgáltatunk rendelkezésére bocsátani, hogy az ügyben mihamarabb intézkedhessünk. A kérdéses ítéletet még aznap eljuttatták irodánkba, ennek birtokában lehet vé vált, hogy a folyamatban lévő végrehajtási eljárást felfüggesztjük.

A nehézsorsú, továbbra is rendkívül nehéz anyagi körülmények között él asszony segítése céljából 2009 októberében **támogató nyilatkozatot adtunk ügyfelünk a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet által az „E-ON területén fogyasztási hellyel rendelkező rászoruló fogyasztók támogatására” kiírt pályázatához.** 2009. novemberében az asszony ismét jogi segítséget kapott, ezúttal a társasházuk képviselőjét ellátó Ház Gazda Kft.-nek címzett méltányossági kérelem megfogalmazásával kapcsolatos ügyben. A hölgy kérésének megfelelően **a kérelmet - egy hozzá kapcsolódó, a teljesítést támogató levél kíséretében - eljuttattuk a címzethez.** Utóbbi két intézkedésünkre választ ezidáig nem kaptunk, azok elbírálása jelenleg is folyamatban van.

Mindemellett az asszony javaslatunkra, **a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat jogi segítséget jének közreműködésével, az államkincstár mulasztása okozta sérelmek miatt közigazgatási jogkörben okozott nem vagyoni kár megtérítésével kapcsolatos pert indított a Magyar Államkincstár ellen.**

7.5. Értékelés

Esettanulmányunkban egy olyan történetet szeretnénk volna ismertetni, melynek segítségével szemléltethetjük az Áldozatsegít Szolgálat érdekérvényesítés el segítése szolgáltatásának összetett voltát.

Úgy ítéljük meg, Angelika esete mindenképpen alkalmas volt arra, hogy érzékeltesse a szolgáltatás kiemelkedő szerepét az áldozatsegítési támogatások körében. Mint ahogy a leírás is érzékelteti, az érdekérvényesítés el segítése keretei között, Szolgálatunk munkatársa által nyújtott jogi tájékoztatás végkifejlete nem egy esetben a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat által biztosított sikeres ügyvédi közreműködés lett, de nyilvánvaló, hogy akár egy bonyolultabb állami kárenyhítési ügy során is érvényesíthetjük ügyfelünk érdekeit.

Azt is fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a fentiekhez hasonló esetekben az érdekérvényesítés el segítése nem zárul le a szolgáltatást engedélyező határozat jogerős emelkedésével vagy éppen egy bizonyos intézkedés megtételével.

Ahogy azt Angelika története is mutatja, a szolgáltatás nyújtásának akár több hónapig, speciális esetekben akár több évig tartó szakaszai is lehetnek, hiszen az

ügyintézés során újabb és újabb megoldandó, érdemi jogi problémával találkozhatunk.

Emiatt valamennyi érdekérvényesítés el segítése iránti kérelem kapcsán keletkezett áldozatsegítési ügy - a jelen tanulmány keretei között ismertetett eset pedig különösen - számos sikerélmény, de ezzel együtt számos kudarc forrása is lehet.

Az elmúlt több mint 2 éves id szakban lépésről lépésre, apró sikereket értünk el ügyfelünk érdekeinek érvényesítése során, ám számos esetben tapasztaltuk azt, hogy egy el re megtett lépés után az élet úgy hozta, hogy kett t kell lépnünk visszafelé...

Mindennek ellenére úgy véljük, hogy a legkilátástalanabbnak t n helyzetben sem adtuk fel céljainkat és lehet ségeinkhez mérten igyekeztük a maximális támogatást biztosítani és egy biztos pontnak lenni a nehéz sorsú hölgy életében.

8. „A NAGY 26” (Duluth, Minnesota)

	igen	nem	Nem tudom	
1.				Az elkövet az id múlásával egyre veszélyesebbé, er szakosabbá, brutálisabbá vált?
2.				EI fordult-e már, hogy a bántalmazás miatt orvosi segítségre volt szüksége?
3.				Megpróbálta-e valaha fojtogatni Önt?
4.				Bántalmazott vagy ölt-e meg valaha állatot?
5.				Fenyeget zött valaha azzal, hogy megfojtja Önt?
6.				Bántalmazta-e már Önt szexuálisan?
7.				Fenyegette-e Önt valaha fegyverrel? Ha igen, milyennel?
8.				Gyanakvó, vagy túlzottan féltékeny a partnere, illetve figyeli és kontrollálja-e Önt?
9.				Egyre gyakoribbá válnak támadásai?
10.				Fenyeget zött-e már valaha azzal, hogy

11.			<p>öngyilkosságot követ el, vagy próbált már öngyilkosságot elkövetni?</p> <p>Bántalmazta, fenyegette Önt a terhesség alatt?</p>
12.			<p>Ön szakított-e vagy megpróbált-e szakítani az elkövet vel az elmúlt 12 hónapban?</p>
13.			<p>Próbált-e segítséget szervezni vagy kapni az elmúlt 12 hónapban (rend rség, tanácsadás, n i menhelyek, stb.)?</p>
14.			<p>Elszigetelte vagy akadályozta Önt a segítségkérésben (telefon, autó, család, barátok, stb.)?</p>
15.			<p>Érte-e az elkövet t kivételesen nagy stresszhatás az elmúlt 12 hónapban (állás elvesztése, közeli hozzátartozó halála, pénzügyi nehézségek, stb.)?</p>
16.			<p>Vannak alkohol-, vagy drog-problémái az elkövet nek?</p>
17.			<p>Voltak-e valaha elvonási tünetei/ Részt vett-e alkohol vagy drogelvonón?</p>
18.			<p>Van fegyvere az elkövet nek? Magánál hordja?</p>
19.			<p>Van lehet sége, hogy fegyverhez jusson? Ha igen, milyenhez?</p>

20.			Gondolja, hogy komoly sérülést tudna Önnek okozni, vagy esetleg megölné Önt?
21.			Próbálta-e Ön valaha bármilyen formában védelmezni az elkövetőt (jegyzék könyv megváltoztatása a rendőrségnél, „feljelentés visszavonása”, stb.)?
22.			Bántalmazta-e az elkövetőt valamely családtagja gyerekkorában?
23.			Tanúja volt-e az elkövető anyja bántalmazásának?
24.			Tanúsít-e lelkiismeret-furdalást vagy megbánást az elkövető tette elkövetése után?
25.			Követett el az elkövető egyéb bűncselekményeket (az erőszakon kívül)?
26.			Bántalmazott-e az elkövető más embereket is (a családon kívül)?

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Created using
easyPDF Printer

[Click here](#) to purchase a license to remove this image

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Created using
easyPDF Printer

[Click here](#) to purchase a license to remove this image

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Created using
easyPDF Printer

[Click here](#) to purchase a license to remove this image

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Created using
easyPDF Printer

[Click here](#) to purchase a license to remove this image